

Kurrild, Bjerre, Dragsdahl og Gress: Obama i defensiven?

26. August. NERVØSITET. På konventet i Denver mødes

Demokraterne for at finde sammen overfor deres overraskende stærke, Republikanske modstander.

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form - og i fuld længde på www.raeson.dk og www.berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

Meningsmålingerne viser dødt løb mellem Obama og McCain. Har Obama gjort det dårligt, eller har McCain gjort det godt?

Bjerre-Poulsen: Det første man må konstatere, er, at det er for tidligt at lægge noget i meningsmålingerne. Obama har ikke gjort noget forkert. Efter rejserne til Mellemøsten og Europa, hvor al fokus var på ham, har han taget noget ferie, og det har så bragt McCain i søgelyset. Desuden er krigen mellem Rusland og Georgien og regeringsskiftet i Pakistan emner, som taler til McCains fordel. Og McCains negative kampanjer har faktisk virket. Det er en bitter erfaring fra tidligere valg, at den slags reklamer virker. McCain-lejren har haft penge, der skulle bruges – det er sådan i USA, at man har penge til primærvalgene og penge til efteråret – og når vi kommer til efteråret, har Obama-kampagnen langt flere penge end McCain. Derfor har det været magtpåliggende for McCain at bruge alle de resterende penge fra primærvalget på at få defineret Obama, og hvad denne valgkamp drejer sig om, i vælgernes bevidsthed. Det har McCain-kampagnen gjort meget succesfuldt ved at få kampen om præsidentposten til at blive en afstemning om for eller imod Obama. Det spørgsmål, de stiller vælgerne, er: 'Er Obama klar til at blive præsident?' McCain har endnu ikke defineret sin egen vision, eller hvad han selv har tænkt sig at gøre, hvis han bliver præsident. Omvendt har Demokraterne ikke brugt meget tid på at definere John McCain endnu, andet end at knytte ham tæt til Bush. Det vil vi nok komme til at se, at Demokraterne vil gøre fra konventet og frem – her vil de fremlægge, hvorfor McCain ikke er, hvad Amerika har brug for. Og så tror jeg man atter vil se en større afstand fra Obama til McCain.

To faktorer mere. Demokraterne er meget følsomme overfor den aktuelle situation, hvor McCain ser ud til at have indhentet Obama, fordi de førhen har oplevet store forspring sat over styr i løbet af sommeren. Det så vi både med Michael Dukakis i 1988 og med John Kerry i 2004. Demokraterne er nervøse, fordi det alt andet lige skulle have været et triumftog og ligge til en stor sejr.

Man sammenholder hele tiden Obama-McCain-tallene med dem, man får, når man spørger vælgerne alene om partierne, altså om hvem man ville stemme på, hvis valget var mellem en uspecificeret Demokrat og en uspecificeret Republikaner - og dér fører Demokraten med 20%. Det er forskellen mellem selve partiidentifikationen på den ene side og det, at det alligevel er så tæt mellem Obama og McCain, der for alvor bekymrer Demokraterne. Men hovedpointen må være, at det er tidligt i valgkampen, og det sidste Demokraterne bør gøre, er at gå i panik. Obama har ikke gjort noget forkert.

Dragsdahl: Valgkampens afgørende tema er, hvor vigtig racefaktoren bliver. Flere begivenheder i den seneste tid har været med til at fremhæve racefaktoren. Ikke sådan at racespørgsmålet har spillet en central rolle, men Republikanerne har brugt racefaktoren indirekte. Jo mere opmærksomme de hvide vælgere bliver på valget, jo mere afgørende bliver spørgsmålet om race. Det er det, der spiller ind nu.

Kurrild-Klitgaard: Sagen er, at Obama fortsat er foran. Af de 200 meningsmålinger, jeg har set, har McCain kun ført i fem. De fem meningsmålinger er foretaget her på det sidste, men selvom man altså

godt kan spore en ny trend, er der tale om et utroligt stabilt mønster til fordel for Obama. Sådan var det ikke i 2004, hvor Kerry og Bush skiftedes til føre. Der er tale om en indsnævring af forskellen mellem Obama og McCain, som Republikanerne jubler over, og som Demokraterne græder over, men Obama er stadig favoritten.

Men hvad er så årsagen til indsnævringen? Ser man på meningsmålingerne, så bød Obamas verdensturné på en større nedtur end den optur, den også medførte. I USA gav al den omtale, der var af Obamas verdensturné, ham kun et par procentpoint - han kom aldrig over 50% (men var tæt på). Den føring blev så ramt af, hvad amerikanerne kalder et 'backlash' (modreaktion, red.), fordi han kom til at fremstå som en, der hellere ville mødes med kendisser rundt omkring og holde store poppede taler foran tusinder af tyskere, end at sidde derhjemme og interessere sig for amerikanernes hverdag. Den mulighed udnyttede Republikanerne i en del af deres reklamer, og en del af forklaringen på Obamas tab i meningsmålingerne skal findes her.

Gress: Det er lidt begge dele. Det var til at forudse, fordi Obamas store popularitet var bygget på faktorer, der var uholdbare i længden: hans afroamerikanske baggrund, veltalenhed og ungdom. Det måtte komme knas hen ad vejen for Obama. Det er måske overraskende, at hans stjerne er falmet så meget, som den er.

Men valgkampen begynder for alvor i september, efter at begge partier har haft deres konventer. Når vi kommer hen i første halvdel af næste måned, ser tingene måske anderledes ud – typisk er det sådan, at den, der fører på det tidspunkt, vinder. Lige nu er det svært at sige noget om meningsmålingerne, fordi vi endnu er på et tidligt tidspunkt i valgkampen. McCain har gjort det godt alene ved at undgå de værste fejl - bortset fra fejlen med, hvor mange huse han ejer lige nu. McCain har gjort det godt, fordi han er en erfaren politiker, der har ført flere valgkampe end Obama. Der har været noget håndværk i McCains lejr, som bare har været på plads.

Obama er måske den mest veltalende kandidat længe, men meget af det er ren retorik. Obama har sagt 'fornyelse, fornyelse', nu spørger folk så 'fornyelse til hvad? fornyelse med hvad?' På det område har det måske skortet på konkrete ideer hos Obama. Og man kan altså ikke ene mand ændre på store økonomiske problemer. Det er meget let at love fornyelse og bedring, og det er meget svært at levere det og gøre fornyelsen konkret.

Det er tidligt i valgkampen, og det sidste Demokraterne bør gøre, er at gå i panik. Obama har ikke gjort noget forkert.

- Bjerre

Sagen er, at Obama fortsat er foran. Af de 200 meningsmålinger, jeg har set, har McCain kun ført i fem.

- Kurrild

Obama og Biden bør fokusere på økonomien og fokusere på, at de har en ganske anden økonomisk filosofi og en anden økonomisk politik end Republikanerne.

- Dragsdahl

Hvad er Obamas succeskriterier for konventet?

Dragsdahl: En kraftig vækst i opinionsmålingerne. Typisk svinder en sådan vækst ind med tiden, men erfaringen viser at den gennemslagskraft konventet har, er vigtig for at gøre vælgerne bekendt med kandidaternes politik, og en vækst i opinionsmålingerne er tegn på en positiv reaktion. Obama og Biden bør fokusere på økonomien og fokusere på, at de har en ganske anden økonomisk filosofi og en anden økonomisk politik end Republikanerne. Det er et vigtigt emne for den lavere middelklasse i USA, der har store økonomiske problemer. Derudover skal Obama sende et patriotisk enhedssignal til befolkningen.

Kurrild-Klitgaard: Det skal bare gå som planlagt, så vil Obama stige i meningsmålingerne. I de seneste årtier har konventerne i begge partier udartet sig til noget, der ikke har meget med egentlige konventer at gøre, men mere er tilrettelagte og koreograferede politiske 'infomercials' (reklamer i programlængde, red.). Der er altid slemt, hvis der pludselig er en taler, der kan udlægges på en forkert måde, eller hvis der opstår slagsmål på konventerne. Det historisk tætte kapløb mellem Obama og

Clinton gør, at der for første gang i årtier er tale om, at 48/49 procent rent faktisk har stemt på en anden end vinderen, men så længe det ikke bliver manifesteret på en negativ måde, er det ikke et problem. Det værste, der kan ske for Obama, er, hvis billedet af ham som en ny slags politiker krakelerer. Det sker næppe. Men vinder Obama ikke mindst fem procent i meningsmålingerne, er det reelt et tab.

Gress: Massiv opbakning! Han skal sørge for at fremstå som en samlende kandidat og ikke som en, der deler vandene. Et konvents rolle er at krone en kandidat, der allerede er kronet af primærvalgene: deres funktion er ikke at vælge en kandidat, men at bekræfte valget og omgive den lykkelige vinder med al mulig ros og røgelse – og slutteligt at give kandidaten mulighed for at holde nogle kloge taler. Der er Obama jo virkelig i sit es. Det bliver en udstilling af Obama. Men det bliver også afgørende, at han fremlægger konkrete og troværdige dagsordener på de store politiske emner. Han skal komme omkring skatte- og udgiftspolitik, reform af finansvæsnet ovenpå boligkrisen. Han skal komme med bud på det udenrigspolitiske område, hvor han skal tilfredsstille de vælgere, der er meget imod engagementet i Irak- og Afghanistankrigen uden, at han kommer til at placerer sig på den venstreorienterede yderfløj i det Demokratiske parti. Han skal komme med en troværdig strategi for tilbagetrækningen af tropperne i Irak – nu har Bush sagt, at det skal ske i 2011, og det bliver jo lidt fladt, hvis Obama bare siger, at han er enig med Bush. Obama skal på konventet overbevise om, at han er den nødvendige præsident ikke bare for Demokraterne, men for hele landet. Det ville undre mig meget, hvis konventet ikke giver ham et pust i meningsmålingerne.

Bjerre-Poulsen: Siden partikonventet i 1968, som endte i tumult for snurrende tv-kameraer, har Demokraterne været bange for intern splittelse, der udstilles for åben skærm. Og de er bekymrede for de fortsatte spændinger, der er mellem Hillary Clintons tilhængere og Obama-lejren. Man skal have gruppen af vrede og skuffede tilhængere af Hillary Clinton, som overvejer at stemme på McCain, tilbage i folden. Obama skal have gjort det klart for dem, at selvom de ikke får Hillary, er de bedre tjent med at stemme Demokratisk og end at stemme på McCain. Problemet på et sådant partikonvent er, at du har tusinder mennesker gående rundt blandt masser af journalister, som er interesseret i lige præcis splittelsen mellem Clinton og Obama. Derfor kræver det en høj grad af kontrol for at forhindre, at frustrerede delegerede siger ting, som bliver hovedhistorien. På den anden side er der

grænser for, hvor meget det kan kontrolleres, før det ligner en sovjetisk partikongres.

En af de seneste stridigheder har gået på Obama-lejrens forsøg på at kontrollere Bill Clintons tale. Bill Clinton har lige siden primærvalgene følt, at Obama-lejren ikke har vist den fornødne respekt for de økonomiske resultater, han opnåede i 90'erne, og han mener at Obama forbigår chancen for at bygge på succeshistorien fra 90'erne. Det havde Bill Clinton tilsyneladende tænkt sig at bringe op i sin tale, men Obamas folk har i ret så håndfaste sætninger sagt, at de hellere ser, at han taler om national sikkerhed og udenrigspolitik, end at han skamroses sine egne otte år ved magten. Den situation er eksempel på den spænding, der er mellem Clinton-lejren og Obama-lejren. Så nøglepersonen i alt det her er Hillary Clinton. Hun skal føre sine vælgere igennem det ritual, at de først får lov at stemme på hende, derefter kommer hun så i mindretal, hvorpå hun holder en storsindet tale, hvor hun takker sine tilhængere og varmt og helhjertet anbefaler dem at støtte Barack Obama. Og den skal bare fungere.

Joe Biden skal direkte i flæsket på John McCain, på trods af de har været kolleger i mange år, og at Biden ved flere lejligheder har udtrykt sin varme støtte til McCain.
- Bjerre

Er valget af Joe Biden som VP-kandidat det rigtige?

Dragsdahl: Ja.

Bjerre-Poulsen: Ja.

Gress: Ja.

Kurrild-Klitgaard: Det er ikke det forkerte valg.

Hvilken rolle kommer Joe Biden til at spille i Obamas kampagne?

Kurrild-Klitgaard: Det er altid et kompliceret regnestykke, når præsidentkandidater skal udvælge en potentiel vicepræsident. Obama kunne have valgt en kynisk stemme-strategi og peget på Hillary Clinton – og så låst hende inde i vicepræsidentboligen de næste fire år og kun lukket hende ud til statsmandsbegravelser i fremmede lande. Han kunne også have valgt nogle, der politisk var anderledes end ham selv, og som havde understøttet af en anderledes type politiker: Fx General Wesley Clark eller Jim Webb, som er tidlige Republikansk embedsmand og admiral og nu Demokratisk senator for Virginia, eller han kunne have taget Chuck Hagel, en republikaner, som har været uenig med Bush på mange punkter. Og Obama har fravalgt alle de emner, sikkert fordi han ville blive uenig med sin venstreorienterede base, og valget af Hillary ville have kunnet give en masse problemer.

Derfor har Obama med Biden taget det sikre valg, men også det meget konventionelle valg – det er simpelthen så forudsigeligt. Biden kommer til at være angrebshund, ham, der kan sige de frække ting. Det er en typisk rolle for vicepræsidenter, hvor præsidenten så kan være mere diplomatisk og svæve over vandene på en præsidentiel måde. Derudover giver Biden Obama den udenrigspolitiske vægt og gravitas, som han faktisk ikke har. Problemet er på den anden siden, at man kommer til at tage tænderne ud af et muligt angreb på McCain: Det bliver svært at sige, at McCain er for gammel, når kandidaten til posten vicepræsident har kvalificeret sig til at være folkepensionist, Biden er kun seks år yngre end McCain, man taler også om McCains helbred, her har Biden haft hjerneblødninger, og Biden blev altså valgt til Kongressen, da Obama ikke engang havde fået sine første skægstubbe.

Dragsdahl: Det primære, jeg vil fremhæve ved Biden, er en europæisk vinkel på ham. Biden er en internationalist, som i årtier har beskæftiget sig med europæisk politik. Han har været en central drivkraft i NATO Parliamentary Assembly (tidligere North Atlantic Assembly *red.*), og der har han taget initiativ til analyser af NATO's fremtid. Set fra et europæisk perspektiv får vi en vicepræsident, der er interesseret i et tæt samarbejde med Europa og som er velforberedt til at tage nogle af de centrale emner op som fx rustningskontrol. Det er nok ikke noget, der betyder noget på den amerikanske scene. Der ser jeg Bidens største plus for Obama i, at han kan dæmpe racefaktoren. For det første vil det i mange amerikaneres øjne være yderst upassende, hvis en sort mand meget hårdt angriber en ganske populær og pæn mand som McCain. Der kan Biden gå helt anderledes hårdt til værks. På en mere positiv side kan Biden være til hjælp i en appel til den lavere, hvide middelklasse.

Han er meget dygtig i det intime samvær med disse vælgergrupper.

Bjerre-Poulsen: Biden kommer til at være mere aggressiv end Obama. Nogle siger, at Obama har vist sig uegnet til at slås, når det bliver grimt. Det ved jeg ikke om er rigtigt, det kan også være et valg, at han ikke *vil* gøre det, netop fordi han har haft et meget stærkt budskab om at tonen og hele det politiske klima i Washington skulle forandres. Som jeg også skrev i RÆSON: Lykkes det at hive Obama ned fra pedistalen, så bliver det nemt for Republikanerne at sige, at Obama er som en hvilken som helst anden politiker, at det der med 'det nye' og 'forandringen' bare er en fernis, der dækker over en politiker, der betjener sig nøjagtig af de samme metoder, som alle andre. Obama har et halvt bagland, der skriger på, at han skal af med fløjlshandskerne, og som husker på, hvad der i 2004 skete med John Kerry, som følte sig hævet over den mere beskidte del af valgkampen. Måske Obama behøver at gøre det lidt mindre, når han har en vicepræsident, der kan gøre det for ham:

Joe Biden skal direkte i flæsket på John McCain, på trods af de har været kolleger i mange år, og at Biden ved flere lejligheder har udtrykt sin varme støtte til McCain. Netop den funktion har man tidligere set vicepræsidenter have – Spiro Agnew for Nixon og Nixon for Eisenhower. Det er Joe Biden den helt rigtige til. Biden har udover sin udenrigspolitiske erfaring utrolig god føling med de vælgergrupper, som Obama har haft mindst føling med de såkaldte 'white ethnics', dvs. den lavere hvide middelklasse og arbejdervælgerne. Biden er katolik og rodfæstet i Pennsylvania, hvor han er vokset op. Bidens rolle bliver også at overbevise disse vælgere om, at de roligt kan stemme på Obama.

Jeg tror, Biden vil kunne tilføre Obamas kampagne en dimension, som den har savnet, og som kan blive afgørende.

- Gress

Gress: Biden vil få tildelt rollen som den ældre og erfarne hjælper både indenfor udenrigspolitik og sådan noget som retspolitik, som er et meget vigtigt område, fordi de indbefatter udpegningen af føderale dommere. Jeg tror, han vil kunne tilføre Obamas kampagne en dimension, som den har savnet, og som kan blive afgørende. Førhen var embedet som vicepræsident var i mange år lidt en

vittighed, her anbragte man folk, man gerne ville gøre en tjeneste, men som man ikke ville høre noget fra. Lyndon B. Johnson betegnede vicepræsidentposten som ikke værende mere værd 'end en potte varm pis'. Men siden Bush den ældre var vicepræsident for Reagan er posten blevet uformelt opgraderet: vicepræsidenten optræder i medierne, får forskellige missioner og politiske opgaver. Derfor er det vigtigt at det er Joe Biden, der er vicepræsident-kandidat.

I primærvalgene gælder det om at kapre de respektive partiers kernevælgere, for Demokraternes vedkommende dem, der er allermest til venstre og allermest anti-Bush – dem skulle Obama overbevise om, at han var anti-Bush, at Bush havde gjort alting galt, og nu ville han gøre alting rigtig. Obamas anti-Washington-kampagne hører under denne strategi. Men nu, hvor Obama har vundet, skal han ind og kapre midtervælgerne og mange andre, som ikke er typiske Demokratiske kernevælgere – og så skal man have et lidt anderledes budskab. Jeg tror også, det er gået op for Obama, at det her gælder om at være lidt mere nede på jorden. Den store retorik, udfaldene mod Bush og denne her pukken på sin egen multietniske baggrund er kun godt indtil et vist tidspunkt i valgkampen. Man skal også ind og have fat i gennemsnitsamerikaneren – det hvide, gifte, arbejdende ægtepar – og i forhold til dem bliver man nød til at være mere seriøs og konkret. Med valget af Biden får man en ny retorik, der siger 'jeg er ikke så meget imod Washington, men jeg kan gøre alting bedre'. Biden er et led i en troværdighedsstrategi overfor midtervælgerne. Det er et meget stærkt træk af Obama at vælge Biden, og det kan vise sig at blive afgørende.

Kurrild, Bjerre, Dragsdahl og Gress: Kampen om kvinderne

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

3/9: HØJT SPIL. Umiddelbart efter Obamas 'Acceptance Speech' ved Demokraternes konvent udnævnte John McCain den ukendte Sarah Palin til sin VP-kandidat. De amerikanske medier har siden været fuldt optagede af at finde ud af, hvem Palin er, og McCains kampagne har dermed stjålet rampelyset fra Obama. Og efter Palin's udnævnelse har Demokraterne igen brug for Hillary Clinton.

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Hvorfor vælger John McCain den forholdsvis ukendte Sarah Palin som sin VP-kandidat?

Kurrild-Klitgaard: Hun er kvinde, outsider og konservativ. Når man vælger VP-kandidat handler det altid om hvem, der er den *anden* præsident-kandidat-og-vice-præsidentkandidat?'. Havde Obama

taget Hillary Clinton som vicepræsident-kandidat, havde McCain nok ikke valgt Sarah Palin.

Men dét er ikke det vigtigste. Hvis McCain skal vinde, bliver han nødt til at distancere sig fra Bush, og han kan ikke kritisere Bush alt for åbenlyst uden at gøre sig uvenner med de konservative, Republikanske vælgere. Det, han så kan gøre, er at fremstille sig selv som denne her 'maverick' – én, der kommer og rydder op i et korrupt Washington – og her kunne McCain ikke have valgt en bedre vicepræsidentkandidat end Palin. Mange amerikanske politikere elsker at fremstille sig selv som nogle, der kommer udefra, også selvom de har boet 30 år i Washington. Men man kunne næppe forestille sig en, der var mere ubesmittet af at være del af den herskende elite end Sarah Palin. Hun er i den grad et autentisk eksempel på en outsider.

Om valget af Palin er godt eller dårligt kommer selvfølgelig an på vælgernes reaktion. Det, Demokraterne slår på, er, at hun kunne blive en ny Dan Quayle – én, der bliver hevet op som en overraskelse, som så viser sig at være et flop.

Meget kommer an på mediernes behandling af hende. Man har set begge sider. Men hun er blevet godt modtaget af dele af mediernes for hendes ret bemærkelsesværdige personlige baggrund og

det, at hun er noget andet og nyt. Og netop med hensyn til medierne, var valget af Palin et mestertræk fra McCains side, fordi det tog luften ud af ballonen for Obama. Under normale omstændigheder ville medierne fredag og hele weekenden efter Obamas 'Acceptance Speech' nemlig være fuldt optaget af Obama, men den her nyhed sugede simpelthen al ilten i journalisternes redaktionslokaler, og satte den nye dagsorden.

De kvindelige vælgere udgør selvfølgelig 50% af vælgerne og derfor ikke en gruppe, som man kan være ligeglad med. Men ofte overvurderer man kvinde-faktoren.

Så tæt som de sidste præsidentvalg har været, kan man ikke være ligeglad med *noget* demografisk gruppe – fordi selv den mindste bevægelse blandt afroamerikanere, eller folk med jødisk baggrund eller hispanics etc. kan være afgørende. Alligevel er der det særlige, at der sikkert findes mange kvindelige midtervælgere, der ville have stemt på Hillary, ikke mindst fordi hun er kvinde, og de er *ikke* traditionelt specifikt Demokratiske vælgere.

Jeg tror ikke, at McCain/Palin kommer til at hente mange Demokratiske kernevælgere over, men blandt de midtervælgere, som ikke er ideologisk bundne, er der en del kvinder, der vil måske støtte Palin, fordi man nu har muligheden for at få en kvindelig vicepræsident og måske på længere sigt en kvindelig præsident. Så måske bliver kvinderne vigtigere denne gang end i 2000 og 2004.

Bjerre-Poulsen: På den ene side er Palin en 'game changer', og på den anden er det med hende lykkedes at få det Republikanske alternativ til Obama/Biden til at se anderledes ud, end hvis McCain havde fået endnu en hvid mand af en vis alder ved sin side. Skal vi se på de fordele, hun bringer McCain, så er mit bud, at hun skaber en helt ny situation i valgkampen. I meningsmålingerne op til Demokraternes konvent stod det meget lige. Men nogle ville hævde, at det ikke var så lige alligevel – for kiggede man på de kritiske svingstater og på begejstringen blandt henholdsvis Demokraterne og Republikanerne, og på registreringen af nye vælgere, var det faktisk ikke så jævnbrydigt. Så McCain har med Palin forsøgt at skabe uforudsigelighed i valgkampen.

Men det kan jo være både på godt og ondt, for det kan jo også vise sig at blive et gigantisk flop.

Der er ingen tvivl om, at McCain har en forestilling om, at der er skuffede Hillary-vælgere, som nu kunne finde på at stemme på ham, særligt med en kvindelig vicepræsidentkandidat. Fx har McCain i forrige uge kørt en reklamekampagne med en kvinde, der angiveligt skulle være Hillary-vælger, og som var vred over at Hillary ikke var blevet valgt, 'bare fordi hun havde sagt sandheden om Obama' og som nu ville stemme på McCain. Sarah Palin nævnte direkte Hillary Clinton i en tale, hvor hun roste hende for at have banet vejen for kvinder i amerikansk politik – nu kom der altså endnu en kvindelig kandidat. Det var helt klart et forsøg på at overbevise Hillary-vælgere om, at de var bedre tjent med hende. Men det er altså et 'gamble', om de vil stemme på Palin og McCain alene fordi, Palin er kvinde. Jeg tror, at det er for gennemskueligt.

Derudover skal Palin hjælpe med at samle det Republikanske parti her før konventet, fordi hun helt klart er del af den konservative base, som stadig nærer en dyb skepsis overfor McCain. Palin vil med sit syn på abort, homoseksuelle ægteskaber, på klima og sin holdning om at skoler skal undervise i skabesberetningen som en teori på lige fod med evolutionslæren lette partikonventet for McCain.

(På den anden side betyder det, at hun hurtigt distancerer sig fra de uafhængige vælgere.) Og Palin kan styrke McCain overfor visse arbejdsvælgere fra fx Pennsylvania og West Virginia, fordi de vil se hende som en af dem, og der vil hendes manglende nationale erfaring ikke være noget problem. Slutteligt kan det også være til hendes fordel, at man nærmest ikke kommer længere væk fra Washington end med en kandidat fra Alaska, og det kan være vigtigt i en tid, hvor Bush i Det Hvide Hus – i sin tid med et Republikansk flertal i begge kamre i Kongressen –

har skabt et af de største underskud på det føderale budget.

På negativsiden skal det fremhæves, at hun har absolut nul erfaring på det udenrigspolitiske område, og det bekymrer mange, at hun skulle være vicepræsident for en af de ældste præsidenter i historien. Samtidig fjerner det fuldstændigt det stærkeste af McCains argumenter mod Obama, nemlig at han ikke har erfaring nok. Det er en risiko.

Jeg er skeptisk overfor, om hun kan klare en hel efterårssæson i den hedeste periode i amerikansk politik og særligt debatterne uden at begå væsentlige fejl, simpelthen fordi hun ingen national erfaring har.

Palin er et kløgtigt men også et risikabelt valg.

– Gress

Valget af Palin viser, hvor meget af appellen til de amerikanske vælgere de seneste par år, bygger på en populistisk moral.

– Dragsdahl

Jeg er skeptisk overfor, om hun kan klare en hel efterårssæson i den hedeste periode i amerikansk politik og særligt debatterne uden at begå væsentlige fejl.

– Bjerre

Gress: For at få en yngre partner ind. McCain spiller højt spil, fordi Palin er et ubeskrevet blad, ligesom Obama var det – men hvis det går op, er det et stærkt træk. Hvor Obama valgt den ældre, Joe Biden, har den gamle McCain valgt en yngre modvægt. Det risikofyldte for McCain ligger også i, at vi ikke ved, hvordan Palin vil klare sig i debatterne med Biden, som virkelig kan være en bølge, og der skal man være hårdhudet og hurtig i optrækket. Men det må McCains lejr have forsikret sig om, at hun er parat til.

Selvom det fremgår, at McCain kun har mødt Palin en enkelt gang, er jeg sikker på, at hun har

stået på Republikanernes liste længe og er blevet gransket ligesom de andre mulige vicepræsidentkandidater – det er ikke et tilfældigt valg. Overraskelsen ligger nok mere i, at hun har været ukendt i medierne. Men det sikkert rigtig nok, at valget af hende er truffet indenfor den seneste uge, efter Obama har valgt Biden, så man kunne møde modparten på en overraskende måde.

Republikanerne har traditionelt dårligere fat i de kvindelige vælgere end Demokraterne – det er klart, at hvis man kan få nogle flere kvindelige vælgere med Palin, så vil man gerne det. Og det er rigtigt, at man har tænkt på de mange Hillary-vælgere, der er stærkt utilfredse med Obama. Jeg ved ikke, hvor mange stemmer, der er at hente der, men nogle er der jo nok. Kampen om de kvindelige vælgere er altid central, og mon ikke der er nogle kvinder, der genkender sig selv bedre i Palin end i Obama? Vi må vente på meningsmålingerne for den endelige konklusion på det spørgsmål, men det er nok ikke nogen helt forkert kalkule. Palin som vicepræsidentkandidat er et kløgtigt men også et risikabelt valg.

Obama forsvarer meget stærkt regeringens rolle i samfundet – fordi den amerikanske økonomi er i alvorlig krise, så er det pludseligt blevet et gangbart argument, der kan bruges usminket.

-Dragsdahl

Dragsdahl: McCain kalkulerer med, at Palin kan stå som et symbol for kvinder, og at det vil betyde mindre, at hun er Hillarys politiske modsætning.

Valget af Palin viser, hvor meget af appellen til de amerikanske vælgere de seneste par år, bygger på en populistisk moral. Palins kandidatur vil afprøve, om symboler er vigtigere i USA end politisk indhold.

Det andet element, jeg vil fremhæve, er, at med Palin prøver McCain også at mobilisere de religiøse og konservative vælgere, som er vigtige for Republikanerne, men som har været kritiske overfor McCain. Det store spørgsmål er, om man både kan sløre Palins konservative holdninger overfor mange kvinder og *samtidig* mobilisere den konservative base, som hun repræsenterer. Endelig vil valget vise McCain som en 'maverick', altså

som én, der ikke er en traditionel politiker fra Washington.

Der er to meget stærke symboler i denne her valgkamp. Det ene er en sort mand, og det andet er en hvid kvinde. Forskellen mellem de to symboler er, at hvor Republikanerne skal *fremhæve*, at det er en hvid kvinde, så skal Demokraterne *sløre*, at det er sort mand. Med andre ord er en hvid kvinde et positivt argument for Republikanerne, mens det, at Obama er sort, er et problematisk symbol for Demokraterne. Men Palin udgør også et farligt valgt for McCain, fordi det underminerer hans argument om, at Obama ikke har erfaring nok. Og slutteligt fremhæver Palin som en ung kandidat, at McCain er en ret gammel kandidat. Her har meningsmålinger interessant nok vist, at vælgerne siger, at alder er et større problem end at være sort. Der er flere, der ser valget af Palin som et desperat træk – men det hele handler om, hvor meget man mener, symboler, betyder overfor indhold i amerikansk politik.

I sin 'acceptance speech' kom Obama nærmere ind på, hvilke salgs forandringer han vil skabe. Hvilken politisk linje står Obama for?

Dragsdahl: Det er først og fremmest en linje, som mange valgstrateger har anbefalet Obama at følge. Det var en appel til den hvide arbejderklasse. Og der skal man bemærke, at selvom Obama ikke direkte nævnte begrebet klasse, så var det en appel, der henvendte sig til en klasse i samfundet. Han fokuserede på økonomi – og på, at han var en velegnet øverstbefalende. Og man prøvede at sige, at Obama ikke primært var sort, men kom fra en hårdtarbejdende baggrund. Dét placerer Obama i den progressive tradition i USA, og med europæiske øjne så kan hans appel virke socialdemokratisk. Obama trådte frem som kandidaten fra Roosevelts og Kennedys parti, men det var også kandidaten for Trumans og Clintons parti.

Der er en spændende sammenkædning Obama her foretager. På den ene side forsvarer han meget stærkt regeringens rolle i samfundet – dét er Roosevelt-elementet – det kunne man nok ikke have brugt for nogle år siden, men fordi den amerikanske økonomi er i alvorlig krise, så er det pludseligt blevet et gangbart argument, der kan bruges usminket. På den anden side taler Obama også meget om det personlige ansvar – og her ser vi en efterklang af Clintons 'New Democrat'-linje, som afveg fra den traditionelle fremhævelse af regeringens rolle for borgernes velfærd. Obama nævnte i sin tale igen og igen 'det amerikanske løfte' – altså man ved hårdt arbejde kan sikre sig velstand, men at regeringen på den anden side har til opgave at sikre lige muligheder for borgerne.

Udenrigspolitisk siger talen, at USA ikke vil gå enegang, men vil føre an. Der var en kritik af Bush og McCain for at have bragt NATO på sammenbruddets rand. Man skal dog også lægge mærke til, hvad Obama *ikke* sagde – han talte *ikke* om tortur eller om Guantanamo – ikke fordi, det ikke er vigtige argumenter mod Bush, men fordi det ville blive betragtet som uamerikansk, fordi det har været så ydmygende i amerikanernes egne øjne.

Der er en interessant sammenhæng mellem amerikansk og europæisk politik – det er som om, at de amerikanske tendenser med nogle få års forsinkelse kommer til Europa. Hvis Obama bliver valgt, vil det bestemt ikke styrke konservative, europæiske politikere. Lige præcis Obamas politik på energiområdet, hvor han vil bruge et temmelig stort beløb på alternativ energi,

vil jo være godt nyt for de europæiske politikere, der arbejder i samme retning. I forhold til international magtpolitik vil man kunne forvente, at Obama lige præcis pga. de øgede internationale spændinger vil sørge for at få forhandlet traktater, der skal forhindre, at den magtpolitiske kappestrid løber ud af kontrol. Overordnet set lægger Obama vægt på mobilisering af alliancer og en stærk diplomatisk indsats og på, at USA igen skal blive menneskeheden's håb.

Bjerre-Poulsen: Obama slog på de progressive mærkesager. Han talte med en god portion passion om de svage i samfundet, som ikke havde fået del i den økonomiske udvikling, dvs. han henvendte sig til arbejderklasse- og middelklassevælgere – almindelige amerikanerne, der bekymrer sig om, hvorvidt de kan blive boende i deres huse, eller om deres børn kan komme gennem skolesystemet, eller hvad de skal gøre, hvis de bliver syge. Vægten lå på sygeforsikring, lån, boliglån og så på spørgsmålet om energi og alternativ energiforsyninger og på global opvarmning. Der var en antagonisme overfor de store selskaber, der eksporterer arbejdspladser ud af USA, og overfor de store olieselskaber, der tjener større og større overskud, fordi olieprisen stiger, mens det er almindelige amerikanere, der betaler prisen. Det var en progressiv tale, men også med et væsentligt element af brobygning, hvor Obama prøvede at sige: 'Jeg taler på vegne af almindelige amerikanere, jeg er ligeglad med, om de er Republikanere eller Demokrater – vi kender alle de her problemer'. Det var en appel til de vælgere, der af økonomiske grunde burde stemme Demokratisk, men som af den ene eller anden grund tænkte på at stemme Republikansk, om, at det er hos Demokraterne, at deres interesse varetages.

Obama vil omlægge skattepolitikken, så det er de store selskaber og de rigeste amerikanere, der skal betale, og arbejder- og middelklassen, der skal høste fordelene.

Derudover lagde Obama op til at genoplive den amerikanske drøm for alle amerikanere. Her abonnere Obama på den idé, at det i de sidste 8 år kun er den rigeste del af befolkningen, der har kunnet tage del i den amerikanske drøm, og nu skal det igen være en drøm alle amerikanere kan tage del i.

Alle undersøgelser viser, at økonomien er det vigtigste spørgsmål for de amerikanske vælgere, og kombineret med budskabet om 'forandring' må det være her, Obama lægger sin styrke.

Kurrild-Klitgaard: Obama er gået fra at være noget uklart til at være en traditionel demokratisk præsidentkandidat. Obama viser sig nu som en venstrelænende 'liberal'.

Alle de undersøgelser, der har været af, hvordan Obama har stemt i Senatet – hvad enten de er uafhængige eller ventree eller højreorienterede undersøgelser – har vist, at Obama har været et de mest venstreorienterede medlemmer af Senatet – og at Biden har været næsten ligeså venstreorienteret. Det skal selvfølgelig forstås i amerikanske termer, og det ikke som i dansk politik. Bortset fra at Obama ser anderledes ud og har et anderledes navn og bortset fra nogle usædvanlige historiske begivenheder, kunne det her politisk set ligeså godt have været John Kerry og Al Gore. Amerikanerne skal ligesom de forrige gange vælge mellem en venstrelænende Demokrat og en konservativ Republikaner. Grundlæggende er der ikke tale om et fundamentalt skift hverken hos Demokraterne eller hos Republikanerne.

Gress: Obama maler den politiske og økonomiske situation i de mørkeste farver for at fremstå som en frelser, der har svarene til at gøre op med elendigheden. Men jeg synes stadig Obama er lidt uklar,

fordi hvis man skal tro på ham, er man nødt til at købe præmissen om alt går så dårligt, som han siger: at befolkningen lever i en tilstand af frygt og fattigdom. Man kan altså sige meget i en valgkamp og intet af det er bindende, men okay, vi fik et klare bud fra Obama på, hvad han vil gøre som præsident, selvom det ikke var noget revolutionerende nyt.

Han gør klogt i at satse på den økonomiske dagsorden. Valg vindes og tabes på økonomien – og så må Obama jo håbe på, at der ikke kommer gang i økonomien inden november - kun på den måde kan han kan gøre sine politiske og økonomiske forslag troværdige. Mens McCain vil sige, at Obama vil skrue ned for blusset, vil Obama sige, at McCain slet ikke har opdaget, at blusset allerede er gået ud. Valgkampen handler om, at amerikanerne skal tage stilling til, hvilket af de to bud, de tror på.

På den udenrigspolitiske scene udstikker Obama en kurs, der lover mere samarbejde og

mindre konfrontation, men det er stadig svært at få øje på de store forskelle. Her mangler vi stadig at få noget substans på de gode ord – der må vi nok vente på at Obama, hvis han vinder, udpeger en sikkerhedsrådgiver.

Obama er gået fra at være noget uklart til at være en traditionel demokratisk præsidentkandidat.
- Kurrild

Hvilken rolle kommer Hillary til spille i Obamas fortsatte kampagne?

Kurrild-Klitgaard: Hillarys rolle bliver ikke central. Lad os antage at Hillary gerne vil være præsident, så er der én af to ting, hun kan satse på: Enten at Obama taber - eller at han vinder men gør det så dårligt, at det

kan lade sig gøre at udfordre ham om 4 år. Hvis hun skal udfordre ham næste gang, skal hun vise, at hun er mere katolsk end paven. Altså bliver hun nødt til at være overloyal overfor Obama, fordi det ellers vil blive udlagt som om hun er illoyal pga. personlige ambitioner.

Hillarys store udfordring er at demonstrere, at hun er så loyal, som man overhovedet kan forvente, men ellers ikke gøre noget exceptionelt. Det er den balancegang, hun skal gå, og som hun gik i sin tale på Demokraternes konvent. Det andet, hun kan gøre, er, i stedet for at føre kampagne *for* Obama, at føre kampagne *mod* George Bush og John McCain – for her vil hun ikke gå på kompromis med sine egne ambitioner og holdninger.

Hvis Hillary ikke havde en præsident i maven, ville hun ikke have sagt nej til at lade sig undersøge af Obamas folk med henblik på at blive vicepræsident-kandidat. Det er kommet frem, at hun ikke ville gennemgå de samme undersøgelses-procedurer, som de andre potentielle vicepræsidentkandidater. Hvorfor? Hillary ville ikke kunne udfordre Obama om 4 år, hvis hun var hans vicepræsident. Den mulighed reserverer hun nu.

Hillary ville ikke kunne udfordre Obama om 4 år, hvis hun var blevet hans vicepræsident. Den mulighed reserverer hun nu.

- Kurrild

Bjerre-Poulsen: Hillary bliver vigtigere end nogensinde for Obama og for Demokraterne. Hun vil være den egentlige modgift mod Sarah Palin. Hvis det drejer sig om at fastholde utilfredse Hillary-støtter, så

skal hun rejse landet rundt med Obama. Jeg tror, at Obama-lejren vil gøre alt for at få både Bill og Hillary Clinton ud på landevejene, for at tale de til de vælgere, der kunne fristes af Sarah Palin. Hillary skal ud og sige til det samme til dem, som hun

sagde på konventet: 'Det var vel ikke bare mig i støttede, men de siger jeg kæmpede for'. Det vil jo være åbenlyst, at Palin og Hillary på mange sager står som hinandens diametrale modsætninger. Men der er ingen, der ved, om Hillary er kommet sig nok over sin kæmpe skuffelse til at hive sig selv op ved hårrødderne og rejse land og rige rundt de næste par måneder.

Under alle omstændigheder fik de to Clinton'er på Demokraternes konvent rettet meget op den splittelse, de havde været med til at skabe i foråret – og de viste sig som et af partiets absolutte stjerner. Og det er de, netop fordi de bed i det sure æble og støttede Barack Obama, og det kan anspore dem til at fortsætte med at støtte ham.

Hillary bliver nok ikke præsident i USA, men der er jo andre topposter i amerikansk politik: pladser i højesteret, flertalsleder for Demokraterne i Senatet, og der er en guvernørpost i New York. Man må håbe for Obama, at Clinton'erne er villige til at gå det ekstra skridt, og måske skulle Obama rejse rundt med Bill Clinton og lade Hillary rejse rundt alene.

Hillary bliver vigtigere end nogensinde for Obama og for Demokraterne. Hun vil være den egentlige modgift mod Sarah Palin.
- Bjerre

Dragsdahl: Hillary Clinton kommer til at spille en meget vigtig rolle for Obamas kampagne. Det er der meget, der taler for, at hun vil gøre, fordi hun jo selv har tordnet mod det, hun har kaldt en 'højre-ekstremistisk sammensværgelse' imod hende og Bill Clinton. Og et af argumenterne for Palin er, at det vil være svært for Obama og Biden at angribe hende, fordi det ligne mænd, der slår på naboens kone. Der vil Hillary være den, der kan angribe hende uden at blive beskyldt for sexisme.

Det, Hillary Clinton får igen for at støtte Obama, er, at hun bliver en meget stor senator. Hun kan få opbygget en masse goodwill i Det Hvide Hus, så når hun henvender til præsidenten med ting, hun gerne vil have gjort, så bliver det gjort. Der var engang en, der sagde, at få minutter med

præsidenten er meget mere værd end at stå og pisse ind udefra. Det er altså adgang til og lydighed hos præsidenten – og det er en umådelig stor fordel.

Og så må man endelig huske på, at amerikansk politik er meget uforudsigeligt. Om hun igen skulle få en chance for at stille op til præsidentvalget kan vi ikke vide noget om i dag, men som en beundret, stærk og meget respekteret politiker, vil hun have en meget stor fremtid.

Selvom vi kan ende med en situation med en Demokrat i Det Hvide Hus og med et Demokratisk flertal i Kongressen, så siger historien, at det langt fra har været et gnidningsfrit samarbejde, og der vil Hillary kunne blive en vigtig forhandler mellem Det Hvide Hus og Senatet.

Hillarys tale på konventet var lidt perfid; hun støttede Obama men uden nogle varme ord. Hvis man læser hendes tale lidt nærmere, var det en meget kølig anbefaling.

- Gress

Gress: Der er to muligheder for Hillary. Enten holder hun sin kæft og gør hverken noget for at skade eller støtte Obama. Det ville dog ligne hende dårligt. Spørgsmålet er nok snarere, om hun kan holde sig nok i skindet til ikke at sabotere Obamas valgkamp.

Hendes tale på konventet var lidt perfid; hun støttede ham men uden nogle varme ord. Hvis man læser hendes tale lidt nærmere, var det en meget kølig anbefaling af ham.

Jeg kan ikke forestille mig, at hun ikke vil optræde i valgkampen, men jeg tror ikke, hun vil trække ret mange stemmer til ham – jeg tror stadig, hun bærer stort nag til Obama. Om hun håber på, at han taber, kan man selvfølgelig ikke vide. Hendes, og måske især Bill Clintons, udfald imod Obama i primærvalget var meget skrappe, så der er nok ikke den store varme imellem dem, men de kan næppe foretrække en McCain-sejr. Måske er Hillarys overvejelse, at Obama vinder valget, men så knækker halsen i løbet af de første 4 år, hvorfor han så vil blive valgt fra, og så kan stille op igen. Det er ikke umuligt. Hun føler nok, at hun var så tæt på, og hun har den der Clinton'ske mentalitet: 'verden skylder mig alt', og fornemmelsen i hendes lejr af at de burde have vundet, kan så gøre, at de prøver igen i 2012. Hillary vil ikke sabotere Obamas valgkamp, men der bliver på den anden side ikke tale om andet end en kølig støtte til ham.

Svækker afsløringen af Palins gravide teenagerdatter hende afgørende blandt kristne, konservative vælgere?

Gress: Nej

Dragsdahl: Ja

Bjerre-Poulsen: Nej

Kurrild-Klitgaard: Nej

Var Hillarys tale på Demokraternes konvent det sidste, vi så til hende i amerikansk top-politik?

Gress: Nej

Dragsdahl: Nej

Bjerre-Poulsen: Nej

Kurrild-Klitgaard: Nej, måske var det endda begyndelsen

Kurrild, Bjerre, Dragsdahl og Gress: Personlighed vs. politisk indhold

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

10/9: HELTEHISTORIER. John McCain er efter Republikanernes konvent kommet tilbage i kampen om præsidentposten i USA. Midlet har været et stærkt fokus den personlige fortælling om McCain – og måske endnu mere om vicepræsidentkandidat Sarah Palin. Spørgsmålet er, om fokus på personer frem for politik er holdbart i længden overfor Barack Obama, der i de næste to måneder vil køre hårdt på den økonomiske dagsorden.

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Hvad fik McCain ud af Republikanernes konvent?

Bjerre-Poulsen: Først og fremmest blev de Republikanske græsrodder mobiliseret. Om det så er godt eller skidt i det lange perspektiv, er ikke til at sige nu. I hvert fald blev det et langt mere begejstret konvent, end man kunne forvente, når man tager i betragtning, hvor stor mistilliden er til John McCain blandt mange socialkonservative i det Republikanske parti. De interesserer sig mere for kulturkampen end for økonomien. Det er en gruppe, som er kommet relativt sent ind i det Republikanske lejr – det var først i den sidste halvdel af 70'erne – og som i høj grad er blevet et vigtigt tandhjul i den Republikanske valgmaskine. Problemet med denne fløj er, at den hurtigt kommer til at skræmme en stor del af vælgerne væk fra at stemme Republikansk, hvorfor den på gang ikke skal være særligt synlig, men samtidig er helt nødvendig for at få valget til at fungere. Filosofien i de foregående valg – med (Bushs rådgiver, red.) Karl Rove som strateg – har været, at man skulle mobilisere basen først, og at projektet med at gå mod midten og overbevise 'svingvælgere' er en usikker praksis.

Rationalet bagved denne strategi har dels været, at svingvælgere måske er mindre engagerede i politik og derfor heller ikke særligt pålidelige. Og dels, at man har en base, der ligger klart til højre og som ikke svinger mellem at stemme Republikansk eller Demokratisk, men mellem at deltage i den politiske proces eller blive helt væk. Strategien er således ikke bare at mobilisere dem til at stemme, men også til at være partiets fodsoldater, der skal

opbygge lokale partiapparater og sørge for det praktiske partiarbejde. Ud fra dette 'Karl Roveske' perspektiv skal højrefløjen tilgodeses *først* – og så kan man altid se, om man kan række hånden ud til de uafhængige vælgere.

Men på den anden side var valget af McCain netop udtryk for en bevægelse væk fra denne strategi, fordi det Republikanske varemærke er så belastet efter 8 år med Bush: McCain ikke blev set som specifikt Republikansk, men som en rebeltype, der kunne række ind over midten til de uafhængige vælgere. Uanset om det var planlagt eller et tilfælde, at højrefløjen med udnævnelsen af Sarah Palin så deres snit til atter at fylde meget på det Republikanske konvent, så er det i hvert fald en mulighed, at det vil komme til at rykke ved hele tonen og balancen i valgkampen væk fra McCains bestræbelser på at rykke ind mod midten. Det kan også være udtryk for, at Republikanerne ikke længere tror på deres muligheder for at overbevise nogle af de mange nyregistrerede vælgere, eller at man ikke regner med, at de vil stemme alligevel. Eller også regner Republikanerne med, at man *både* kan appellere til basen og erobre midtervælgerne. I hvert fald er der sket det, at mod alle odds er emner som abort, stamcelleforskning og homoseksuelles rettigheder nu kommet til at fylde i den politiske debat. Det har skabt en begejstring hos Republikanerne, men det er paradoksalt nok emner, som McCain i udgangspunktet ikke havde lyst til at tale om. Det religiøse højre er lykkelige; det er derfor, de er i politik.

Kurrild-Klitgaard: Et hop i meningsmålingerne. Nogle målinger bringer McCain endda foran Obama. Det er første gang, at McCain ligger så godt. Og hvis det ikke var sket, så var det nok allerede nu på tide, at han skrev sin lykønskningstale til Obama. Hvis en kandidat ikke har en føring, når vi kommer hen midt i september, så er det historisk set noget op af bakke, hvis man skal komme tilbage. Dermed ikke sagt, at McCain nu er favoritten, men han er i live, og han har fået den fremgang i meningsmålingerne, som man historisk set kunne forvente. Der er to årsager til fremgangen, og de falder delvist sammen: Den ene er så absolut udnævnelsen af Palin som VP-kandidat – visse meningsmålinger siger nu, at hun er mere populær end Obama, og målinger af, om vælgerne i øvrigt er positivt eller negativt stemte overfor hende viser, at det var et godt valg fra McCains side. Det er ikke fordi Palin flytter store blokke fra Demokraterne til Republikanerne på én gang, men på *mange små områder* har hun kunne hente nogle stemmer. Den anden årsag til McCains fremgang er hans fremstilling af sig selv som en outsider, og det har nomineringen af Palin understreget.

Mod alle odds er emner som abort, stamcelle-forskning og homo-seksuelles rettigheder nu kommet til at fylde i den politiske debat. Emner, som McCain i udgangspunktet ikke havde lyst til at tale om.
- *Bjerre*

Det er ikke fordi Palin flytter store blokke fra Demokraterne til Republikanerne på én gang, men på *mange små områder* har hun kunne hente nogle stemmer
- *Kurrild*

Valgkampens store mysterium er: Hvorfor har Obama hele vejen igennem kun haft en svag føring? Svaret er efter min mening, at Obama er en sort kandidat.
- *Dragsdahl*

Dragsdahl: Betydelig fremgang i meningsmålingerne og mobiliseringen af det yderste højre. Samtidig har udnævnelsen af Palin drejet opmærksomheden væk fra valgkampens politiske emner. Til dette korte svar er der en række spørgsmål: For det første ved vi ikke, hvordan meningsmålingerne ser ud i de afgørende stater, for det andet er der en vis erfaring for, at den fremgang, man opnår efter et konvent, ikke er holdbar i længden, og for det tredje er det et spørgsmål, hvorvidt mobiliseringen af Republikanernes højrefløj resulterer i, at midtervælgerne bliver skræmt væk – i hvert fald er der målinger der viser, at Palins appel ikke går dramatisk ud over den Demokratiske base.

Derudover er der, hvad jeg vil kalde valgkampens store mysterium: Hvorfor har Obama hele vejen igennem kun haft en svag føring? Det er underligt, fordi det Republikanske parti er meget upopulært, og Bush er i særdeleshed upopulær, og samtidig har McCain ført en svag og dårlig kampagne – og svaret på mysteriet er efter min mening, at Obama er en sort kandidat. Vælgerne har ledt efter en grund til *ikke* at stemme på Obama. Meningsmålingerne er også suspekte pga. det, man kalder 'Bradley-effekten' – efter den sorte borgmester, som stod til sejr i meningsmålingerne, men hvor han til alles overraskelse alligevel tabte. Vælgerne ikke ville indrømme, at de ikke ville stemme på en sort kandidat. Folk siger simpelthen ét, når de bliver spurgt i meningsmålingerne, og gør så noget andet, når de endelig står i valgboksen.

McCain har så slået sig op på, at han vil rydde op, men det er mere vagt, hvad man skal lægge i begrebet 'oprydning' – og der vil det utvivlsomt skræmme mange, at Palin kommer fra det yderste højre, fra en nærmest revolutionær bevægelse, hvor grænsen til, hvad man kunne kalde 'amerikansk fascisme', er ret sløret. Der var på den måde en enorm modsætning mellem McCains budskab om samarbejde henover midten og så resten af konventet, der var yderst fjendtligt og næsten hadsk overfor Demokraterne.

Gress: McCain fik den bekræftelse, han havde brug for, en chance for at markere sine synspunkter med sin tale og en platform, hvorfra han kan gå ud i valgkampen. Der var ingen

mislyde hos McCain, og samtidig overvandt man minikrisen om Palin, som i høj grad var medieskabt. Konventet gik som det skulle, måske med et lille hak opad – jeg synes i hvert fald, at McCains tale var stærkere end forventet.

Er Obama eller McCain er kommet bedst ud af konventerne, og hvilken valgkamp går vi i møde?

Dragsdahl: Begge nåede deres mål. Men de havde forskellige mål – og dertil kommer, at Demokraternes konvent til en vis grad er blevet overskygget af udnævnelsen af Palin.

Målet for Demokraterne gik på at sige, at Obama ikke primært er sort, men en Demokrat, der står i spidsen for et samlet parti, der fokuserer på politiske emner. Herimod er Republikanernes mål beskrevet af en af McCains kampagne-ledere, der efter konventet sagde, at valget drejer sig om 'personer og ikke om politiske emner'. Med andre ord handler det i en Republikansk optik om, at vælgerne stemmer efter tillid til kandidaternes personlighed. Og dér har Republikanerne to gode historier om, hvad du kan kalde, 'helte': Palin som hverdagens helt og McCain som krigshelt og som en person, der går imod strømmen. Problemet er her for Demokraterne, at Obama kan ikke i samme grad bruge sin 'heltehistorie', fordi det vil bringe begrebet race centralt ind i valgkampen.

En ting til: Det er meget farligt, når vi nu sidder her og kommenterer en valgkamp, og sidder og læser kloge, amerikanske kommentatorer, fordi der er en tendens til, at vi går langt videre i vores tolkning af valgkampens indhold, end amerikanske vælgere selv er med på. Utallige sociologiske undersøgelser viser nemlig, at mange amerikanske vælgere er dybt uvidende om politik. En nylig opinionsundersøgelse viste eksempelvis, at 71% af hvide amerikanere vildt overdriver, hvor mange sorte, der lever i USA: 32 procent af de hvide tror, at den sorte andel er på 20-30 procent af befolkningen; 31 procent af de hvide tror, at den sorte andel er på 30-50 procent af befolkningen, og 9 procent tror, at mere end halvdelen af amerikanerne er sorte – hvor det rigtige svar er, at den sorte del af befolkningen udgør 12%. I en sådan situation, hvor folk er så uvidende om den faktuelle politiske situation, er der store muligheder for det, jeg tidligere kaldte en populistisk moral. Her opstiller man meget enkle og banale mål, som næsten ingen kan være uenige i: at familien skal styrkes, og USA skal sejre. Og uvidenhed giver også store muligheder for fordrejning for begge parter. Det er mit indtryk, at Republikanerne i

særlig grad fordrejer virkeligheden – bare som eksempel, at Obama vil hæve skatterne, hvad han rent faktisk ikke vil, for 90% af befolkningens vedkommende. Demokraterne har mulighed for at kæde McCain stærkt sammen med Bush og det Republikanske parti med ekstremisme. Det bliver på disse meget enkle emner, at kampen vil blive udkæmpet. Og slaget vil stå i nogle ganske få stater og gælde de vælgere, man i en overgang kaldte 'Reagan-demokrater'. Det er vælgere, som har det økonomisk dårligt, men som på trods af ikke at have fået del i den økonomiske fremgang, har ladet sig aflede af kulturelle emner. Det er altså spørgsmålet, om de igen kan blive afledt af et sammenstød mellem personligheder og af kulturelle spørgsmål om for eksempel abort.

Kurrild-Klitgaard: Obama og McCain har stort set fået lige stor fremgang i meningsmålingerne. Men man kan sige, at Obama havde noget tabe, hvorimod McCain havde noget at vinde. Obama skulle 'bare' holde

sin føring, og havde han kunne holde sin føring henover Republikanernes konvent, så havde han klart vundet konventerne. Omvendt var det mere op af bakke for McCain: Han skulle ikke kun holde status quo, men også overhale Obama. Og det er der noget, der tyder på, er lykkedes, men spørgsmålet er, om det også holder om en uge – men har McCain taget føringen i næste uge, så har han vundet konventerne.

Obama vil fra nu af gøre det, han allerede har gjort med en relativ stor succes, hvor man taler om 'Bush-McCain-årene', altså hvor man kæder McCain tæt sammen med Bush – og jo mere man kan gøre det, desto mere succes vil de have. McCain vil på sin side portrættere sig selv som en outsider, selvom det bliver svært, når man har siddet i Kongressen i et kvart århundrede og ens parti har siddet 8 år på præsidentposten og indtil for nylig på Kongressen i næsten et årti. Det særlige, man dog skal huske på her, er, at Kongressen er den eneste institution i amerikansk politisk, der er lavere tilslutning til end præsident Bush – den ligger helt nede på 10-15%, mens Bush ligger på 30% i tilslutning. Selvom mange vælgere synes godt om

deres eget Kongresmedlem, så har de et ualmindeligt negativt syn på Kongressen som helhed, og hvis McCain kan begynde at køre det som tema, så kan det være et godt kort for ham.

Obama vil på sin side køre på den økonomiske dagsorden, men han vil hele tiden pakke det ind i et 'McCain er lig med Bush'-tema. Hverken McCain eller Obama kan vinde uden både få støtte fra deres partibase og fra midtervælgerne:

Amerikansk politik består af tre partier: Knap en tredjedel er Republikanere, lidt mere end en tredjedel er Demokrater, og den sidste tredjedel er uafhængige vælgere, som kan stemme den ene eller den anden vej. Derfor vil begge kampagner have noget rødt kød til ideologerne og *samtidig* nogle moderate forslag til midtervælgerne. Skralder man retorikken af, og ser på, hvordan Obama og McCain har stemt i Senatet, så burde det være nemmest for McCain, som overvejende har været en moderat Republikaner, mens Obama har været en 'liberal Democrat' (tilhørende Demokraternes venstrefløj, *red*). Men det ved Obama på sin side jo også godt, og han er for eksempel nu begyndt at tale om skattelettelse, fordi det ved man jo, altid er populært i amerikansk politik. Obama er den mest utydelige, og har derfor mere bevægelighed i forhold til midtervælgerne, hvorimod McCain igennem sine mange år i Senatet har stemt for alle mulige forslag, og han har derfor en længere og på nogle punkter måske mere problematisk 'track record'.

Der er nogle ting omkring Obama, som amerikanerne måske ikke er klar over, men som placerer Obama på den yderste venstrefløj i amerikansk politik.

- Gress

Vi kommer til at se en mere hårdtslående Obama, men det bliver i en mere populistisk iklædning lidt som John Edwards eller Hillary Clinton under primærvælgene

- Bjerre

Gress: Begge er kommet stærkt fra start. Obama er stadig favorit, men McCain står også stærkt. Obama har været foran i de fleste meningsmålinger, ganske vist ikke *meget* – men historisk set har det været svært for den, der er bagud at vende selv små forspring. McCain kunne have stået langt dårligere, end han gør. Valgkampen er i gang, og den er ikke afgjort endnu, selvom det bliver svært for McCain.

Det bliver en meget spændende valgkamp. Kampen om midtervælgerne er altid central på det her tidspunkt; hvor det under primærvælgene gælder ydervælgerne, er det nu de 'almindelige vælgere'. Nu skal kandidaterne til at markere forskellene imellem sig – og det bliver det samme billede, vi har set indtil nu: alder og erfaring overfor ungdom og energi. Det bliver også afgørende, hvordan budskaberne går ind – især nu, hvor der er kommet lidt mere kød på slagordene. Altså hvad det er, der ligger i begrebet 'forandring' – det er i øvrigt morsomt at bemærke, hvordan McCain nu også er begyndt at tale om 'forandring'.

Selvfølgelig bliver begge kampagner negative på et eller tidspunkt. Bag kulisserne gør Obamas folk alt, hvad de kan for at miskreditere McCain og Palin – sådan er politik. Men det er ikke kun udtryk for negativ kampagne, når McCain spørger amerikanerne, om Obama er klar til at lede. Det drejer sig også om, hvilken person Obama er: Hvad er det med hans mærkelige historie i Chicago og hans underlige dispositioner og bekendtskaber som for eksempel denne her præst (reverend Wright, *red*), som Obama åbenbart gik til i 20 år uden at høre, hvad han sagde. Der er altså nogle ting omkring Obama, som amerikanerne måske ikke er klar over, men som placerer Obama på den yderste venstrefløj i amerikansk politik. Spørgsmålet er så, om Obama har forandret sig, men det ved vi ikke endnu, der er stadig noget luftigt over hans forkyndelse. Det vil McCain helt sikkert køre på.

Heroverfor vil Obama køre på, at McCain er gammel og står for en forfejlet politik, der indenrigspolitisk kun tilgodeser de riges interesser, og som udenrigspolitisk vil involvere USA i konflikter verden over. Måske vil Obama også satse på klima-dagsordenen, men det skal man nok ikke vente sig så meget af – dels fordi amerikanerne ikke har noget konkret forhold til den, og dels fordi det ikke er populært at fremføre en politik, der vil koste folk en masse penge.

Med nomineringen af Sarah Palin som VP-kandidat kan der måske opstå et problem for McCains bestræbelser på at række henover midten, og jeg tror ikke på, at McCain får mange af Hillarys tidligere vælgere. Jeg ser mere en strategisk arbejdsdeling, hvor Palin skal sikre det

Republikanske bagland, mens McCain skal fastholde de midtervælgere, som Bush erobrede i 2004. Palin kommer ikke til at frastøde flere vælgere end hun tiltrækker – det var klogt valg af McCain at gøre hende til VP-kandidat.

Sammenlignet med tidligere har der været få negative kampagner, og det er et klogt træk af Obama ikke at hakke for meget på McCain, men bare gentage sit mantra om fornyelse.

Bjerre-Poulsen: Begge lejre har haft et godt konvent. Forventningerne til det Republikanske konvent var nedskruede, men det lykkedes dem at få samlet tropperne. Men det at kunne genfinde begejstringen i et år, hvor Republikanerne står til at tabe

stort i valgene til Kongressen, er i sig selv noget.

Men Sarah Palin er og bliver et 'gamble' – hun holdt en god tale, og siden har hun rejst rundt og ord for ord gentaget den, men har ellers ikke talt med pressen uden et forberedt manuskript. Men det kan hun jo ikke blive ved med – før eller siden vil der være et krav om, at hun stiller op, og til debatten mellem VP-kandidaterne vil hun være tvunget til det. Det vil vise sig, om hun også er et aktiv, når der ikke er nogen, der har skrevet et manuskript til hende.

Både Palin og McCain er et aktiv i kraft af det, de repræsenterer og en af mest bemærkelsesværdige udtalelser, der siden konventet er kommet fra Republikanerne, er, at valget ikke handler om politiske forskelle, men om personlighed. Det er altså tankevækkende, når alle undersøgelser viser, at vælgere kræver politisk forandring. Når Pew Research Center (uafhængig institut for opinionsundersøgelser, *red.*) laver undersøgelser, der viser at 82% procent af amerikanerne mener, at landet udvikler sig i den forkerte retning, så er det spørgsmålet, om det ikke er en stor luksus at sige: 'Nej, det der med politiske

forskelle er irrelevant, vi synes, at det skal dreje sig om, hvem af de to personer, amerikanerne bedst kan identificere sig med'. Republikanerne forspildte på den måde deres chance for at fortælle, hvad de vil; hvad deres økonomiske politik eller politik på sundhedsområdet indeholder. Det er tvivlsomt om det er holdbart i længden alene at satse på det McCain og Palin repræsenterer på det personlige plan i stedet for at fremlægge en politisk vision.

Set fra Demokraternes perspektiv er der ingen tvivl om, at man ikke vil 'swift boates' denne gang, og der er et pres på Obama, for at han skal slå igen (John Kerry blev 'swift boated' i 2004, af gruppen Swift Boat Veterans *for Truth* som såede tvivl om hans tid i Vietnam, *red.*). Og her mødes en strategi, der har konfrontationen med McCain som noget centralt, med Obamas egen politiske vision – man vil sige: 'Alt ære og respekt for 'hockey moms' og gamle krigsveteraner, men hvad er det, de vil på den økonomiske politik?' Obama vil satse behårdt på de økonomiske spørgsmål og bruge ideen om, at McCain er ude af trit med vælgere og fortsætter Bushs linje. Ud over at McCain har gjort sig mere sårbar overfor den anklage efter konventet, så vil Obama også gøre brug af dette argument, fordi det modvirker beskyddningerne om, at han skulle være elitær og ude af trit med almindelige menneskers liv.

Vi kommer til at se en mere hårdtslående Obama, men det bliver i en mere populistisk iklædning lidt som John Edwards eller Hillary Clinton under primærvalgene. Samtidig er det med valget af Palin blevet nemmere for Obama at sige, at McCain er en fortsættelse både af Bushs politik og af hans valgkampstrategi – på trods af McCains forsøg på at distancere sig så meget som muligt fra Bush. Det bemærkelsesværdigt, at McCain ikke engang nævnte Bush ved navn under sin tale til konventet. For McCain er Bush blevet ligesom Valdemort (fra Harry Potter, *red.*) – han, hvis navn ikke må nævnes.

Kan McCain stadig vinde?

Gress: Ja

Bjerre-Poulsen: Ja.

Dragsdahl: Ja.

Kurrild-Klitgaard: Ja, men det gør han ikke.

Hvordan skal McCain gribe de kommende to måneder an for at slå Obama?

Kurrild-Klitgaard: McCain skal slå på sig selv som en outsider, som én, der er anti-establishment og så på national sikkerhed, som er hans egen store force – og så denne her kombination af konservative principalsager. *Uden* at lyde som en George Bush i en tredje periode. Hvis McCain bliver opfattet som en del af status quo, så taber han, men kan han kultivere et billede af sig selv og af det Republikanske parti som oprørere, der skal rense ud i Washington, så kan det godt lade sig gøre.

Modsat hvad man måske skulle tro, er det ikke sikkert, at Palin kommer til at besvære McCains appel til midtervælgerne, fordi hun ikke er en entydig repræsentant for de meget konservative. Hvis man gerne ville have haft en sådan kandidat, kunne man have taget Pat Buchanan eller Ron Paul. Det, der er pointen med Palin, er: Hun kan tiltrække *forskellige* grupper, for eksempel de her 'soccer moms', som hverken er specielt Demokratiske eller Republikanske, men som måske godt kunne finde på at stemme på Hillary Clinton, fordi hun er kvinde, og fordi de måske synes, at det ville være en god idé at få en kvinde på præsidentposten. Og endelig kan Palin henvende sig direkte til 'Middle America' – og det har en admiral-søn, som McCain, eller en Ivy League-uddannet, rucolaspisende og café-latte-drikkende venstre-liberal som Barack Obama nok lidt sværere ved.

McCain har gjort det så godt, som han overhovedet kan. Og han kan ikke gøre det så meget anderledes, end han gør nu.

- Bjerre

Folk opfatter det sådan, at økonomien går rabundus – det gør den måske, men det er kun for nogle få og slet ikke for flertallet – men Obama har kørt hårdt på, hvor slemt det står til

- Gress

Bjerre-Poulsen: Når McCain overhovedet er så tæt på, så er det fordi, han gjort det så godt, som han overhovedet kan. Han har ikke talt om de ting, som Republikanerne står til at tabe på – altså en lang række økonomiske spørgsmål. Han har satset på amerikanernes berettigede skepsis overfor, om Obama nu også er klar til præsidentembedet – uanset hvor meget de end kan lide ham. Men spørgsmålet er altså om man kan gå igennem hele efteråret kun med det, for det bliver svært at holde dén gryde i kog hele vejen igennem, men det er næsten det eneste, McCain kan gøre. Det bliver så nogle pseudo-spørgsmål, man kommer til at diskutere – fx patriotiske spørgsmål som, hvem der har gjort mest for nationen – og så kan man spørge: 'Hvad med den politiske virkelighed, hvor økonomien har det så elendigt?'

Overfor disse spørgsmål bliver McCain nødt til at trække emner ind, der på overfladen ser ud som om de handle om økonomien, men som reelt er af mere symbolpolitisk karakter. Et godt eksempel på den strategi er ideen om, at 'offshore'-olieboringer (olieboringer ud for den amerikanske kystlinje, *red*) skulle kunne hjælpe på de stigende olie- og benzinpriser. Det er der ingen, der rigtigt tror på, men det er symbolpolitik, der signalerer handlekraft.

McCain har ikke nogen meget gode kort på hånden, men havde det været en hvilket som helst anden Republikansk kandidat, havde det set endnu værre ud – og man kan ikke udelukke, at når vi kommer til den 4. november, så bliver det ligeså tæt, som det var i 2000 og 2004. McCain kan ikke gøre det meget anderledes, end han gør nu, medmindre han har en stor forkromet politisk vision, vi endnu ikke har hørt om, men det er der intet der tyder på, at han har. McCains grundlæggende budskab vil være 'mindre skatter, mindre regulering og at regeringen skal blande sig så lidt som muligt i det økonomiske liv' – det er et budskab, der altid har en stor appel uanset de økonomiske realiteter.

Gress: Det er ikke så meget et spørgsmål om, hvad McCain skal gøre, som det er et spørgsmål om, hvad der sker. Hvis økonomien ikke går helt rabundus – og der er ind imellem nogle gode tal, det er ikke helt sort alt sammen – vil McCain stå bedre. Men det er ligeså meget et spørgsmål om folks opfattelse af økonomien, og dér får McCain det hårdt. Folk

opfatter det sådan, at økonomien går rabundus – det gør den måske, men det er kun for nogle få og slet ikke for flertallet – men Obama har kørt hårdt på, hvor slemt det står til. Heroverfor bliver det McCains opgave, om ikke at vende den økonomiske virkelighed, så at vende det billede af virkeligheden, som Obama meget overbevisende har skabt i den fælles bevidsthed i USA. Det er ganske vist langt fra flertallet, der lever som Obama påstår – 'i frygt og fattigdom' – men folk tænker: 'Det er måske ikke mig, der har det sådan, men så er det de andre, der lever i elendighed'. Det bliver helt klart McCains største udfordring, at ændre den opfattelse af økonomien til noget mindre negativt. Det kan han bedst gøre ved at tale, som om han forstår problemet, og dér har McCain er svagt punkt, fordi han aldrig har interesseret sig særlig meget for samfundsøkonomi – men måske nok for sin egen økonomi. Det bliver McCain simpelthen nødt til at lære, ellers for han meget svært ved at vinde. Men kan McCain vende Obamas overdrevent negative billede af den samfundsøkonomiske situation, vil det være hans bedste chance.

Dragsdahl: En kynisk analyse af vælgerens holdning vil sige, at McCains bedste kort er en appel til racefaktoren, men at han skal undgå at gøre det åbenlyst, fordi der er en udbredt social norm, som går imod åbenlys racisme. Og på den anden side kan Obama heller ikke anklage McCain for racisme, fordi så er det ham, der bringer race åbenlyst ind i valgkampen. Men det ændrer ikke ved, at Republikanernes angreb på Demokraterne er særligt effektive, fordi Obama er sort.

Republikanerne har en reklame-kampagne klar, der siger om Obama: 'He is ready to tax, he is ready to spend, but not ready to lead'. Der har du kombinationen af det traditionelle angreb på Demokraterne med angrebet på Obama for ikke at være af den kaliber, som amerikanske præsidenter skal være. Og der skal man altså huske på, at Obama er åbenlyst intelligent, og mange vil sige, særdeles kompetent – det eneste er, at mange tvivler på, at en sort er klar til at lede.

Et andet af McCains våben i en effektiv kampagne vil være at hævde, at Obama er elitær og overfor det sætte en populistisk appel ind om, at det er McCain og Palin, der forstår almindelige mennesker bedst. Her vil McCain trække på tillid, altså på at han og Palin er en af deres egne, og det kan Obama jo kun med noget besvær hævde. Det ligger også i McCains slagord, 'Country first', hvor man indirekte sætter spørgsmålstejn ved Obamas patriotisme, og insinuerer dermed, at han skulle være blød overfor Amerikas fjender, hvor McCain

vil sætte hårdt mod hårdt – uden at han siger, hvad der ligger i det. Jeg tror, at tv-debatterne mellem de fire kandidater bliver meget afgørende.

Har Obama grund til panik?

17/9. ØL-TEST. Palin-effekten er slået igennem, McCain er gået frem i meningsmålingerne og Obamas budskab om forandring og en ny økonomisk politik synes ikke at trænge igennem til flertallet af vælgerne. RÆSON's eksperter afkoder ugen i valgkampen.

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Hvordan har Obama reageret på, at McCain har indhentet ham i meningsmålingerne?

Kurrild-Klitgaard: Den første reaktion var lidt forvirret. Man havde rigtig nok spottet, at det ikke mindst var nomineringen af Palin som VP-kandidat, der gav McCain et opsving. Men man vidste ikke, om man skulle gå meget hårdt til Sarah Palin, eller ignorere hende.

Der har nok været en vis grad af panik hos Demokraterne, men jeg tror de er ved at komme over den. Der er noget, der tyder på, at man i Obamas kampagne var så overbevist om Obamas usårlighed og så sikre på, at han ville tage en så stærk føring efter Demokraternes konvent, at man slet ikke havde overvejet, at det kunne gå anderledes. Set fra Obamas synspunkt er det den rigtige strategi at fortsætte med at ignorere Palin – både fra hans egen og Bidens side – og så lade nogle andre køre hårdt på hendes person. Når man dykker ned i krydstabellerne i meningsmålingerne, så kan man se, at de vælgere, Palin især har erobret, er de hvide kvinder, som både kunne stemme Demokratisk og Republikansk, men som altovervejende er uafhængige. Og er der én taktik, der helt sikkert ikke vil vinde dem tilbage til Obama, så er det at køre en meget hård negativ kampagne imod Palin. Det, denne vælgruppe er blevet begejstret for, er muligheden for, at en kvinde kan komme til tops i det politiske hierarki – og dem får man ikke tilbage ved at stemple Palin som en lille husmor fra bøhlandet.

Dragsdahl: Han har skærpet sin retorik, men fastholder fokus på McCain som en kandidat, der er for gammel, utroværdig som reformist, og som fører en løgnagtig kampagne. Det gør han, fordi han og folkene bag hans kampagne regner med, at Palin-effekten vil

blive svækket efterhånden, som valgkampen skrider frem – at der er grænser for, hvor længe medierne kan lave overskrifter på hende. Der er også en historisk erfaring her, der siger, at det i sidste ende er *præsidentkandidaten*, der bliver afgørende for vælgeres stillingtagen.

Især har Palin erobret de hvide kvinder, som både kunne stemme Demokratisk og Republikansk. Er der én taktik, der helt sikkert IKKE vil vinde dem tilbage til Obama, er det at køre en meget hård negativ kampagne imod Palin.

- Kurrild

Jeg har fulgt amerikanske valgkampe siden 1968 og dækket mange af dem, og jeg kan ikke erindre nogen kandidat, som har ført en så løgnagtig kampagne, som John McCain gør nu.

- Dragsdahl

Obama har skærpet sin retorik mod McCain ved at fremhæve, at han lyver. Og det har han gjort med en vis succes i den forstand, at mange nyhedsmedier har taget emnet op og givet ham ret.

Det har uafhængige observatører faktisk også. Jeg har fulgt amerikanske valgkampe siden 1968 og dækket mange af dem, og jeg kan ikke erindre nogen kandidat til det højeste embede, som har ført en så løgnagtig kampagne, som John McCain gør nu. Løgnene er simpelthen i en anden klasse.

Obama har tydeligvis besluttet sig for, at han ikke vil ned i muddergroften, men samtidig at han må skærpe sin retorik. Det er en meget svær balancegang for Obama, fordi han for alt i verden ikke må fremstå som en vred, sort mand – det ville give alvorligt bagslag.

Hans kampagne kan godt komme med overraskelser i den kommende tid. Under primærvælgene viste Obama-kampagnen sig særdeles dygtig til at tilpasse sig nye vilkår og inddrage erfaringer. Set med bagklogskab har Obama nok begået to fejl, men de kan næppe ændres:

For det første at han ikke udpegede Hillary som VP-kandidat, men det er først en fejl, der har vist sig efter, McCain nominerede Palin.

For det andet at han har sagt nej til en del mindre debatmøder med McCain rundt omkring i USA, hvor man kommer vælgerne nærmere – det ville have fremmet vælgerne forståelse af, at de står overfor et reelt valg mellem netop ham og McCain.

Obama fører i mange henseender en rigtig og klog kampagne, problemet er bare, at valgkampen er kommet til at handle om noget andet, end dét Obama ønskede, den skulle handle om.

Obama er en person, som virker elitær – han er ekstremt cool, ikke særlig emotionel. Der er næppe nogen, der tvivler på, at han har en stor viden og en fin akademisk baggrund. Hans kampagne har valgt, at han skulle fremstå som Demokraternes kandidat eller med andre ord: Obama skulle have et image, der kunne overskygge, at han var en sort mand. Men konsekvensen er, at Obama i mindre grad er blevet en fornyelse. Han er blevet knyttet til den Demokratiske del af eliten. Samtidig er han på det rent menneskelige plan ikke en type, som den lavere, hvide middelklasse kan genkende fra deres eget liv. Han er ikke en af deres egne.

Gress: Obama har reageret, som man kunne forvente – han har jo et stort hold, der ikke laver andet end at finde svage punkter hos McCain og især Palin. Obama er altså heller ikke decideret bagud - og man skal tage de her meningsmålinger med et gran salt. Men den nuværende situation er nok kommet bag på Obama-kampagnen.

Obamas problem er, at han har svært ved at nå de vælgergrupper, der skal til for at vinde valget.

Det er de amerikanske kernevælgere, som han også under primærvælgene havde svært ved at nå. Men det, der er ved ske nu, er, at med den medvind, som McCain og Palin har fået, er en del folk rundt omkring kommet op af sofaen, og de er vigtige for Obama. Vi nærmer os opløbsstrækningen nu, og valgkampen afgøres i nogle få stater – Colorado for eksempel. Det er her, Obama skal fokusere – det har vi ikke set endnu, men det kommer vi til. Her vil Obama igen slå på sit velkendte tema om forandring og fornyelse, og det vigtige for ham bliver her mobiliseringen af vælgerne.

Bjerre-Poulsen: I forhold til hvor meget Obama *burde* føre ud fra de objektive kriterier med Bushs upopularitet og Republikanernes problemer, så er det bemærkelsesværdigt, at McCain ligger så godt.

Der er et pres på Obama fra hans bagland for, at han skal skrue bissen på overfor McCain, og det har han gjort. Men det falder ikke Obama naturligt at være meget aggressiv, og han har gjort det til sit største aktiv, at han har været hævet over de negative kampagner, som traditionelt præger amerikanske valgkampe og amerikansk politik.

Obamas dilemma er: Bliver han for aggressiv, risikerer han at sætte begejstringen omkring sig selv som en ny slags politiker over styr. Det er en svær balance for Obama, og han skal så vidt muligt have nogle stedfortrædere til at køre den negative kampagne. Vi er i øjeblikket også et vidne til et "mismatch": Hvad er det, det har drejet sig om for Republikanerne i den sidste uge? Sarah Palin! Det er jo ikke McCain. Der er også en fare for Obama i at kaste al opmærksomheden over på hende.

Det er lidt et paradoks, at McCain er gået frem i meningsmålingerne i en periode, hvor han nærmest har været usynlig i valgkampen. Hvis Obama kaster sig over Palin, så fastholder han også opmærksomheden på hende. Obama bliver nødt til at komme ud med det budskab, at det altså er ham og McCain, amerikanerne skal vælge imellem – ikke ham og Sarah Palin.

Obama har lagt en hård linje, når der har været konkret anledning til det – han har bl.a. direkte anklaget McCain for at lyve i to af hans reklamer. Det var vitterligt også løgnagtige budskaber McCain kom med, men det er sjældent i amerikansk politik, at man ligefrem bruger ordet "løgn". Der er så mange eufemismer, man kan bruge i stedet: at det er ukorrekt, eller usandt. Men det var vigtigt for Obama at sige, at det her simpelthen var løgn.

Jeg tror også, Obama-lejren venter lidt på, at al medieomtalen af Palin damper lidt af - det kan man se derved, at Obama hverken har sendt Biden eller Hillary ud mod Palin endnu.

Man skal også prøve at finde ud af, hvilke vælgergrupper det præcist er, Palin har vundet over til McCain. Hvor den første bekymring var, at det skulle være skuffede Hillary-vælgere, så tror jeg, at Palin har appelleret til mandlige vælgere, arbejderstemmer og lavere middelklassestemmer. Og de bekymrer sig ikke om hendes manglende erfaring. Jeg tror, de føler en affinitet med hende, som de ikke føler med Obama. Der kan Biden og Hillary komme til at spille en vigtig rolle.

Hvordan gik Sarah Palins første tv-interview, og hvilken indflydelse får hendes manglende viden om udenrigspolitik?

Bjerre-Poulsen: Jeg var dybt skuffet og meget forundret over, hvor dårligt Palin klarede det. Jeg troede virkelig, at McCains rådgivere kunne opbygge en art potemkinkulisse af Sarah Palin og skabe en illusion om, at hun havde en mere detaljeret forståelse for udenrigspolitik. Hvis man betragter det som en mundtlig eksamen på universitet, er det jo en god strategi for studerende at smide nogle detaljer ind på velvalgte steder, for at signalere at have en dybere viden om emnet. Det gjorde hun stort set ikke. Hun holdt sig til de her helt faste vendinger, som helt sikkert var indstuderet – man fik slet ikke en opfattelse af, at hun havde overblik over situationen i eksempelvis Pakistan eller i forholdet mellem Israel og Palæstina eller Rusland og Georgien. Men samtidig var hun utrolig skråsikker på en måde, der burde få det til at gyse i mange: Hun sagde fire gange, at USA var Israels ven, og at man ikke ville indvende noget mod, at Israel for eksempel ville angribe Iran militært. Og der skal man huske på, at Bush-regeringen – om de så har været ærlige med det eller ej – hele tiden har fastholdt, at USA var *neutral* i konflikten mellem Israel og Palæstina og fremhævet, at man var klar til også at lægge pres på Israel. Her giver Palin udtryk for et radikalt sving i en helt ny retning – og det ligger også langt fra de holdninger, McCain tidligere har givet udtryk for. Helt uden at blinke! Det er altså lidt skræmmende.

Men den vurdering er også en klassisk elite-reaktion. Der virker sådant et interview som en Rorschach-test (man ser hvad man vil se, red.); der sikkert en masse vælgere, der så det interview, og syntes, at interviewereren, Charlie Gibson, virkede arrogant, belærende og patroniserende, mens han sad der og eksaminerede hende. Og deres reaktioner

Desuden har Obama reageret på, at McCain har indhentet ham ved at slå endnu hårdere på den økonomiske dagsorden, hvor han siger til vælgere: ”Prøv lige at lukke øjnene op! - McCain er *out of touch*” på de sager, der virkelige bekymrer jer – økonomi og jobs – og uanset, hvor meget I sympatiserer med Palin, så repræsenterer hun en helt anden økonomisk politik”

Demokraternes frygt er, at vi er på vej ind i en gentagelse af valgene i 2000 og 2004, hvor kulturkampen overtog den økonomiske dagorden. Det forsøger Obama-kampagnen at kæmpe imod ved at fastholde vælgernes opmærksomhed på økonomien.

var måske: ”Jeg ved heller ikke alle de her ting, og jeg er sådan set ligeglad med, om hun ved det”.

Hvis den der øl-test om ”hvem vil du helst en drikke en øl med?” igen bliver dominerende, så er det ikke sikkert, at Palins udenrigspolitiske uvidenhed bliver et problem. Spørgsmålet er: Efter otte år med Bush, som jo også gav mærkelige svar på en række spørgsmål, vil vælgere så stadig henholde sig til den her øl-test snarere end til en mere elitær opfattelse af, hvad en præsident bør vide for at kunne beklæde embedet?

Ang. Israel giver Palin udtryk for et radikalt sving i en helt ny retning – og det ligger også langt fra de holdninger, McCain tidligere har givet udtryk for. Helt uden at blinke!

- Bjerre

Gress: Hun klarede det udmærket. De her interviews foregår altid på et beskedent niveau – for nu at sige det mildt. Det var ikke en universitetseksamen, hvor hendes viden skulle testes. Hun skulle ikke give en forelæsning om udenrigspolitik – det var mere en prøve på hendes slagfærdighed, på hendes reaktionsevne, og om hun kunne tale et nogenlunde forståeligt sprog. I forhold til en mulig fremtid med Palin som vicepræsident, så kommer det som altid i amerikansk politik an på, hvilke rådgivere hun får –

og man skal virkelig ikke lægge for meget i de her tv-interviews.

De amerikanske medier er som de europæiske: Pro-Obama og anti-Sarah Palin. De vil se Palin i helvede og Obama valgt. De hader Palin af mange grunde: hun er kvinde, og så er hun ikke venstreorienteret, hun skyder sin egen mad og har fem børn – det kan de slet ikke forstå. Det gør også de her smålyserøde stuesocialister fuldstændigt kulrede. Derfor var chokket over Palins manglende viden om Bush-doktrinen så forudsigelig.

Men igen – vi kan kun håbe, at hvis det bliver McCain og Palin, at de så får nogle ordentlige rådgivere. Mange amerikanske konservative har svært ved at formulere, hvad deres konservatisme går ud på, fordi det mere er noget, der ligger på ryggraden – det er noget man bare er. Hvis man er venstreorienteret derimod – ”liberal” i en amerikansk terminologi – så har man meninger om alt muligt. De konservative har typisk svært at sætte ord på, hvad de egentlig går ind for. Det gør, at det svært at tegne en mere konkret, politisk profil af Palin – også for hende selv.

De amerikanske medier er som de europæiske: Pro-Obama og anti-Sarah Palin. De vil se Palin i helvede og Obama valgt. Hun er kvinde, og så er hun *ikke* venstreorienteret; hun skyder sin egen mad og har fem børn – det kan de slet ikke forstå. Det gør også de her smålyserøde stuesocialister fuldstændigt kulrede.
- Gress

Dragsdahl: Ikke overraskende viste Palin, at hun ikke er en sikkerhedspolitisk ekspert. Det ser den politiske elite i USA som et problem, men det er det ikke for mange af de afgørende vælgere. Jeg synes også, at nogle af de professionelle kommentatorer har jordet hende mere, end retfærdigt er. Der er flere, der har peget på, at hun ikke kunne svare på, hvad Bush-doktrinen indeholder. Men det er også rigtigt, at der ikke

findes én, enkelt og entydigt formuleret Bush-doktrin. Det var et emne, jeg også kom ind på i ’Bushs Amerika’, som RÆSON udgav i 2005: man kan opregne en hel række forskellige udtalelser af Bush, der er blevet kaldt ”Bush-doktrinen”, og skal man prøve at sammensætte dem, så bliver det en ret omfattende beskrivelse af, hvad der er kernen i Bushs udenrigspolitik. Der er aldrig noget, der af Bush er blevet kaldt Bush-doktrinen. Men igen: jeg tror ikke hendes uvidenhed på det udenrigspolitiske område er vigtigt for de vælgere, som bliver afgørende i valgkampen. Palin undgik de store fadæser, som tidligere er blevet et grundskud for både præsidentens og vicepræsidentens vedkommende. Hun viste, at hun ser på omverdenen med stor mistillid, at USA altid har ret og altid skal sætte hårdt mod hårdt – og det eksempler på de her meget simple værdier, som mange i vælgerkorpset deler. For eliten er det selvfølgelig et enormt problem, at hun meget direkte sagde, at viden er et elitært fænomen – man kunne nok også godt argumentere for, at viden er ret væsentligt set i lyset af de udfordringer, som USA og resten af kloden står overfor. Der foregår en kraftigt nedslidning af Palin, men det finder sted i elitens medier, og med mindre hun begår en meget åbenlys fejl, så vil det ikke have den store gennemslagskraft i den brede befolkning.

Fire ord er definerende for Palins politiske profil: populist, oprør, kvinde og kulturkamp. Hun appellerer til en gammel drøm i USA, som også er kommet til udtryk i hel del film igennem tiden, der handler om, at hvis bare almindelige mennesker kommer til Washington, så bliver der ryddet op.

Kurrild-Klitgaard: Interviewet bestod faktisk af to dele, hvoraf folks opmærksomhed har været koncentreret på en lille bid af den første del. Det var ikke en stor optræden, men heller ikke specielt dårlig – der var ingen klare katastrofer. Det, man har fokuseret på, er hendes noget vævende svar på spørgsmålet om Bush-doktrinen. Det ideelle i den situation ville jo selvfølgelig have været, hvis hun havde givet et klokkeklart og korrekt svar. Men som man kunne se i Washington Post i går – og Washington Post er ikke ligefrem en pro-Republikansk avis – så er der syv forskellige definitioner i litteraturen af, hvad Bush-doktrinen går ud på. Og jeg må tilstå, at jeg som professor i statskundskab faktisk er ret glad for, at jeg ikke fik dét spørgsmål foran et par millioner tv-seere. Jeg ville som udgangspunkt have valgt et helt andet svar end Palin, et svar, som ville gå på demokratisering som strategi overfor ekstremisme og terrorisme – og

jeg var da glad for, at det netop var én af de syv definitioner, som Washington Post angav.

Palins dårlige svar er ikke at sammenligne med dengang, hvor Dan Quayle rettede en skoleelev, der havde stavet korrekt til 'potato', til at stave det forkert ('potatoe', red.) – i den situation var det svært for den typiske amerikanske vælger at sige: "Okay, han er vel nok én man burde se op til". Her tror jeg, at mange amerikanske vælgere, der hørte Palins svar, og som ikke interesserer sig exceptionelt meget for udenrigspolitik, egentlig ikke synes, at det var så dårligt, som mange specialister i udenrigspolitik var hurtige til at sige.

Er Obama-lejren i panik?

Bjerre-Poulsen: Nej

Dragsdahl: Nej

Kurrild-Klitgaard: Nej

Gress: Nej

Uge for uge bliver den økonomiske krise i USA dybere og dybere, Bush er den mest upopulære præsident nogensinde, og det meste af resten af vesten håber på Obama – hvorfor er McCain så godt med valgkampen, at han i visse meningsmålinger ligefrem fører?

Bjerre-Poulsen: Der er både de rationelle og irrationelle forklaringer, som bl.a. går på en berettiget skepsis overfor Obamas manglende erfaring. Dernæst spiller race også en rolle. Jeg så, at en politolog havde prøvet at regne sig frem til en mere nøjagtig "race-faktor" i stemmeafgivelsen – altså hvor meget koster det Demokraterne at have en sort præsidentkandidat. Og han kom frem til en faktor på ca. 8 %.

Demokraterne havde et fremragende konvent, og Obama holdt den rigtige tale, og så kom denne her Palin-faktor. Og her siger den almindelige politiske visdom altså, at vicepræsidentvalget ikke betyder noget i amerikanernes valg af præsident, men i år ser vi en undtagelse. Nomineringen af Palin har rykket ved begejstringen i det Republikanske parti, der jo ellers før konventet så ud til at være på et lav blus. På den måde har Republikanerne fået et større hop i meningsmålingerne efter deres konvent end Demokraterne. Så på kort sigt har valget af Palin været afgørende og et godt valg fra McCains side. Man kommer simpelthen ikke udenom, at det er Sarah Palin, der har ændret styrkeforholdet mellem Obama og McCain – Demokraterne har ikke gjort noget forkert, der har svækket dem.

Men Palins popularitet kan også vise sig at blive et tveægget sværd for McCain. Demokraterne vil prøve at minde vælgerne om, at det altså ikke er Palin, men McCain, der er præsidentkandidaten for

Kommentatorerne har været ret hårde overfor Palin – og med en vis ret, fordi her har vi altså en VP-kandidat, der ikke kunne svare klart på et så vigtigt spørgsmål. Og når debatten er så polariseret, som den er, så er det ikke overraskende at, der er nogle, der vælger at køre meget hårdt på hendes manglende viden om udenrigspolitik. Men sat på spidsen: Hvem er de vælgere, McCain og Palin har erobret? Det er altså de her 'hockey moms', og bliver de påvirket af, at Sarah Palin ikke kunne give det korrekte svar på, hvad Bush-doktrinen er? Jeg tror det ikke.

Republikanerne. Og det skifte i fokus kommer jo helt naturligt, når debatterne starter mellem de to præsidentkandidater. Nu har der været bygget op til Palins interview længe, fordi hun har været et ubeskrevet blad, men det bliver hun jo ikke ved med at være, så noget af hendes medieomtale må simpelthen klinge af. Og så kan altså godt blive et problem for McCain, at han nærmest er gået i ét med tapetet pga. hende. Det amerikanske udtryk for det ville være, at McCain er blevet "upstaged" af Palin, fordi det er ikke længere er hans personlige historie, der dominerer: Det er hendes.

Man kommer simpelthen ikke udenom, at det er Sarah Palin, der har ændret styrkeforholdet mellem Obama og McCain – Demokraterne har ikke gjort noget forkert, der har svækket dem.

- Bjerre

Dragsdahl: For det første er valgkampen langt fra afgjort, og det er meget muligt, at den økonomiske krise og især nyheden om Lehman

Brothers' (stor amerikansk investeringsbank, red.) krak kan komme til at spille en afgørende rolle til fordel for Obama. Omvendt har McCain gjort sig mindre sårbar overfor den økonomiske krise ved at sige, at han og Palin skal til Washington for at rydde op. McCain reagerede meget populistisk på investeringsbankens krak med et angreb på Wall Streets "grådighed". Det er et ord, som vil gå rent ind hos den lave middelklasse. Obama forsøgte sig med en mindre folkelig redegørelse om, at der er brug for mere kontrol med finansmarkedet. Det samme krav rejste McCain - helt i strid med, hvad han og andre Republikanere hidtil er gået ind for. Men medansvaret for krisen står han og Republikanerne ikke ene med. Også Obamas førende finanspolitiske rådgivere har en del ansvar for den afvikling af kontrol, som foregik i 90'erne under Clinton. For Obama er der dog det lyspunkt, at interessen for Palin nu måske overskygges af frygt for den økonomiske krise.

Skal vi gå lidt mere sociologisk til værks overfor årsagerne til McCains aktuelle føring, så er der en række undersøgelser, der peger på, at det amerikanske demokrati er i dyb krise. Jeg vil gerne i den sammenhæng fremhæve den amerikanske sociolog, Alan Wolfe, og en af hans seneste bøger "Does American Democracy Still Work?" Her peger han på, hvordan kombinationen af moralisme og populisme har taget det saglige indhold ud af amerikansk politik – altså så vælgerne ikke har informationer, så politikerne ikke stilles til ansvar, så institutionerne ikke spiller deres traditionelle mæglende og formidlende rolle, og så der ikke er en elite, der tager ansvaret for nationens overordnede situation. Mange vælgere deler Wolfes kritik af demokratiets tilstand, men de opfatter krisen mere diffust og giver ikke et bestemt parti skylden:

Republikanerne er ikke særligt populære, men Demokraterne er heller ikke meget afholdt, og Kongressen har lav status i befolkningen. Så valgkampen vil, hvis man følger Wolfe, blive vundet af den kandidat, der er bedt til at formulere sig moralistisk og populistisk - og det går jo særligt godt for McCain og Palin i en valgkamp, der fokuserer mere på personer end politiske emner.

Demokraternes chance er, at Wolfes kritik måske er overdrevet. De tror, at vælgerne vil følge deres økonomiske egeninteresse og stemme Demokratisk. Det imødegås så af en historisk erfaring, der fortæller os, at vælgerne i langt højere grad mobiliseres af kulturkampen. Der var mange, der troede at den kulturkamp var overstået, men det bliver stadigt mere klart, at fordi Obama er en sort mand, er han ekstremt sårbar overfor højreekstremistiske kulturkæmperes argumenter – de går simpelthen direkte ind på vælgernes fordomme i forbindelse med en sort mand. Ligesom

sidst må jeg igen understrege, at der ikke er tale om åbenlys racisme, men om at man ikke føler sig tryk ved en sort mand som præsident.

Den store konklusion er, at valget mellem Obama og McCain også er et valg mellem to forskellige opfattelser af demokratiet. Optræder amerikanerne i overensstemmelse med Oplysningstidens idealer, så det er viden og argumenter, der er afgørende på de politiske ideers markedsplads? Eller kan de snydes med populisme, moralisme og dygtig udnyttelse af det kaotiske medie billede, hvor alle finder frem til de "facts", som de bedst kan lide? Og det foruroligende for mange er, at det ser ud til at populismen og moralismen står til at gå af med sejren.

McCain reagerede meget populistisk på investeringsbankens krak med et angreb på Wall Streets "grådighed". Det er et ord, som vil gå rent ind hos den lave middelklasse.
- Dragsdahl

Det skifte, vi i øjeblikket ser for os, er dybere end som så. Gallup var ude med en meningsmåling, der viste, at der er et flertal af 'likely voters', der vil stemme Republikansk til Kongressen – og det er markant skifte.
- Kurrild

Kurrild-Klitgaard: McCain fører, fordi det i de sidste to uger er lykkedes ham at få sig selv positioneret sig som en republikansk 'ikke-Bush'. Ser du på de grundlæggende værdier og holdninger hos vælgerne, så er et flertal af vælgerne til højre for midten. Hvis McCain er i stand til at definere sig som en republikansk 'ikke-Bush', så er det hans eneste mulighed for at vinde valget. Bliver han opfattet som 'more of the same', så er han færdig. Det er selvfølgelig også derfor, at

Demokraterne bliver ved at sige 'Bush-McCain'. Men det skifte, vi i øjeblikket ser for os, er dybere end som så. Gallup var ude med en meningsmåling, der viste, at der er et flertal af 'likely voters', der vil stemme Republikansk til Kongressen – og det er markant skifte.

Men der er også en anden faktor på spil her: Bush er selvfølgelig blevet så upopulær pga. den dårlige økonomi, men ser man på forbrugertillidsindekset, så har det faktisk været stigende de sidste par måneder. Det er selvfølgelig lidt paradoksalt, fordi der ikke har været nogen gode nyheder. Men det afgørende her mere amerikanernes privatøkonomi, hvor der har været nogle små forbedringer. Arbejdsløsheden er godt nok svagt stigende, men den ligger stadig på et lav niveau i forhold til internationale standarder – men der er en vis optimisme at spore blandt de amerikanske forbrugere. Det smitter positivt af på McCain. Spørgsmålet er så, hvad der vil ske efter Lehman Brothers' kollaps. Det er potentielt en afsindig dårlig nyhed for McCain, og hvis jeg var McCain ville jeg hver aften i min aftenbøn bede til, at der ikke sker noget mere og værre.

Desto mere den generelle situation vil blive opfattet som økonomisk usikker, desto mere vil det være til Obamas fordel. Ikke fordi Obama repræsenterer noget helt andet, men fordi han bliver opfattet som en, der *vil* noget andet.

Obama kan vinde de vælgere tilbage, han har tabt til McCain – blandt andet pga. af Palin – ved at køre hårdt på den økonomiske dagsorden. Obama kan ikke vinde på national sikkerhed, og han har fået de vælgere, han kunne få i det demokratiske bagland på spørgsmålet om Irak-krigen. Det, der er tilbage, er de økonomiske spørgsmål. Det kan give Republikanerne problemer. Ser du på sagen om Fannie Mae og Freddie Mac (to store amerikanske realkreditinstitutter, red.), der begge engang var statsejede virksomheder. Når de er på vej til at krakke, så burde det Republikanske ideologiske svar være at sige 'okay, bye bye'. I stedet går man ind og laver en statsovertagelse, som vil koste vælgerne et astronomisk beløb. At vælgerne ikke har reageret på det endnu, må være fordi det ikke er gået op for dem endnu, hvor store de beløb er. Det er et fundamentalt dilemma for Republikanerne: Går de ind og hjælper den private sektor med statsfinanser, går de imod deres egen grundlæggende ideologi, men lader de være, så giver de Demokraterne et stærkt argument for angribe dem for ikke føre en ansvarlig økonomisk politik overfor middelklassen.

frisk vindpust i amerikansk politik. Derudover så er det måske rigtig nok, at Obama begejstrer sine tilhængere, men så heller ikke mere. Han har jo en lidt mystisk fortid på den yderste venstrefløj i amerikansk politik, og en ligeså mystisk fortid i de politiske cirkler i Chicago, som jo notorisk har været korrupte i de sidste 100 år. Og så er han altså elitær, og Demokraterne er elitens og minoriteternes parti. Og det bliver stadig mere tydeligt – der var også den her bemærkning, Obama kom med for nogle måneder siden, om sure, gamle folk med rifler og fremmedhad. Det provokerer altså almindelige mennesker.

Demokraternes ledelse forstår ikke det almindelige USA og de har en enorm foragt for det, de endelig måtte forstå af det. Mange mærker en foragt fra Obamas side overfor almindelige, arbejdende mennesker.

Det andet jeg vil sige er, at nok er der krise i USA, men værre er det altså heller ikke, man skal ikke overdrive; de fleste amerikanere udtrykker tilfredshed med deres liv.

Men når det så er sagt, så tror jeg stadig, at Obama er favorit, han har en forbløffende opbakning i betragtning af hans manglende erfaring og hans ekstreme holdninger – man kunne måske også vende dit spørgsmål rundt og spørge: "Hvorfor går det så godt for Obama?"

Demokraternes ledelse forstår ikke det almindelige USA og de har en enorm foragt for det, de endelig måtte forstå af det. Mange mærker en foragt fra Obamas side overfor almindelige, arbejdende mennesker.

- Gress

Gress: Det er faktisk et interessant spørgsmål – jeg tror, det har meget at gøre med at McCain har valgt Sarah Palin, som har vist sig at være et

Krak

25/9. It's the economy, stupid. Fornemmelsen af graverende økonomisk krise kan ikke længere holdes for døren i Amerika. Regeringen bliver nødt til at gribe ind overfor et finansmarked, der har efterladt et hul, der er hundreder og atter hundreder af milliarder dollar dybt. RÆSON's eksperter analyserer en uge, hvor valgkampen holdt op med at handle om Sarah Palin, og hvor Obama er tilbage i førerpositionen.

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushes Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Efter to uger, hvor næsten alt lykkedes for McCain, er Obama nu tilbage i front. Hvad er der sket?

Bjerre-Poulsen: Finanskrisen – som efterhånden har nået episke proportioner. På den måde har det, der har givet Obama vækst i meningsmålingerne været udenfor hans kontrol. Obama har haft en god uge, hvor McCain på sin side lagde ud med at sige, at økonomien fundamentalt set var stærk. Det gav mange mindelser om Herbert Hoover lige efter krakket 1929 – og senere samme dag måtte McCain da også sige, at der faktisk *var* problemer med økonomien: han prøvede at bortforklare det, han havde kaldt 'the fundamentals', med at det refererede til de amerikanske arbejdere. Det var måske ikke helt så overbevisende. Det gav også Demokraterne anledning til at minde amerikanerne om, hvad McCain tidligere på året af vanvare kom til at sige: At økonomi ikke ligefrem var hans stærkeste side. McCain prøvede resten af ugen at lancere et nyt mere populistisk image, hvor "udbytte og alle dem, der havde modtaget store, gyldne håndtryk skulle betale pengene tilbage", men det lød utroværdigt, ikke bare fordi McCain er Republikaner, men især fordi han gennem mange år har været en stærk fortalere for deregulering.

Men igen – hverken Obama eller McCain har udtalt sig særligt detaljeret om, hvordan de vil gribe den økonomiske krise an, og det vil de også have svært ved på nuværende tidspunkt. Mange ville også have opfattet det som usmageligt, hvis McCain eller Obama meget kraftigt havde udnyttet krisen til egoistiske, partipolitiske formål: De fleste er enige

om, at begge partier må bidrage til løsningen. Frygten er, at du altid kan tale en krise værre, end den er. Det er en fin balance, hvor du som politiker skal understrege, at krisen er alvorlig, uden at du taler krisen op – og det er afgørende, at du udtrykker tillid til de personer, der har magten og autoriteten til at løse krisen. Og både McCain og Obama har udtrykt tillid til finansminister, Henry 'Hank' Paulson, som nu nærmest er trådt frem som den reelle regeringsleder. Faktisk har offentlighedens øjne været så intenst rettede mod Paulson, at det har marginaliseret McCains og Obamas kampagner.

Med finanskrisen er økonomien altså blevet dagsordensættende, og det har betydet, at Sarah Palin-effekten er stoppet. Hun rejser stadig land og rige rundt og begejstrer de Republikanske græsrodde – men medierne fokuserer ikke længere på det. Hvis diskussionen i forrige uge handlede om Sarah Palins mangel på udenrigspolitiske erfaring, så er der nu ingen, der forestiller sig, at hun har nationaløkonomiske erfaringer eller noget godt bud på, hvordan man løser den aktuelle økonomiske krise. Alt i alt, og når vi husker på det faktum, at flertallet af vælgerne stoler mere på Demokrater end på Republikanere, når det gælder håndteringen af økonomien, ja, så har det været en god uge for Obama.

Dragsdahl: Hvis vælgerne var velinformede, ville McCain være en færdig mand nu. Han burde få et

stort medansvar for den økonomiske krise, netop fordi han altid er gået imod statslig kontrol med Wall Street. Og når McCain nu udtaler sig stik imod, hvad han tidligere har stået for, så burde det ikke være troværdigt set med vælgeres øjne. Men Obama er også gået frem, fordi mediernes nedslidning af Palin er slået igennem i meningsmålingerne, og fordi der været kraftige reaktioner imod McCains uærlige kampagne.

Ser vi nærmere på økonomien, ville jeg gerne fremhæve to særlige træk. For det første har opinionsundersøgelserne hele tiden vist, at vælgerne har størst tillid til Obama og Demokraterne, når det drejer sig om økonomien – derfor er det naturligt, at når vi står i en så alvorlig krise, som nogle sammenligner med krakket i 1929, så søger vælgerne over til Obama. Set i det lys er det måske mere overraskende, at Obama ikke er gået *mere* frem i meningsmålingerne – og så kommer vi tilbage til det, jeg har fremhævet flere gange under vores paneldebatter: *racefaktoren*. En stor undersøgelse, der kom her i weekenden, viser, at 6% af de hvide Demokratiske vælgere ikke vil stemme på Obama på grund af hans race. Andre undersøgelser igen viser, at 16% af vælgerne tror, at Obama er muslim, og en tredjedel er i tvivl om hans religion. Og dér ser vi ordet 'muslim' fungere som stedfortræder for mere eksplicitte racefordomme. Stadigt flere og flere kommentatorer og journalister har taget fat i det tabu, som racefaktoren udgør – fx har New York Times for nylig haft en leder, hvor de peger på, at McCain har forsøgt at anvende racefaktoren mod Obama.

For det andet: det, at regeringen nu må gribe så voldsomt ind overfor den økonomiske krise, undergraver hvad Republikanerne og McCain ellers altid har fremhævet, nemlig at de sætter deres lid til markedskræfternes frie spil. Nu står vi så i en situation, hvor neo-liberalismen virkelig er blevet bragt i miskredit. Jeg er medoversætter af selvbiografien, *The Age of Turbulence*, som den tidligere leder af USA's centralbank, Allan Greenspan, har skrevet. Han var gennem mange år den store beundrede økonomiske vismand. Men set gennem linsen af den aktuelle økonomiske krise, så er stort set alle hans analyser og konklusioner fuldstændigt hen i vejret. Også Greenspan er med sin økonomiske filosofi på mange måder ansvarlig for den økonomiske krise. Det rammer McCain, fordi han mange gange har fremhævet Greenspan som et forbillede.

For Obama er udfordringen, at han selvfølgelig skal støtte de regeringsindgreb, der foretages nu, men samtidig fastholde, at indgrebene bør komme den almindelige befolkning til gavn. Her har Obama fremhævet, at man skal give en direkte støtte til boligejerne. Og han kan også

udnytte, at der er en stor utilfredshed blandt skatteyderne over, at det er dem, der skal betale, fordi nogle rige har svigtet.

Hvis vælgerne var velinformerede, ville McCain være en færdig mand nu. - Dragsdahl

Vi er så tilbage ved udgangspunktet, hvor Obama har en mindre føring og har den bedste chance for at vinde. - Gress

Kurrild-Klitgaard: Økonomien er smuldret. Så man på forbrugertillidsindeksets udvikling over de sidste par måneder, var det – om ikke godt så – indtil sidste uge på vej op. Og laver man en lille statistisk relation mellem forbrugertillidsindekset og tilslutningen til McCain, så vil man se at det var de lidt bedre tider, der også var med til at trække John McCain op. Det kunne man også se på en række andre undersøgelser. For eksempel havde man spurgt vælgerne om hvem de troede kunne håndtere økonomiske problemer – her var McCains tal også på vej op. Men stemningen er vendt med bankkrak og realkreditkrise er begge tal nu på vej ned. Som vi også talte om i sidste uge, så placerer den økonomiske krise Republikanerne i et dilemma mellem deres ideologiske, anti-regulerings-svar på krisen på den ene side – svar som måske på lang sigt kunne være rigtige nok – og realpolitiske her-og-nu-løsninger, hvor det forekommer nødvendigt at regeringen kommer markedet til hjælp med mange milliarder dollar. De to svar står altså i absolut modsætning til hinanden.

Gress: Det er finanskrisen, der er slået igennem. Man kan sige, at de små hop i meningsmålingerne begge kandidater fik efter deres respektive konventer, er rullet tilbage, og nu er vi så tilbage ved udgangspunktet, hvor Obama har en mindre føring og har den bedste

chance for at vinde. Det var egentlig meget forventeligt. Nu gælder det svingstater som Colorado og Florida – det er her begge kandidater fokuserer.

Indtil videre tror jeg, at krisen er ret abstrakt for mange amerikanere, i øjeblikket rammer det kun meget højtlojnnede i New York, men det kommer selvfølgelig, især som det bliver sværere at låne penge. Der kommer et pres på husstandene på et eller andet tidspunkt. Men det lyder ikke godt, når staten går ind og overtager store banker og finanshuse og bruger skatteydernes penge i et meget

stort omfang. Mange vælgere er derfor usikre overfor den økonomiske situation, giver Bush skylden og kræver forandring. Derfor ser vi nu også, at McCain er begyndt at tale om forandring. Valgkampen former sig nu som en konkurrence om, hvem der virker mest overbevisende som en 'oprydder'.

Lige nu ser jeg mest frem til fredag og den første debat mellem Obama og McCain. Hvis den giver udslag, begynder vi at kunne se nogle mere substantielle og vedvarende reaktioner i meningsmålingerne.

Obama har delvist nedtonet den partipolitiske dimension af sin kampagne og præsenterer nu sig selv som en ikke-ideologisk brobygger. Hvorfor?

Dragsdahl: Faktisk nedtoner begge kandidater partipolitik og lover en tværpolitisk indsats. Alligevel kæder Obama konstant McCain sammen med Bush – så på den måde dyrker Obama stadig den partipolitiske

front. Men selvfølgelig skal Obama nu appellere til midtervælgerne, fordi det er blandt disse vælgere, at valgkampen afgøres, og her er det en dyd at være tværpolitisk. Og så skal man huske på, at hverken det Demokratiske eller Republikanske parti er synderligt populære i befolkningen.

Obama har, som han siger, vendt sig væk fra "nedslidte ideer, der både kommer fra højre og venstre", men samtidig så skjuler han ikke, at han står for en helt anden ideologi end sin modstander. Han er eksempelvis tilhænger af mere regeringskontrol med økonomien, han vil via skattesystemet omfordele ressourcerne, og han er tilhænger af større udgifter på statsbudgettet, som skal gå til befolkningens behov. Men man skal huske på, at dem, der er meget ideologisk engagerede, ligger til højre i amerikansk politik, mens Obamas særkende er, at han først og fremmest er pragmatiker. Vi skal faktisk helt tilbage til Franklin D. Roosevelts dage før vi finder en amerikansk Demokrat, der er blevet præsident ved åbenlyst at gå til venstre. Både Carter og Clinton vandt ved at fremstå i lettere konservativ klædedragt. Det er måske også en af de store svagheder i amerikansk politik, at man til venstre for midten egentlig ikke udvikler særlig mange nye ideer, og det skyldes i høj grad en afstandstagen til ideologisk tænkning. Her har højrefløjens ideologiske engagement gjort, at de har haft et rimelig klart budskab – om end det er et budskab,

der er bragt en del i miskredit nu.

Man kan måske sige det sådan, at når Obama præsenterer sin politik, så forsøger han, at fremstå pragmatisk, men ser man nærmere på det politiske indhold, så er der klart en ideologisk tankegang bagved.

Vi skal helt tilbage til Roosevelts dage før vi finder en amerikansk Demokrat, der er blevet præsident ved åbenlyst at gå til venstre. - Dragsdahl

Gress: Det er strategi. Og det er et klogt træk af Obama. Brobygningen har egentlig været på spil hele tiden i hans kampagne, men det spiller en større rolle nu, fordi valget afgøres af kampen om midtervælgere. Dem skal

han og overbevise om, at han ikke er en eller anden radikal venstreorienteret, der er ude på at ekspropriere folks ejendomme og som giver efter for terrorister. Men man skal heller ikke tage fejl – Obamas ideologiske side er stadig på spil, han anbefalede blandt andet sine vælgere, at de skulle "spread the message", altså at de skulle ud og diskutere med anderledes tænkende og se, om de kunne hverve nogle flere vælgere på den måde. Man mærker lidt frustration der hos Obama over, at det ikke går bedre. Men det er fuldt ud logisk, at Obama nu forsøger at fremstille sig selv som en statsmand,

også fordi det skjuler hans manglende erfaring. Kørte Obama frem med alt for meget ideologi, ville han skræmme mange vælgere væk, og det også ville det blive tydeligt, at han ikke har så meget at have det i. Og de folk, der vil stemme på Obama af ideologiske årsager, de er allerede erobret – de forsvinder ikke.

Bjerre-Poulsen: Der er flere strategier i spil samtidig, og Obama har ikke opgivet de

partipolitiske angreb. Obama har forsøgt at fremstille sig selv som en tillidsvækkende statsmand, der kan holde hovedet koldt i krisetider. Men samtidig er hans tone blevet mere populistisk i den økonomiske politik.

Demokraterne ved, at når der er økonomisk krise, så har de en fordel, fordi vælgere stoler mere på, at en Demokrat kan håndtere økonomien. Derfor vil Obama meget gerne have, at økonomien bliver valgets centrale dagsorden, og at valgkampen ophører med at være en folkeafstemning for eller imod ham. Bliver økonomien det centrale emne, kan Obama fremstille sig selv som en, der vil slås for 'den lille mand', og dermed vil han måske også kunne overtrumfe påstanden om, at han skulle være en elitær, tofu-spisende, østkyst-akademiker, der havde kappet jordforbindelsen til de almindelige amerikanske vælgere, som han i forvejen så foragtende ned på oppe fra sit elfenbenstårn.

Ser man på det generelle billede i amerikansk politisk lige nu, er den udbredte holdning, at der er en stor risiko for, at bunden kan ryge ud af de finansielle markeder, og at staten derfor må komme markedet til hjælp. På tværs af partiskel er stemningen lige nu: "De ideologiske diskussioner må vente – nu gælder det om at redde økonomien." Så selvom vi taler om, at staten skal betale mere end 700 milliarder dollars for at redde udvalgte firmaer – og det kan blive flere endnu – så er der ingen, der tør lade være. Men det skaber så billedet af, at millioner af almindelige amerikanere, som ikke har aktier, kan komme til at betale prisen for det over skatten, mens direktører, der ud af grådighed har ført deres firmaer ud i den her situation, måske nok mister værdi på deres aktier, men kan tage af sted med et gyldent håndtryk på millioner af dollars. Så det er med andre ord en god tid nu for Demokraterne til at mobilisere social indignation og vrede – og det kan man jo også se derved, at McCain også forsøger at gøre det. Det er bare sværere for ham at forvandle sig til en rasende populist, fordi det ligger længere væk fra, hvad han stået for indtil nu, og fordi han omgiver sig med rådgivere som Phil Gramm, der tidligere har kaldt amerikanerne for en nation af klynkere, og Carly

Fiorina, den tidligere Hewlett Packard-direktør, som fik et gyldent håndtryk på 40 millioner dollars. Det har Obama-lejren allerede brugt i en række tv-reklamer, og det vil de fortsætte med at gøre. Og når Obama taler til indignationen, så taler han et sprog, som meget store dele af det politiske liv kan forstå.

Ser vi helt snævert på det fra Obamas side, så lurer der et fremtidigt problem, hvis han skulle vinde valget. Hvor den økonomiske krise gavner ham lige nu, så kan man på længere sigt sige, at hvis den amerikanske stat betaler 700 milliarder dollars for at redde økonomien, så fjerner det den økonomiske grundlag for nogle af alle de andre politiske tiltag, han har lovet under valgkampen. Det her kan potentielt underminere de fleste af Obamas valgløfter – en national sygesikringsorden for eksempel.

Kurrild-Klitgaard: Brobyggerstrategien har hele tiden givet Obama succes. På den ene side er det udtryk for, at kampen mellem McCain og ham nu gælder midtvalgerne. På den

anden side kamouflerer det Obamas politiske fortid på Demokraternes venstrefløj: Det er ikke just her, flertallet af vælgere befinder sig. Derfor har Obama i perioder – nogle mere end andre – præsenteret sig selv som denne her post-ideologiske præsidentkandidat. Vi skal huske, at i denne her fase så gælder det ikke længere om at vinde nomineringen i partiet, men om at vinde selve præsidentvalget. Obama prøver altså at kombinere budskabet om brobygning med budskabet om fornyelse.

Spørgsmålet er så, hvor dybt det post-ideologiske egentlig stikker hos Obama: De fleste spørgsmål som en amerikansk præsidentkandidat skal forholde sig til, typisk ender med at være et ja eller et nej, eller blå (Demokratisk, red.) eller rød (Republikansk, red). Det vil sige: En ting er at fremstille sig som brobygger, noget andet er, om det virker i virkeligheden, om det er nok til at vinde valget. Eller sagt på en anden måde: En ting er at sende en video i cirkulation i de amerikanske medier, hvor man slår på sig selv som post-ideologisk pragmatiker, der vil forny amerikansk politik, men *the bottom line* er, at hvis man ser på de forslag Obama kommer med, så er de meget forventelige. Derfor ser du også i de amerikanske talkshows, hvor der typisk sidder en repræsentant for Republikanerne og en for Demokraterne, så er det meget sjældent sådan, at de lige pludselig siger: "Når ja, det her er vi jo alle sammen enige om er fornuftigt!". Kort sagt: De politiske forslag, Obama fremsætter de hører til i den ene side af det politiske

spektrum. Sådan er det, når man de facto har et to-parti-system. Så er der som regel to sider af samme

sag, men i praksis også kun to sider af samme sag.

Man plejer at hævde, at Demokraterne historisk set vinder præsidentposten i perioder med økonomisk lavkonjunktur - hvorfor?

Bjerre-Poulsen: Her vil jeg gerne anfægte spørgsmålets præmis. Vi så for eksempel, at da Reagan blev valgt i 1980, så var der faktisk tale om en økonomisk krise, som banede vejen for en *konservativ* revolution. Her stod vi en situation, hvor økonomer, der tidligere havde været marginaliseret, pludselig kunne sige ”markedet virker, og når staten blander sig, så bliver de økonomiske problemer bare værre og mere langvarige”. Det er den epoke, der ser ud til at slutte nu – netop fordi et flertal af både Republikanere og Demokrater nu bekender sig til mere regulering af de finansielle markeder, fordi markedet åbenlyst ikke regulerer sig selv.

Skal vi tale om en slags naturlov i amerikansk politik, er det er snarere sådan, at vælgerne fravælger det parti, der sidder ved magten, når der er økonomisk krise. Typisk følger præsidenters popularitetskurve de økonomiske konjunkturer. I 2008 er der så den pudsige omstændighed, at Bushs popularitet allerede er lav – og har været det længe – og derfor er der ingen, der rigtig gider at bruge kræfter på at give ham skylden for den økonomiske krise.

Bush har tydeligvis også resigneret – han ved udmærket godt, at det ville have nul betydning, hvis han gik ud og sagde: ”Økonomien har det godt – tag det nu roligt”. Bush er simpelthen ikke i en position til at tage lederskab i den her situation, og derfor har han også klogeligt valgt at sende sin finansminister Hank Paulson, som de fleste har tillid til, ud i stedet.

Alligevel vil vælgerne typisk have en tendens til at straffe præsidentens parti, selvom Republikanerne vil slå på, at det altså er Demokraterne, der har flertal i Kongressen, og derfor ikke er uden skyld i det her.

Den generelle opfattelse i befolkningen siden Clinton-årene er, at Demokraterne er mere ansvarlige med statens penge, mens Republikanerne er klar til at give skattelettelser selv, når der ikke er råd til det. Det ry fik Republikanerne i Reagan-årene og under den nuværende præsident, hvor underskuddet på statsfinanserne satte nye rekorder. Mange konservative drog den lære af Reagan-årene, at underskud på de føderale budgetter ikke har den

store betydning (og måske ligefrem kan fremme konservative målsætninger ved at udhule mulighederne for nye sociale tiltag). Den opfattelse er under revurdering nu – også blandt Republikanere. Mange ønsker at vende tilbage til tidligere tiders ”fiscal conservatism”, men den aktuelle krise har lige spændt ben for dem.

Et flertal af både Republikanere og Demokrater bekender sig nu til mere regulering af de finansielle markeder, fordi markedet åbenlyst ikke regulerer sig selv. - Bjerre-Poulsen

Dragsdahl: Det er et gammelt amerikansk ideal, som går helt tilbage til erobringen af det vilde vesten, at man skal klare sig ved egne kræfter. Og det er altså et gennemgående træk ved det amerikanske samfund og ved amerikansk politisk filosofi, at man anser regeringen for at være et nødvendigt onde. Det er rent symbolsk understreget ved, at i mange delstater, sidder regeringsmagten ikke i de største byer, men i mere afsidesliggende og mindre byer. Et andet eksempel på det er Reagans berømte vending: ”The nine most dangerous words in the English language are, *I’m from the government and I’m here to help*”. Men det har jo også vist sig, at når folk er i krise, så søger de hjælp, og den instans, de søger hjælp hos, det er regeringen. Og sådan har det været siden Franklin D. Roosevelt i 30’erne, der tildelte regeringen en meget central rolle i landets økonomi. Siden dengang og endnu den dag i dag spiller fagforeninger en central rolle i det Demokratiske parti.

Noget af det spændende er, at vi under Reagan såvel som under familien Bush har set en forskel mellem Republikanernes politiske filosofi og deres faktiske adfærd – fordi regeringens udgifter *steg* under deres respektive regeringsperioder. Det skyldes deres vælgergrundlag: de havde brug for det religiøse højre for at blive valgt, og det religiøse højre består næsten udelukkende af folk fra den lavere middelklasse, som i mange henseender har brug for regeringen, og derfor blev Reagan og begge Bush-præsidenter nød til lade udgifterne stige. Så selvom idealet om at klare sig selv er udbredt, så bliver det ikke fulgt i praksis, og både Demokrater og Republikanere har måttet bøje sig for det faktum, at store dele af befolkningen har brug for regeringens støtte. Sat på spidsen: Der er en modsætning mellem Republikanernes idealer og deres faktiske handlinger – og derfor bliver deres brug af regeringsmagten også modsætningsfyldt og halvhjertet. Demokraterne, det så vi tydeligt med Clinton, har igennem lang tid været underlagt den samme neoliberalistiske filosofi – det nye er, at Demokraterne nu mere end nogensinde kan sige højt, hvad de gerne vil. Og det kan de fordi, middelklassen virkelig ikke har oplevet fremgang i lang tid, og det nu begynder at gøre ondt på middelklassen, at reallønnen stort set ikke er steget siden midten 1970'erne. Derfor ser vi, at Obama meget mere direkte kan agitere for en traditionel, Demokratisk filosofi.

Ser man på de historiske mønstre, så er der én konklusion: Så dårligt som den amerikanske økonomi har det, så er det stort umuligt for McCain at vinde.
- Kurrild

Kurrild-Klitgaard: Hvis man stiller det op på den måde, hvor man siger: "Hvis økonomien går dårligt, så stemmer amerikanerne Demokratisk" – så er det forkert. Reagan vandt for eksempel i 1980 på baggrund af en økonomisk krise. Det, der i stedet er tale om, er, at når man befinder sig i tider

med lavkonjunktur og recession, så vinder oppositionen. Det er et ret fast mønster – bortset fra de gange, hvor de to blokke ligger så tæt, at det er andre faktorer, der afgør valget, hvilket vi eksempelvis så i 2000, hvor Bush vandt over Al Gore.

Det er også derfor, at vi bør forvente, at Obama vinder i år – og de forskere, der prøver at finde mønstre i de amerikanske valg, de peger alle på at Obama vinder, det er kun et spørgsmål om, hvor stor sejren bliver. Og her er det så, at en række andre faktorer kan spille ind: Obamas etnicitet, og mange taler også om hans erfaring eller mangel på samme. Ser man på de historiske mønstre, så er der én konklusion: Så dårligt som den amerikanske økonomi har det, så er det stort umuligt for McCain at vinde.

Det her med at amerikanerne har mere tillid til Demokraterne end til Republikanerne, når det kommer til de økonomiske spørgsmål, det er faktisk et resultat af en nyere udvikling. Det er en kombination af to fænomener: For det første, at Clinton var præsident i en periode, hvor det gik rigtig godt med den amerikanske økonomi. For det andet, at siden 2000, hvor dot.com-boblen kollapsede og siden den 11. september, begyndte amerikansk økonomi med enkelte opsving at bevæge sig ind i en dårlig periode. Når folk så sammenligner 90'erne med Clinton med de første otte år af det nye årtusinde med Bush ved roret, så fremstår Clinton-årene væsentligt mere ensartet positive, hvorimod Bush-årene måske nok har været positive i visse perioder, men samtidig også præget af store problemer og usikkerhed. Derfor er den tidligere historiske tendens, hvor man faktisk regnede Republikanerne for det økonomisk ansvarlige parti og Demokraterne for det socialt ansvarlige parti, blevet vendt nu. Så det er altså et forholdsvis nyt fænomen, at amerikanerne nu tiltror Demokraterne mere økonomisk ansvarlighed end Republikanerne. Man kunne også sige, at det holdningsskifte er en smule paradoksalt al den stund, at i størstedelen af Clintons præsidentperiode var Kongressen domineret af Republikanerne. Det betød, at Clinton ikke uden videre kunne realisere sine politiske mål, men måtte gå på kompromis med sine politiske modstandere, og ser man på mange af de politiske tiltag, Clinton iværksatte, så var mange af dem mere til højre for, hvad han egentlig havde talt for under præsidentvalget.

Gress: Det er faktisk lidt en fordom, at Demokraterne vinder, når økonomien bliver det centrale emne i amerikansk politik. Reagan

vandt i 1980 ved at påpege, hvor dårligt folk havde det efter fire år med Jimmy Carter. Men så igen: Det er rigtigt, at Franklin D. Roosevelt i 1930 og Clinton i 1992 vandt, fordi man befandt sig i en økonomisk krise. Jeg tror, det er den helt simple mekanisme, at når der er krise, så straffer man den siddende præsidents parti, vil man have en ny administration ind – om det skal være

Demokrater, det er ikke så vigtigt. Så hvis der kommer en krise, mens der sidder en Republikaner ved roret, så er det naturligt, at mange ønsker, at der skal komme en Demokrat ind. Det, Obama skal gøre nu, er at overbevise vælgerne om, at det nuværende krisestyring ikke er god nok, at den belønner de forkerte og straffe de forkerte. Og at han kan gøre det meget bedre.

I 1992 var et af Clintons slagord: "It's the economy, stupid!", bliver økonomien igen dét afgørende spørgsmål her i 2008?

Bjerre-Poulsen: Ja

Dragsdahl: Ja

Gress: Ja

Kurrild-Klitgaard: Ja, ligesom altid

"McCain har lige tabt valget" - Gress

30/9. Mens McCain og Obama konfronterede hinanden i en debat om økonomi og udenrigspolitik, lå Demokrater og Republikanere i intense forhandlinger om løsningen på finanskrisen. RÆSON's eksperter

konkluderer på debatten – og på debatten om debatten – og de afdækker det politiske spil om fordelingen af de 3500 milliarder kroner, der skal bringe Amerika ud af en finanskrise, der konkurrerer med krakket i 1929 om at være den værste nogensinde.

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

Er McCain ved at tabe valget?

Dragsdahl: Ja

Gress: Ja

Bjerre-Poulsen: Ja

Kurrild-Klitgaard: Ja, det har han allerede gjort

Hvordan har debatten mellem McCain og Obama forplantet sig i den amerikanske offentlighed?

Dragsdahl: Flertallet af de professionelle kommentatorer har dømt uafgjort - og det er til Obamas fordel, fordi han allerede var foran. Altså at debatten var McCains chance for at ændre valgkampens dynamik,

og at han forpassede den chance.

Det interessante er så, at de meningsmålinger, som foreløbigt er tilgængelige, har en anden konklusion – nemlig at Obama står tilbage som sejrherre. Først på onsdag står det dog helt klart, hvordan vælgerne bedømmer debatten, men indtil videre ser det ud som om Obama er løbet af med den første debatsejr.

Ser man på valgkampshistorien, er det ikke altid sådan, at debatterne er afgørende. Fx vandt John Kerry alle debatterne mod Bush i 2004, og alligevel blev Bush præsident. Men grunden til, at denne debat mellem McCain og Obama formentlig bliver afgørende, falder sammen med forklaringen på forskellen mellem kommentatorenes konklusion og meningsmålingernes: Økonomien er det vigtigste emne for vælgerne, mens udenrigspolitik, og deriblandt Irak-krigen, er mindre vigtige. Så hvis

Obama vandt den første del af fredagens debat, som jo netop handlede om økonomi, mens McCain vandt på den sidste debatdel om udenrigspolitik, er det kun naturligt, at vælgerne mener, Obama klarede sig bedst.

Mit eget indtryk var, at Obama fremstod særdeles kompetent og høflig. Med andre ord gjorde han de uafhængige midtervælgere trygge ved sin person. Og det var vigtigere for Obama end at give McCain nogle slag over snuden. Igen spiller racefaktoren ind – Obama må for alt i verden ikke fremstå som en vred sort mand.

Man skal huske, at amerikanske valgkampe også er et opgør mellem arketyper fra den amerikanske mytologi. McCain er i det spil sheriffen, den hårdføre mand fra det vilde vesten, som skal ind til storbyen og rydde op. Obama repræsenterer på sin side den amerikanske smeltedigel – han handler derfor om fremtiden, og derfor er der noget ukendt ved ham også på arketypernes niveau, og på den måde kan der meget let opstå noget uvist og usikkert omkring ham. Men den usikkerhed og uvished, mener jeg, at Obama har imødegået nu.

Kurrild-Klitgaard: At Obama ikke tabte – det er nok det klareste, man kan sige. De her debatter bliver altid anskuet forskelligt afhængigt af hvem kandidaterne er, og dermed også af hvilke forventninger, man har til de pågældende.

Personligt mener jeg, at McCain rent objektivt – hvis man ser på retorik og strategi – klarede sig bedst som debattør. Men hans udgangspunkt er et andet end Obamas, fordi han er bagud i meningsmålingerne og *skulle* vinde debatten klart for at vende situationen. Obama skulle bare vise, at hans manglende erfaring ikke slog negativt igennem. Når McCain ikke vandt mere tydeligt end han gjorde, når han ikke fik gennemhullet Obamas brynje, og fordi Obama ikke ødelagde det for sig selv, som må man sige, at det ikke var et nederlag for Obama. McCain skulle op ad en bakke, hvor Obama allerede stod på toppen – og stigningen var simpelthen for stejl.

Debatten var McCains absolut sidste chance for at tage føringen, og den missede han. [...] McCain var på hjemmebane, og skulle have jordet Obama totalt – og det gjorde han altså ikke. Min vurdering er, at McCain lige har tabt valget.

- Gress

Gress: De fleste medier er pro-Obama og har dømt Obama som vinder. Selvom man kan ganske vist ikke spore den vilde begejstring. Det er stadig meget tidligt at bedømme

vælgernes reaktion på debatten, men indtil videre ser det i hvert fald ud som om, Obama ikke har tabt noget. Han ligger nu med komfortabel føring – ligesom han gjorde i august.

Debatten var McCains absolut sidste chance for at tage føringen, og den missede han. McCains eneste chance havde været, at han meget tydeligt havde været hurtigere og skrapere i replikken – han prøvede at køre den her statsmandsagtige tone, og selvom det passer til hans person, så overbeviste han ikke vælgerne, fordi han ikke konstant og konsekvent satte Obama på plads. Han satte ham lidt på plads i de udenrigspolitiske diskussioner, men ikke på det økonomiske område.

De næste debatter skal handle om indenrigspolitik, så den her første debat om udenrigspolitik skulle have været der, hvor McCain var på hjemmebane, og hvor han skulle have jordet Obama totalt – og det gjorde han altså ikke. Min vurdering er, at McCain lige har tabt valget. Han skal være meget heldig for at indhente Obama nu. McCain var god i fredags – bare ikke god nok.

Bjerre-Poulsen: Den generelle opfattelse er, at det var en god debat, der hævdede valgkampens niveau og viste klare ideologiske forskelle mellem de to kandidater. Debatten viste også forskellen mellem Obama og McCains fremtoning. Ingen af dem dummede sig – og det var især vigtigt for Obama, fordi udenrigspolitik, som jo var det ene af debattens to hovedemner, ikke er hans primære styrke, mens det måske er McCains stærkeste kompetence. På den måde var uafgjort en lille sejr for Obama – det afgør ikke valget, men det er ikke desto mindre en sejr for Obama. Hvis mange vælgere så debatten for at finde ud af, om de kunne se Obama i præsidentembedet, må de fleste være blevet overbevist om, at det kan de godt.

Sarah Palin deltog i endnu et interview sidste uge, og på torsdag mødes hun med Biden i deres første offentlige debat. Hvilken debat kan vi se frem til, og hvor vigtig er den debat for præsidentvalget som sådan?

Gress: Det bliver en debat, hvor folk skal se 'nummer to' an: hvor kompetent er den, der skal tage over, hvis præsidenten dør eller bliver skudt?

Hvad bliver det for en debat?

Med Palins dårlige niveau i sine interviews kan man frygte, hvordan det vil gå hende

i debatten mod Biden. Han er hensynsløs i debatter – jeg har set ham flere gange – han er hæmningsløs og en rigtig bisse. Jeg er bange for, at det bliver et ulvemåltid, hvor Palin bliver tygget i småstykker og spyttet ud igen. Hun skal træne meget – lad os sige det sådan – hun har vist sig bekymrende usammenhængende og med masser af uld i munden i sine interviews. Hun skal virkelig læse på lektionen,

og det er mange lektier, fordi Biden er en gammel rotte, der vil gøre alt for at gøre hende til grin. Og det er sandsynligt, at det vil lykkes for ham.

Taber Palin debatten stort, kan blive fatalt for McCain, fordi Palin er et af hans vigtigste kort og fordi han jo er ret gammel: folk tænker uundgåeligt på, hvem den person er, der skal tage over, hvis han pludselig ikke kan varetage sit embede mere.

Kurrild-Klitgaard: Her er forventningerne lidt anderledes end til McCain og Obama. Efter Palins dårlige interviews og efter mediernes heftige omtale af hendes medieoptrædener er forventningerne til hende meget lave. Hun skal bare klare sig nogenlunde, så vil hun være okay – og klarer hun sig godt overfor Biden, vil det være en stor sejr.

Forventningshorisonten ser sådan ud: Her har vi en meget erfaren debattør overfor dårligt formuleret amatør. Det man kan spørge sig selv om, er: Er det i virkeligheden McCain/Palin-kampagnens strategi, der har slået lidt fejl? Alt tyder nemlig på, at Palin faktisk *er* en ret skarp debattør og ret velargumenteret i sine angreb på andre. Problemet er, at man har sat hende foran nogle journalister, hvor McCains stab har forberedt hende så meget på at sige de korrekte ting, at hun har mistet sin kant som en utraditionel politiker, og i stedet har vi fået de her meget uklare og vævende svar fra hendes side. Min personlige vurdering er, at hun på den måde er havnet i samme situation som George Bush Jr.. Han er faktisk også bedst, når han er improviseret og sig selv. Når han er mest forberedt af sine rådgivere og mest 'scripted', så begynder han at sige mærkelige ting, og bliver til en helt anden politiker, end han er.

Fra Demokraternes side skal de gøre det modsatte af, hvad Republikanerne burde gøre over for Palin, nemlig at få deres kandidat til at holde op med at være sig selv og sige en masse improviserede ting. Det skal de, fordi Biden har indtil videre haft mange mærkelige udsagn. Man kommer til at tænke på den gamle Bushs vicepræsident, Dan Quayle. dengang kom der et helt tidsskrift, der hed *Quayle Quarterly*, hvor man fire gange om året havde samlet de mærkelige ting, Dan Quayle havde sagt. Hvis Biden fortsætter, som han har gjort hidtil i valgkampen, så kan man udgive et lignende tidsskrift, der kunne hedde *Biden Weekly*. Biden er fremkommet med så mange bemærkelsesværdige udsagn, at han får Dan Quayle til at ligne Aristoteles. Det har endnu ikke været dækket så meget i medierne, nok fordi opmærksomheden har været samlet på Palin. Biden er kendt for at være ret løs i munden – det skal han nok passe på med på torsdag – mens

Republikanerne nok burde opfordre Palin til at være lidt mindre 'scripted', end hun har været tidligere.

Det er både muligt og sandsynligt, at Joe Biden mishandterer torsdagens debat. Han er kendt for at komme med yderst uheldige bemærkninger.

- Dragsdahl

Biden er fremkommet med så mange bemærkelsesværdige udsagn, at han får Dan Quayle til at ligne Aristoteles.

- Kurrild

Dragsdahl: Enhver, der så Palins interview i sidste uge, må være lamslået af skræk ved tanken om, at hun skulle kunne blive præsident, hvis McCain bliver nødt til at gå af. Det var simpelthen svært at se forskel på en af de mange parodier i de amerikanske medier på Palin og så Sarah Palin selv – ja, hun er faktisk en bedre parodi på sig selv, end de skuespillere, der gør grin med hende. Hun er en stadig større byrde for McCain, fordi valget af hende som VP-kandidat sætter spørgsmålstegn ved hans lederevner. Og det bekræfter et indtryk, man længe har haft af McCain, og som Bush engang anvendte imod ham – at han er for spontan og for uoverlagt i sine beslutninger. Og nu er der oven i købet stærkt konservative kvindelige kommentatorer, som er ude og opfordre Palin til i patriotisme at trække sig fra valgkampen. Amerikansk konservatisme er mange forskellige ting – og den intellektuelle fløj er selvfølgelig ret triste over, at Palin nu står som den konservative kandidat: 'Her er der en kandidat, som ikke engang kan tale rent'.

Det er konventionel visdom, at debatter mellem vicepræsidentkandidater ikke betyder det helt store for valget udfald, men Palin som den indirekte belysning af McCains lederevner kan komme til at betyde noget.

Det er både muligt og sandsynligt, at Joe Biden mishandterer torsdagens debat. Han er kendt for at komme med yderst uheldige bemærkninger. Det har journalisterne i almindelighed tilgivet ham, fordi ingen er i tvivl om hans kompetencer. Når Palin kommer med helt åndssvage udtalelser, så giver det indblik i en person, som *ikke* er kompetent. Når Biden kommer med uheldige udtalelser, så er det bare noget sjovt og sært ved en i enhver henseende kompetent politiker. Men hvis han

optræder stærkt nedladende overfor hende, eller direkte kan beskyldes for sexism, så vil det helt sikkert skade hans anseelse – jeg er imidlertid ikke sikker på, at det også vil skade Obamas.

Debatten mellem Palin og Biden vil foregå under det format, man i amerikansk sammenhæng kalder 'Townhall'-formatet, hvor et direkte opgør mellem de to kandidater bliver noget svært, og det er muligt, at Palin kan klare sig bare ved, at hun kun får serveret bløde bolde.

Bjerre-Poulsen: Debatten kan blive ret vigtig – den kan både blive en 'game changer' til fordel for McCain, og den kan blive enden for hans valgkamp, hvis Palin siger noget meget ubegavet.

Det, at valgkampen pludselig handler så entydigt om økonomi, er ikke et udslag af valgkampsstrategi, men er simpelthen et realpolitisk faktum, som i den forstand er udenfor kandidaternes kontrol. Begge kandidater er modvilligt gået med til den her redning-pakke, som reelt kan trække det økonomiske tæppe væk under de valgløfter, de hver især har fremsat. Netop fordi valget nu handler om nogle meget langstrakte strukturer, er der pludselig kommet fokus på enkeltbegivenheder, der kan ændre valgkampens tema. Især McCain har brug for tid i valgkampen og for at få den centrale debat til at handle om noget andet. Derfor ser mange kommentatorer på den kommende debat mellem Palin og Biden som en mulig 'game changer' (et vendepunkt så stort, at det ændrer spillets regler, red.).

Som jeg ser det, er der to faktorer, man skal holde øje med:

For det første skal Biden med sin hårde debatstil passe på, at han ikke kommer til at virke arrogant og nedladende over for hende og med sin enorme viden om udenrigspolitik komme til at virke patroniserende og dermed skræmme nogle kvindelige vælgere væk. Men samtidig bliver han nødt til at finde en måde, at tydeliggøre den afgrundsdybe forskel, der er mellem deres respektive viden om udenrigspolitik. Og han skal overbevise vælgerne om, at Sarah Palin altså ikke skal sidde et hjerteslag væk fra hvem som helst, men fra præsidenten for verdens førende supermagt.

For det andet – hvis vi tager udgangspunkt i Palins interviews i sidste uge, som efter min mening var katastrofale; hvor der skulle så lidt til, før hun reelt talte sort – så er der en chance eller en risiko for, at hun slet ikke behøver Biden, for at havne på afgrundens rand. Alene de spørgsmål, der kommer fra ordstyreren, kan være nok til at bringe hende ud af fatning.

Palins fordel er, at mange identificerer sig med hende, og en nedladende kritik af hende kan derfor opfattes som arrogance overfor almindelige amerikanere. Den vinkel synes også at være en dominerende strategi i McCain-lejren, hvor McCain for eksempel prøvede at sige, at når han talte om 'the fundamentals of the American economy', så talte han om de amerikanske arbejdere, og når man kritiserede økonomien, så kritiserede man den amerikanske arbejderklasse.

Her kan man så diskutere, om almindelige amerikanere også skal kunne lede verdens førende supermagt. Jeg mener faktisk godt, Demokraterne kan stillede noget op overfor den type argumentation, hvor en kritik af økonomien er udtryk for en nedladende holdning overfor 'Joe Sixpack' ("hr. og fru Jensen"; red.) og hans viden og intelligens. De kan jo pege på de sidste otte års katastrofale udenrigspolitik og sige: 'Det er, hvad der kommer ud af, at efterlade præsident, der ikke ved meget om udenrigspolitik, i hænderne på de forkerte rådgivere!' Og de kan også pege på, at USA i dag er så afhængig af internationale relationer, at det er en alt for stor en luksus at tage sig, hvis man vælger en VP-kandidat med en så mangelfuld viden og erfaring om udenrigs- og sikkerhedspolitik. Kort sagt: McCain skal bagatilisere Palins manglende viden, mens Biden skal finde en måde at udstille den på, hvor han ikke bliver patroniserende.

Kort sagt: McCain skal bagatilisere Palins manglende viden, mens Biden skal finde en måde at udstille den på, hvor han ikke bliver patroniserende.
- Bjerre-Poulsen

Sideløbende med debatten mellem Obama og McCain forhandlede Republikanerne og Demokraterne om den pakke, der skal redde USA ud af finanskrisen. Hvilket politisk spil ligger der bag ved forhandlingerne, og hvordan har McCain og Obama reageret på det spil?

Dragsdahl: For det første er McCain og hans kampagne godt klar over, at de ikke ligefrem har vind i sejlene. Så finanskrisen var på et kampagnestrategisk plan en chance for at McCain kan vise, at han er en ledertype, der kunne slå bro over de

forskellige fløje i Kongressen. Resultatet blev imidlertid, at han mere kom til at minde om Michael Dukakis, som stille op mod den gamle Bush i 1988, og måske tabte, fordi han blev vist en pansret kampvogn og mildest talt ikke passede særlig godt ind i den militær-situation, som skulle fremstille ham som en stærk leder, der også kunne håndtere den militære del af præsidentembedet. Det gennemgående billede i de amerikanske medier af McCains rolle i forhandlingerne om de 700 milliarder dollar var, at han enten spillede en irrelevant rolle, eller at han ligefrem var et forstyrrende element. Heroverfor fik Obama ros for at følge godt med og for ikke at blive febrilsk. En af Obamas centrale sætninger op til debatten, da McCain stadig truede med at aflyse sin deltagelse, var også at en præsident skulle kunne tage sig af mere end en opgave på samme tid – at man skulle kunne 'multitaske'. Her kommer man uundgåeligt til at tænke på det, man sagde om Gerald Ford (præsident fra 1974-1977, red.), nemlig at han ikke kunne tygge tyggegummi og gå lige på samme tid.

For Republikanerne i Kongressen – især i Repræsentanternes hus – har det været vigtigt, at få dække fra præsidentkandidaterne, så de ikke skal ud i deres lokale valgkampe og slås videre om den her redningsplan. Ser vi nærmere på meningsmålingerne, så er redningsplanen upopulær, men folk er ikke *kraftigt* imod den. Snarere kan man spore en tøvende holdning. På den måde tror jeg ikke, at dens vedtagelse vil skade de amerikanske politikere forfærdeligt meget.

Redningsplanens foreløbige nederlag kan, hvis denne tolkning af vælgernes tøvende og usikre holdning til planen er korrekt, ramme Republikanerne og McCain meget hårdt. Aktiemarkedet har reageret kraftigt på afstemningen, og det er sandsynligt, at indtrykket af en krise, som vil ramme alle hårdt, bliver forstærket i de kommende dage. Uvisheden hos vælgerne bliver så til vished om, at en vedtagelse havde været bedre. Obama og Demokraterne, som for størstedelens vedkommende støttede planen, vil utvivlsomt angribe Republikanerne og McCain, som

ikke kunne styre sine egne, for grov uansvarlighed. Vi er ude i et drama, som knapt nok kan blive mere højspændt.

Jeg synes, at debatten om redningsplanen har været ret interessant, fordi den har budt på et opbud af holdninger, som strækker sig lige fra, at den har været et angreb på den frie markedsøkonomi, ja, faktisk en form for socialisme, over til den holdning, at redningsplanen er en gave til Wall Street. Der har endda været et par ret beskidte forsøg fra det yderste højre på at sige, at krisen i virkeligheden er et udslag af sorte og hispanics, som har misligholdt deres boliglån – men det er en argumentation, der ikke har fundet meget klangbund.

Vi er ude i et drama, som knapt nok kan blive mere højspændt.

- Dragsdahl

Dele af Demokraternes venstrefløj og dele af Republikanernes højrefløj er faktisk enige om at være skeptiske overfor det nuværende løsningsforslag på 700 milliarder dollar.

- Kurrild

Kurrild-Klitgaard: På de ene side har holdningen i begge partier i Kongressen været, at man bør gøre et eller andet – at krisen er så stor eller kan blive det, at man simpelthen bør gøre noget. På den anden side skal de jo også kunne retfærdiggøre den her redningsplan i deres respektive valgdistrikter. Og her ser man så et pudsigt fænomen i amerikansk politik, som bryder lidt med vores vaneforestillinger: At dele af Demokraternes venstrefløj og dele af Republikanernes højrefløj faktisk er enige om, at være skeptiske overfor det nuværende løsningsforslag på 700 milliarder dollar. Det er en ekstrem stor omfordeling af midler fra skatteborgerne til finanssektoren – og på venstrefløjen er holdningen, at det er en gave fra 'Main Street' til Wall Street, og på højrefløjen er holdningen, at det er enorm udvidelse af statens magt på skatteydernes regning. Så ud fra ret forskellige ræsonnementer – den ene med skepsis

overfor statsmagten, den anden med en skepsis overfor kapitalismen – så mødes de to yderfløje.

Inde på midten er der en lang række politikere, der mener at de skal gøre noget, fordi de stor overfor et valg om fem uger, og at det vil være meget problematisk, hvis situationen bliver værre endnu, eller hvis de portrætteres som nogle, der ofrede nationens velfærd og overlevelse, på det partipolitiske alter. Man kan også se, at de Republikanerne, der har været modstandere overfor redningsplanen, som regel har været fra de mest sikre valgkredse, mens de, der er på vippen, har været mest opsatte på at få gjort noget ved den her sag. Det er et taktisk og strategisk spil, der foregår, men samtidig er det også et realpolitisk spørgsmål.

Ser vi på præsidentkandidaternes balancegang overfor krisen, så kan man sige, at McCain på den ene side i forhold til sit image og sin traditionelle placering egentlig er en af de Republikanerne, der typisk ville gå efter en bred aftale med Demokraterne. Han er, hvad man kalder en 'fiscal conservative', der mener, at man ikke skal have for store underskud. Hvis han skal leve op til det er det nødvendigt, at han er med i den aktuelle løsning – også i forhold til valgkampen, fordi han ikke må fremstå som en koldhjertet Republikaner, der er ligeglad med, at folk mister deres penge og må tvangsauktionere deres huse bort.

Men omvendt, så betyder det så, at han kommer i konflikt med Republikanernes meget frimarkeds-økonomiske grundholdning og dermed også med nogle af sine partifæller.

Fra Obamas side er det et lidt andet problem. Han skal på den ene side – ligesom McCain – se ud som om, han gør noget i forhold til krisen, men samtidig har han en venstrefløj at tage hensyn til: Han må ikke se ud, som om han nu er Wall Streets forlængede arm – også selvom han faktisk har modtaget flere bidrag fra Wall Street end John McCain. Det har betydet, at Obama har holdt sin stillingtagen til redningsplanen i meget generelle vendinger.

Gress: Både McCain og Obama er senatorer – og det er jo enestående, vi skal meget langt tilbage i historien for at finde to senatorer, der stiller op over for hinanden. Det betyder, at de begge er lovgivere i det amerikanske politiske system. McCain prøvede op til debatten, hvor han truede med at melde fra, at signalere at han tog sin lovgiver-opgave mere alvorligt end sin valgkamp. Han ville vise, at han var den seriøse og ansvarlige, der ikke fjttede rundt med en valgkamp, mens jorden brændte under den samlede amerikanske økonomi. Det projekt lykkedes ikke rigtigt – han kom til debatten alligevel, fordi han

indså, at dukkede han ikke op, ville det blive udlagt som fejhed. Hans idé var jo, at få Obama til også at melde fra til debatten, og det lykkedes ikke.

I forhold til redningsplanen på de 700 milliarder står begge kandidater i en ny situation i forhold til for et år siden. For alt andet lige betyder det, at statsgælden og underskuddet vokser, og dermed kan hverken McCain eller Obama troværdigt stille sig frem og love dyre offentlige tiltag – realiteten er jo, at skatter og afgifter vil stige, men det er der ingen af dem, der kan sige offentligt. Valgkampen kører videre, og løfterne bliver gentaget, men man skal nok ikke tro for meget på dem. Det, man derimod gerne ville høre, er, hvad de to kandidater reelt vil gøre de næste to, tre og fire år frem – det ville virkelig være forfriskende, hvis bare én dem ville gøre det. Og det kunne være McCains chance, hvis han stillede sig op og fremlagde en realistisk politik: folk ved jo godt, at de mange løfter er blevet undergravet af finanskrisen.

Det kunne være McCains chance, hvis han stillede sig op og fremlagde en realistisk politik: folk ved jo godt, at de mange løfter er blevet undergravet af finanskrisen.
- Gress

Hvis McCain lover, at han vil gøre de midlertidige skattelettelser, permanente, så kan han godt glemme det. Og det samme gælder Obamas løfter om sygeforsikring.
- Bjerre-Poulsen

Bjerre-Poulsen: Det sidste først: Den barske sandhed er, at med de 700 milliarder dollars, som staten nok skal punge ud med nu, smuldrer det økonomiske grundlag for begge kandidaters valgløfter. Hvis McCain på den ene side lover, at han vil gøre de midlertidige skattelettelser, som er blevet ført igennem under Bush, permanente, så kan han godt glemme det. Og det samme gælder Obamas løfter om sygeforsikring til alle amerikanere. Uanset hvem, der vinder, får de meget svært ved at holde deres valgløfter. Det kan de fleste se, og derfor bliver den sidste del af valgkampen svær for kandidaterne: ikke alene skal de argumentere for deres konkrete forslag, men de

skal også argumentere for troværdigheden af, at de kan finde pengene til dem.

Hvad angår spillet mellem Republikanere og Demokrater, kan man sige, at Demokraterne har det nemmere i den forstand, at de *hele tiden* har været fortalere for en strammere regulering af finansmarkederne, mens McCain i store træk har været fortaler for deregulering. Vælgerne synes i forholdet hundrede til én, at den her redningsplan er forfærdelig dårlig aftale, og mange ønsker at se de ansvarlige bøde for krisen – folk på Wall Street etc. For de konservative Republikanere i Repræsentanternes hus, som er på valg nu, er det frygtelig svært at skulle argumentere for, at den her redningsplan er nødvendig men uretfærdig over deres vælgere. Men det er endnu sværere for de konservative Republikanere, som i årevis har prædikeret, at alt bliver værre, når staten blander sig i økonomien, og at markedet regulerer sig selv. Her har Demokraterne det en del lettere – de må så til gengæld det økonomiske grundlag for mange af deres forslag smuldre bort. Den mulighed Demokraterne har, er at sige: 'Vi viste os som et flertal, der tog ansvaret for krisen. Vi fik ændret det oprindelige forslag om at forære finansminister, Hank Paulson, 700 milliarder dollars, som han kunne gøre med, hvad han ville, til et forslag som kommer almindelige amerikanere til gode. Og som sikrer en grad af regulering i fremtiden som ikke har været der tidligere.'

Bliver det en stor sejr til Obama?

7/10. "Fortsætter den udvikling, der har været i gang de sidste uger, så bliver det ikke engang et tæt valg." Det siger Niels Bjerre-Poulsen i ugens rundborde diskussion. Valgkampen er gået ind i sin sidste måned. I den forgangne uge stemte Kongressen endelig ja til den 700 mia. dollar dyre redningsplan, som skal hjælpe på den kriseramte økonomi. Sarah Palin og Joe Biden mødtes til deres første og eneste debat. Og i de afgørende svingstater gik Barack Obama klart frem.

Af Esben Schjørring, medredaktør på RÆSON

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

70 millioner amerikanere så debatten mellem Sarah Palin og Joe Biden - flere end ved debatten mellem Obama og McCain: Hvad håbede de på at se, og hvad så de?

Kurrild-Klitgaard: Sarah Palin har en magnetisk tiltrækningskraft – også på dem, der ikke kan udstå hende – hun er på den måde næsten den mest interessante af de fire kandidater.

Havde det for eksempel været Biden overfor Mitt Romney, så havde interessen været væsentligt lavere. Biden havde også været ude i lidt af et stormvejr op til debatten. Derfor var der lagt op til et drama. Folk blev vidner til et tilbagevendende problem i moderne politik – også herhjemme: Desto mere medierne lægger vægt på spin og strategi, desto mere får man politikere, som tilstræber at aflevere det hele i præfabrikerede 'soundbites', som man i forvejen ved, lyder godt, eller de holder sig i vendinger, der er så langt fra den politiske substans, at de ikke kommer til at rode sig ud i noget alt for teknisk og "kedeligt". Den udvikling tenderer mod at blive en selvopfyldende profeti, fordi når politikerne tilpasser sig den nye spin-virkelighed, så bliver det næste skridt selvfølgelig at medierne hiver kommentatorer ind og interviewer dem om, hvordan politikerne har klaret sig, og man laver meningsmålinger hurtigere, end jeg nogensinde har set det. Man må i høj grad tvivle på lødigheden af de meningsmålinger.

Pointen er, at man har forvandlet politik til et show – og det var, hvad folk fik. Men de fik dermed også et show uden politisk substans. Palin gjorde en dyd ud af at svare en lille smule undvigende på en del spørgsmål – det er ikke nogen dødsynd; det gør alle politikere, men man kunne have håbet, at

debatten havde hævet sig over det mest overfladiske niveau. Hvad end man kan sige om debatten mellem Obama og McCain, så var den en lille smule mere dybsindig. Det eneste, der skete i debatten mellem Palin og Biden var, at Palin overvandt frygten for (eller håbet om), at hun ville vise sig som en total tumpe. Hun var ikke så rutineret som Biden; til gengæld var hun måske mere disciplineret.

Folk blev vidner til et tilbagevendende problem i moderne politik – også herhjemme: Desto mere medierne lægger vægt på spin og strategi, desto mere får man politikere, som tilstræber at aflevere det hele i præfabrikerede 'soundbites', som man i forvejen ved, lyder godt, eller de holder sig i vendinger, der er så langt fra den politiske substans, at de ikke kommer til at rode sig ud i noget alt for teknisk og "kedeligt".

- Kurrild

Bjerre-Poulsen: Der er mange forskelle på amerikansk politik og

europæisk – og der er også forskel på den måde, europæerne ser på amerikansk politik, og så hvordan amerikanerne selv forholder sig til amerikansk politik. Og her står vi overfor det lidt særlige fænomen, at vi starter meget tidligt – allerede fra primærvalgene og frem – med at følge den amerikanske valgkamp, mens mange amerikanere først ret sent fokuserer på valget. Og der skal nok komme mange flere seere til den næste debat mellem Obama og McCain.

Og mange tændte for deres tv, netop fordi at nomineringen af Palin som VP-kandidat genstartede de sidste års kulturkamp. Hun lykkedes for en tid med at få valgkampen til at handle om, hvordan hun var fra "Main Street", og nu skulle hun kæmpe for den almindelige amerikaner imod, de elitære og indspiste østkyst-politikere. Så folk forventede simpelthen drama – og ikke mindst på grund Palins katastrofale interviews, var der vel også mange, der så debatten med et slet skjult håb om, at hun ville implodere fuldstændigt. Men hun kom aldrig helt ud i tovene mod Biden – selvom, når man genlæser hendes svar, er der noget af det, der faktisk er sort tale. Palin havde forberedt, hvad hun ville sige – og svarede hun ikke på, hvad hun blev spurgt om, så svarede hun bare på noget andet. Omvendt fokuserede Biden klogeligt mere på McCain end på hende – og det er jo også den traditionelle rolle, man tiltænker VP-kandidater: de er skarprettere mod den, der står øverst på stemmesedlen fra det andet parti. Sagt med andre ord blev det aldrig nogen intens debat mellem Biden og Palin.

Den samlede konklusion må være: Palin gav McCain et enormt 'boost' i meningsmålingerne, lige da hun blev nomineret, siden blev hun en klods om benet på McCain, og hun lykkedes nu i debatten at neutralisere sit dårlige image. Hun begejstrer atter den Republikanske base, men kommer ikke til at dreje valgkampens tema væk fra økonomien. Nu er det igen Obama vs. McCain – og det er til Obamas fordel.

Dragsdahl: Valgkampe i USA har mere at gøre med underholdningsindustri end med en reel politisk debat. Det bekræftede både den enorme interesse for debatten mellem Palin og Biden og debattens faktiske forløb.

Debatten var en succes for Palin, fordi hun ikke dummede sig alt for meget. Hun genvandt tilliden fra lige præcis de vælgere, der i forvejen var sympatiske overfor hende – og hun fik måske endda gjort dem mere entusiastiske. En nærmere analyse af, hvad hun faktisk sagde, har siden optaget en del

kommentatorer, og sædvanligvis med en konklusion, der ikke ligefrem bidrager til hendes anseelse i de mere intellektuelle og politiske dele af det amerikanske samfund. Der er en vigtig ting her, man skal holde sig for øje.

I øjeblikket florerer den tese, at valgkampen nu mere handler om Palin overfor Obama, fordi McCain er ophørt med at være den vigtigste person på den Republikanske stemmeseddel. Der kan ligge det rigtige i den tese, at Palin har sikret, at de folk, som var disponeret overfor hende, har genvundet troen på hende og nu med stor begejstring vil arbejde for hende op til valget. Men samtidig viser meningsmålingerne, at den generelle sympati i befolkningen overfor Palin er stærkt vigende, og de viser også, at hun tabte debatten til Biden.

Debatten blev ikke det store drama, Palin var meget dresseret af sine rådgivere, og Biden holdt sig i skindet og undlod at ydmyge hende. - Gress

Gress: Nysgerrigheden er enorm omkring Palin, fordi hun er et nyt ansigt og på grund af hendes elendige interviews – der var sikkert en del, der tændte for fjernsynet for at se hende styrte ned i flammer eller klare sig godt på trods. Vicepræsident-embedet er ellers ikke så vigtigt, men måske er det vigtigere i forhold til Palin, fordi McCain er så gammel, som han er, og der er en ikke ubetydelig sandsynlighed for, at hun kan blive præsident, hvis McCain bliver valgt og senere må træde af på grund af sygdom. Folk så en debat, som Palin havde forberedt sig meget omfattende på – faktisk i en grad, hvor det næsten blev pinligt; her tænker jeg på de gange, hvor hun nærmest reciterede sine svar fra hukommelsen. På den anden side så man en meget retorisk pæn Joe Biden, der ellers kan være en frygtelig bisse i debatter. Det var tydeligt, at han havde fået af vide fra sine rådgivere, at hvis han opførte sig for bisset overfor Palin, som den søde, unge dame, så ville han blive opfattet som et ugalant, arrogant magtmenneske. På den måde vandt begge VP-kandidater. Kort sagt: Debatten blev ikke det store drama, Palin var meget dresseret af sine rådgivere, og Biden holdt sig i skindet og undlod at ydmyge hende. Der blev ikke flyttet mange stemmer – Obama står stadig til at vinde.

Hvem er kommet bedst ud af forhandlingerne og spillet om redningsplanen for finanskrisen, Obama eller McCain?

Bjerre-Poulsen: Obama! To årsager: Efter Reagan og den gamle Bush fik Bill Clinton ændret Demokraternes image, så amerikanerne nu ser Demokraterne som det økonomisk mest ansvarlige parti. Så allerede dér har Obama en fordel. Dertil kommer, at McCain

altid har været en fortaler for deregulering, mens Obama ret tidligt, og senest foråret, talte for mere regulering af finansmarkederne. Det lykkedes ikke dengang at gøre det til et tema i valgkampen, men det betyder, at det ikke er ham, der skal ændre radikalt på sit budskab. Her kommer de taktiske manøvrer så ind i billedet: McCain satsede næsten alt på at finde en 'game changer' på finanskrisen, og særligt fordi, han var så uheldig at sige – lige inden finanskrisen brød ud i lys luge – at økonomien 'fundamentalt set' var stærk. Det måtte han så straks finde en vej ud af, og det har ført til nogle gevaldige krumspring fra hans side, hvor han stort set har været på alle sider af spørgsmålet – og det er endt med at ligne desperation, snarere end lederskab. Og det indtryk blev endnu værre, da han tog den drastiske beslutning at suspendere sin kampagne og personligt tage til Washington for at løse problemerne – den rolle fik han aldrig lov at spille. Dels sidder han ikke engang i de relevante udvalg, dels frygtede mange, at McCain skulle bringe præsidentvalget ind i forhandlingslokalerne og dermed gøre det endnu sværere at få et resultat hjem. I stedet for at fremstå som den store leder, der kunne række tværs over partiskellene, blev han reduceret til en marginal figur. Da man så endelig fik den første aftale på plads, skyndte McCain sig ud og tog æren for det, og førte faktisk valgkamp på det i et par dage og hånede Obama for at have stået på sidelinjen – og så faldt det første forhandlingsresultat alligevel, og det trak tæppet væk under McCain. Fx stemte Republikanske medlemmer af Repræsentanternes Hus fra McCains hjemstat, Arizona, imod det første forhandlingsforslag. Så hvis det skulle have været en 'game-changer', hvor han kunne bygge videre på sit renommé som en tværpolitisk 'maverick', gik det totalt i vasken. Siden har McCains tal i meningsmålingerne – også i de vigtige svingstater – været jævnt faldende.

Så længe økonomien vedbliver med at være hovedtemaet, må McCain se frem til et stødt fald i opbakningen – som i forvejen er for lav – til ham som USA's næste præsident.

Kurrild-Klitgaard: Begge kom dårligt ud af det, men Obama marginalt bedre end McCain. Begge havde holdt afstand til debatten om de 700 milliarder; det gjorde de ved at udtale sig i relativt abstrakte vendinger og uden at blande sig for meget. Dét, McCain så gjorde, var pludselig at kaste sig

hovedkulds ind i forhandlingerne på en måde, der om ikke var irrationel så i hvert fald ikke helt fokuseret. Man kunne måske godt tænke sig nogle kandidater, der seriøst ved noget om tingene og i stand til ikke at handle i panik – og i det lys, synes jeg faktisk ikke, at nogen af dem kom særlig godt ud af det.

Der er enorm utilfredshed med redningsplanen i den amerikanske befolkning – over 60% siger, at den kun tilgodeser finansfyrsterne og straffer skatteyderne, og det er jo heller ikke helt forkert. - Gress

Det står samtidig klart, at den her finanskrise kun er en del af en langt større og mere omfattende økonomisk krise. - Dragsdahl

Gress: Obama scorede de fleste point – alene fordi han er den yngre kandidat og på grund af hans evindelige slogan om fornyelse. Der er enorm utilfredshed med redningsplanen i den amerikanske befolkning – over 60% siger, at den kun tilgodeser finansfyrsterne og straffer skatteyderne, og det er jo heller ikke helt forkert. Det betyder, at enhver, der bare kan give udseendet af at være et friskt pust, får den største opbakning.

Dragsdahl: Helt klart Obama. Han undlod at blande sig alt for meget i en sag, hvor vælgerne har meget forskellige synspunkter. McCain blandede sig derimod meget markant i forhandlingerne, og viste sig senere ikke at spille nogen som helst rolle – ja, han fik endda skyld for at have bidraget til, at de trak ud. Men det står samtidig klart, at den her finanskrise

kun er en del af en langt større og mere omfattende økonomisk krise. Hvor redningspakken måske kan forhindre, at man lige nu og her skulle falde ned i afgrunden, så er alle de økonomiske nøgletal negative for Republikanerne med stigende arbejdsløshed og faldende forbrugertillid til økonomien.

Nu drejer det sig for Obama om at blive ved med at fremhæve sin økonomiske politik og det kan

blive svært, fordi Republikanerne nu vil forsøge at sætte en del stød ind under bæltstedet. Her må man forvente, at Demokraterne og Obama ikke lever op til den udfordring, men vil fremhæve, at modparten blot forsøger at lede valgkampen hen på andre emner end økonomien og for at skjule, at de økonomiske konsekvenser af deres politik er så katastrofal, som den er.

Er 'Palin-effekten' stoppet?

Bjerre-Poulsen: Ja

Kurrild-Klitgaard: Nej

Gress: Nej

Dragsdahl: Nej

Vi har haft to debatter, en finanskrise, en redningsplan overfor finanskrisen, der er accepteret i Kongressen, Obama har stabiliseret sit forspring, og der er kun små 4 uger tilbage af valgkampen - hvad kan vi se frem til?

Kurrild-Klitgaard: De næste fire uger kommer til at byde på en mere personfikseret og mere negativ kampagne. Det er næsten en grundlov i amerikansk politik, at når kandidaterne skal prøve at flytte noget, særligt i den afsluttende fase, så er det den type kampagne, man fører. Traditionelt er det den, der er bagud, som begynder på en mere hårdhændet kampagne, og lå McCain og Obama lige, så kunne man have forventet det fra begge sider. Obama har i hvert fald midlerne til at slå igen overfor McCain, og han har nok også viljen til at gøre det. Der har blandt Demokraterne været kritik af Obama for ikke at svare hurtigt og kategorisk nok på kritik fra McCain – og under primærvalget fra Hillary Clinton. Jeg tror, Obama har lært lidt af det og er villig til at svare igen – og det han frem for alt gør, er, at alt fra McCains side bliver italesat som: ”Hov! Der er tale om racisme!”. Så når Sarah Palin i de sidste par dage har refereret til Obamas tilknytning til William Ayers, en 70’ er ’indenrigs-terrorist’ (Ayers tilhørte terrorgruppen, The Weather Underground Organization, *red.*), så svarer Obama-lejren igen med at sige, at det har racistiske undertoner. Det virker som om, Obamas standardsvar på kritik er, at her må vi så tale om racisme. Det er et stærkt kort, men ikke nødvendigvis det bedste.

Noget andet, man skal holde øje med, er, om der dukker en såkaldt ’October Surprise’ op, eller hvad amerikaner også kalder ’Dirty Thursday’ – altså en historie, der kan rykke ved meningsmålingerne, enten fordi de ændrer

valgkampens tema, eller fordi de skandaliserer en af kandidaterne. Det har man i hvert fald set førhen i amerikanske valgkampe: I 2000 i forbindelse med historien om, at George Bush havde fået en dom for spirituskørsel i sine meget unge og udsvævende år, og man så til en vis grad i 2004, hvor Osama Bin Ladin smed en video ind i valgkampen – det mente John Kerry i hvert fald, havde en negativ effekt på hans kampagne.

Ser vi på den aktuelle valgkamp, så skal der dukke noget lignende op, hvis McCain skal have en chance. Som det ser nu, og desto mere det handler om økonomien, desto dårligere går det for McCain. Det er sådan set ikke McCains skyld, men det er en debat og et tema, som han simpelthen ikke kan vinde for øjeblikket. Problemet for McCain er så, at meget negative, personfikserede kampagner sjældent giver noget. Det har der i hvert fald aldrig været ført belæg for. I 2004 er der noget, der tyder på kurven knækkede for John Kerry, da de her ’Swift Boat Veterans’ såede tvivl om Kerrys Vietnam-fortid, men om knækket i meningsmålinger var sket alligevel, det ved man ikke.

Men skal man prøve at kvalificere spørgsmålet lidt, så er det afgørende, hvor tæt det i forvejen står mellem de to kandidater. Er det kun en to-tre procentpoint, der adskiller kandidaterne, kan man ikke udelukke, at for eksempel en tilfangetagelse af Osama Bin Ladin eller et nyt terrorangreb i USA eller en eller anden skandaliserende historie lige pludselig kan være med til at rykke ved de afgørende stemmer.

Dragsdahl: Vi går ind til fire uger, hvor interessen samler sig om et ganske lille antal stater – de såkaldte svingstater. De bliver valgkampens egentlige slagmarker nu, og her er McCain på tilbagetog – han har for eksempel opgivet sin kampagne i Michigan, hvor han ellers havde forhåbninger om at sikre en Republikansk sejr.

Erfaringsmæssigt kan der ske meget i amerikansk valgkamp, som fuldstændigt ændrer billedet. Vi har også endnu to debatter tilbage, men de debatter angår emner, hvor Obama burde have store chancer for at klare sig godt – og man kan også sætte spørgsmålstegn ved, hvor afgørende de kan blive, hvis de forløber uden meget spektakulære ting. Vi er i en fase, hvor opinionen stivner – altså hvor folk efterhånden har taget en meget fast beslutning om, hvor de vil sætte deres kryds.

Det er også klart, at vi nu går ind i en fase, hvor især McCain vil optrappe den negative kampagne – og det er blevet tradition i amerikansk politik, og det virker! Du kan så godt som altid se, at kandidaternes ry og anseelse bliver forringet under en valgkamp. Det er ikke mindst blevet tradition, som jeg sagde i starten, fordi amerikanske valgkampe mere ligner underholdning med helte og skurke end reelt politisk debat. Republikanernes seneste nummer i den øvelse, er nu at kæde Obama sammen med William Ayers – som altså var del af en terrorgruppe, da Obama kun var otte år gammel.

Set fra mit perspektiv bliver det interessant nu at se, om Republikanerne mere direkte vil spille på racefaktoren. Erfaringerne viser, at negative kampagner er særligt effektive, dér hvor de spiller på de fordomme, folk allerede har i forvejen – og der mange amerikanerne, der er utrygge ved, at Obama er en sort mand. Og det er formentlig McCains eneste chance at få pustet den utryghed op – men bruger han racefaktoren forkert, kan det give et enormt bagslag, netop fordi der er en udbredt social norm imod åbenlys racisme i det amerikanske samfund.

Gress: Først og fremmest kommer vi formentlig til at se, at den nuværende situation, hvor Obama fører, holder hele vejen hjem – der skal noget meget, meget stort til, før det vender. Obama fører både nationalt og i nogle af de vigtige svingstater: Florida, Michigan og Pennsylvania – historien siger os, at en så stor føring nærmest er umulig at indhente. Der er selvfølgelig et lille ”men”: nemlig at folk siger ét i meningsmålingerne, men gør noget andet, når de endelig står i stemmeboksen. Det er jo set før, at

valg er faldet en del anderledes ud end, hvad meningsmålingerne havde lovet. Men det ville være historisk helt og aldeles uventet.

Derudover tror jeg, at vi kan se frem til en endnu mere hektisk valgkamp fra McCains side i forsøget på at holde fast på Florida og Colorado. Vi går ind i slutfasen nu, og begge kandidater vil fokusere voldsomt på de her svingstater – både for at overbevise folk om, at de skal stemme på den ene eller den anden, men også for at få dem ud og stemme. Og her har Obama muligvis en ekstra fordel, idet Demokraterne har registreret ekstra mange vælgere i år, og fordi Obama-lejren har en del flere penge i kassen end McCain-lejren. Det kan blive afgørende.

Det er klart, at de næste fire uger også kommer til at byde på en optrapning i de negative kampagner. Jeg tror ikke rigtig på, at de her personfikserede reklamer virker – de bekræfter snarere de holdninger og fordomme folk har i forvejen. Dér, hvor de kan betyde noget, er, hvis kandidaterne står lige i meningsmålingerne, men ellers virker de ikke. Jeg ved faktisk ikke, hvorfor de gør brug af negative kampagner, men det er en over 100 år gammel tradition i USA, men for mig at se, har det ikke nogen reel virkning. Begge kandidater har selvfølgelig nogle skeletter i skabet, som man kan trække frem, men det er svært at forklare, hvad de skeletter handler om i en reklame – det bliver hurtigt ret primitivt á la: ”Han er dum, fordi han gør sådan...”. Jeg mistænker faktisk, at når tonen bliver hård, så bliver vælgere faktisk mere frastødte fra politik i almindelighed end overbeviste om, hvem de skal stemme på.

Det er også klart, at vi nu går ind i en fase, hvor især McCain vil optrappe den negative kampagne – og det er blevet tradition i amerikansk politik, og det virker!
- Dragsdahl

Jeg ved faktisk ikke, hvorfor de gør brug af negative kampagner, men det er en over 100 år gammel tradition i USA, men for mig at se, har det ikke nogen reel virkning.
- Gress

Bjerre-Poulsen: Med mindre der kommer et eller andet dramatisk skift i valgkampens hovedtemaer, så byder de næste fire uger på jævnt faldende opbakning til John McCain i en række af de vigtige svingstater.

Ser man på valggeografien nu, så ser man, at i en stor del af de stater, hvor det før var meget tæt løb, der vokser tilslutningen til Obama. Det betyder, at Obama har en række kombinationsmuligheder mellem 7-8 stater, hvor han bare skal have en eller to for at vinde, mens McCain skal holde dem alle sammen. Det er symptomatisk, at McCain nu har trukket sin kampagne ud af Michigan. Michigan er en vigtig svingstat, men hvad vigtigere er: Michigan er en af de stater, som er hårdest ramt af den dårlige økonomi og af outsourcing af arbejdspladser som følge af globaliseringen – så her, hvor det økonomiske tema er stærkest, der har McCain trukket sig. Det kan være et meget farligt signal at sende for McCain til de andre stater: ”Hvis økonomien er hovedtemaet, så taber jeg”.

Problemet for McCain er, at han i de sidste to uger allerede har givet indtryk af at være desperat, og det gør det endnu sværere for ham at trække en kanin op af hatten, fordi det netop vil blive set som et udslag af hans desperation. Med det forbehold at der kan nå at ske mange ting endnu, så vil jeg sige, at fortsætter den udvikling, der har været i gang de sidste uger, så bliver det ikke engang et tæt valg.

Ser man på valggeografien nu, så ser man, at i en stor del af de stater, hvor det før var meget tæt løb, der vokser tilslutningen til Obama. -
Bjerre-Poulsen

Hvor er fremtiden for det Republikanske parti?

Af **ESBEN SCHJØRRING**, medredaktør på RÆSON | Bakken foran McCain bliver kun mere stejl. Finanskrise, nye afsløringer af Sarah Palins politiske fortid og intern kritik i partiet af kampagne-strategien. Hvordan tegner fremtiden for Republikanerne? Og for amerikansk konservatisme?

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

"Republikanerne står overfor en regulær identitetskrise."
– Bjerre-Poulsen

"Man kan godt fremskrive den aktuelle situation og sige at Republikanernes dage som nationalt parti er talte, hvis de ikke gør et eller andet stort."
– Gress

"Republikanerne har store chancer for i mange år frem nærmest at blive et irrelevant sammenrend af ekstremister, som i desperation vil satse på radikale argumenter."
– Dragsdahl

"Jeg tror ikke, at Republikanerne går en længerevarende krise i møde. Ser vi på amerikanernes politiske synspunkter er der ikke registreret et grundlæggende skift."
– Kurrild

Hvordan har ugen været for McCain?

Kurrild-Klitgaard: Som de fleste andre uger for McCain: lidt dårligere end den foregående. Tre faktorer er i spil: Den efterhånden altomfattende finanskrisen rammer McCain hårdt, fordi vælgerne altid straffer kandidaten fra det parti, der sidder på præsidentposten, når der er økonomiske problemer. Men det lykkedes heller ikke for McCain at få sat nogle dybe stød ind på Obama i sidste uges debat – og Sarah Palin blev yderligere skandaliseret i medierne.

Det er nu ikke kun i de meget omtalte svingstater, hvor meningsmålingerne nu er i Obamas favør: nu er de også ved at tippe til Obama i stater, som burde være relativt sikre for en Republikaner. Det betyder, at McCain nu skal ind og bruge penge og tid på bare at holde stater, der faktisk burde være vundne, og som det er nødvendigt at vinde for at have en chance i det samlede valg. Og det er en rigtig dårlig situation, fordi McCain i forvejen er bagud på penge.

Der har været meget fokus på McCains negative del af sin kampagne, men jeg synes ikke, at den har været usædvanligt negativ i forhold til andre valgkampe i historien og heller ikke i forhold til dansk politik. Man kan selvfølgelig sætte spørgsmålstegn ved, hvor relevant det er, når McCain peger på Obamas relation til Bill Ayers (medlem af gruppen The Weather Organization Group, der blandt andet bombede Pentagon – Ayers er aldrig blevet dømt for terrorhandling, red.), men ingen har kunnet anfægte dét McCain-lejren har sagt. Det væsentligste argument, Obama-lejren har fremført imod det, er, at det er udtryk for, at McCain fører en negativ kampagne. Det kan da godt være et retorisk stærkt argument, men det siger jo ikke noget konkret om den pågældende sag.

Alt andet lige er det både en relevant og potentiel gangbar vej for McCain at gå, at fokusere på, at der er en masse ting i Barack Obamas fortid, som man ikke har kigget nærmere på – og som man burde kigge nærmere på. Den negative kampagne kan blive meget værre – og så slemt synes jeg heller ikke, det har været.

I forhold til den episode, hvor McCain gik ind og forsvarede Obama, under et vælgermøde, hvor Obama både blev beskyldt for at være farlig og for at være muslim, der tror jeg for det første, at McCain oprigtigt mente, hvad han sagde, nemlig at det her handler om politiske uenigheder, og ikke at Obama er en skidt karl. For det andet kunne han heller ikke gøre andet: Han ved, at der er tv-kameraer, der står og ruller, og der kommer en, der

siger noget faktisk forkert og meget opflammende, så bliver han nød til at skride ind.

Nu er meningsmålingerne også ved at tippe til Obama i stater, som burde være relativt sikre for en Republikaner. – Kurrild

Det er både relevant og potentielt gangbart for McCain at fokusere på, at der er en masse ting i Barack Obamas fortid, som man ikke har kigget nærmere på – og som man burde kigge nærmere på. – Kurrild

Dragsdahl: Helt katastrofal. Den blev indledt med nogle af de mest beskidte person-angreb på Obama, og sluttede med, at McCain selv måtte tage afstand fra nogle af de holdninger, som personangrebene har iværksat. Og så sluttede ugen også med, at racefaktoren brød igennem i debatten – det skyldes de trick som McCain-kampagnen har anvendt, og at den i enhver henseende afbalancerede og respekterede borgerrettighedsaktivist, John Lewis, trådte frem og pegede på, hvilken rolle kodeord og det ubevidste spiller. Som jeg før har sagt: Der er en social norm imod åbenlys racisme, men samtidig viser forskningen, at racismen lever videre i underbevidstheden – og der har vi set, hvordan McCain-kampagnen prøver på knytte an til opfattelser, der har særlig gode vækstbetingelser, hvis man i forvejen har racebestemte holdninger til sorte politikere. Det er simpelthen lettere, at beskyldte sorte politikere for at være i ledtog med terrorister end fx Hillary Clinton – det er nemmere at beskyldte en sort politikere, som har tilbragt en del af sin tilværelse uden for USA, for at være muslim osv. Som jeg pegede på i nogle af vores første paneldebatter, har McCain hentet Sarah Palin fra det overdrev, hvor grænsen mellem den amerikanske højre-ekstremisme og højre-fascisme er sløret – og i den forgange uge har vi så set valgmoder, hvor deltagere råber op om at slå Obama ihjel og angriber sorte journalister.

Det store spørgsmål for fremtidige artikler og bøger handler om McCains skizofrene optræden under den her valgkamp: *Hvorfor har McCain vendt sig imod sin egen kampagnestrategi?*

Spekulationerne vil cirkulere omkring, at han er blevet taget til gidsel af de professionelle valgstrateger, og så vil forklaringen være, at han som en mand af ære har brudt med det svineri, han selv har været med til at starte.

En anden holdning vil være, at han er en opportunist, som har set nogle muligheder ved at køre en bagvaskende kampagne mod Obama, og som nu vejrer et stemningsskifte i befolkningen.

Flere konservative har taget afstand fra McCain – for eksempel råder den neo-konservative senator og ideolog, William Krystol, ham til at fyre sin kampagne. Og der må man jo sige, at hvis McCain virkelig tror på sit eget budskab om, at han skal til Washington for at rydde op, så kunne han jo passende starte med at fyre sin egen kampagnestab. Uanset svaret, fremstår han som en total utroværdig leder. Men han kan måske redde sit navn i historiebøgerne, hvis han følger Krystols anbefaling, og dermed fremstille sig selv som en mand af ære, der blev chokeret over det svineri, han selv havde sat i gang.

Man kunne være fristet til at sige, at Obama med sin aktuelle store føring, allerede har vundet, men man har før set store føringer i oktober måned, som er svundet ind til næsten ingenting på selve valgdagen. Set fra et historisk perspektiv kan man ikke udelukke, at McCain stadig har en chance, om end det er meget stejlt op ad bakke.

McCain har hentet Sarah Palin fra det overdrev, hvor grænsen mellem den amerikanske højre-ekstremisme og højre-fascisme er sløret. – Dragsdahl

McCain fremstår som en total utroværdig leder. – Dragsdahl

Man har før set store føringer i oktober måned, som er svundet ind til næsten ingenting på selve valgdagen. – Dragsdahl

Bjerre-Poulsen: Frygtelig dårlig. Ikke alene er McCain kommet bagud i en del stater, som en Republikansk kandidat under normale omstændigheder burde have en chance for at vinde – der er også et par stater, som det indtil for nylig nærmest var

utænkeligt, at en Demokrat kunne vinde, hvor det nu er på vippen.

McCains strategi var fra starten af på én gang at holde fast i de stater, som Bush vandt i 2004, og samtidig at forsøge at vinde i stater med mange midtvelgere. Mens Palin skulle tjene til at fastholde de Republikanske kerne-stater, skulle McCain appellere til midtvelgerne. Det regnestykke går bare ikke op i øjeblikket.

Det økonomiske tema er blevet altoverskyggende, og McCain har endnu ikke fundet en farbar vej, i stedet er han kommet til at se desperat ud. Han er havnet i en strategisk blindgyde. Og han har søgt tilbage til den strategi, hvor han prøver at gøre valget til en folkeafstemning om for eller imod Obama: derfor er hans kampagne blevet grim og personfikseret. Det skubber så endnu flere midtvelgere væk.

I en tid, hvor mange vælgere er dybt bekymret for fremtiden, så er det et problem for McCain, at man ikke finder nogen optimisme eller noget positivt budskab eller en vision hos ham for, hvordan USA kommer på rette spor. Uanset om det er retfærdigt eller ej, så er McCain i en strategisk meget vanskelig situation – og det er svært at se, hvad han skal gøre.

Sarah Palin er for John McCain, hvad Pia Kjærsgaard er for Anders Fogh Rasmussen: hun appellerer til en idé om egen gruppe over for fremmed gruppe; om at Obama repræsenterer noget fremmed og uamerikansk. Hvor det i Danmark åbenbart bedre kan lade sig gøre for Anders Fogh Rasmussen at forene sine egne midtvelgere med Pia Kjærsgaards vælgere, er der i USA alligevel mange midtvelgere, der ikke bryder sig om Sarah Palin. Sådan som meningsmålingerne ser ud nu, søger disse vælgere i overvejende grad over til Obama.

Sarah Palin er for John McCain, hvad Pia Kjærsgaard er for Anders Fogh Rasmussen: hun appellerer til en idé om egen gruppe over for fremmed gruppe; om at Obama repræsenterer noget fremmed og uamerikansk. – Bjerre-Poulsen

Gress: Forfærdelig! Den økonomiske krise gavner entydigt Obama – uanset kandidaternes forslag til at overvinde krisen, så belønner vælgere i en tid med økonomisk krise altid kandidaten fra det parti, der er i opposition. McCains kampagne

kører for ujævnt, og han kan ikke nå at indhente Obamas forspring. Det, vi er vidner til nu, er de sidste søm i ligkisten. I den sidste uge er McCain også begyndt at tabe afgørende terræn i de afgørende svingstater – og det er det, han bare ikke må gøre, hvis han skal vinde.

McCain-lejren har lagt sit hovedkontor i Washington DC, og det skal man aldrig gøre – den by er så fuld af politiske intriger og lækager, at der hurtigt kommer slinger i valsen. Det har betydet, at der har været divergerende meldinger og tvivl om, hvem der egentlig udstikker retningslinjerne hos McCain-kampagnen. Mange af de meget ophidsede reaktioner, vi har set blandt visse vælgere, og som medierne har fokuseret en del på, er også udtryk for, at mange er blevet kulrede af finanskrisen – og McCain har set sig nødsaget til at tage afstand fra

sin egen kampagne. Det er i og for sig sympatisk nok, at han træder tilbage og forsikrer om, at Obama er god nok, men det er altså også et udtryk for forvirring på flere planer både hos McCain og i dele af befolkningen.

Det, vi er vidner til nu, er de sidste søm i ligkisten. – Gress

Mange af de meget ophidsede reaktioner blandt visse vælgere er også udtryk for, at mange er blevet kulrede af finanskrisen – Gress

McCain og Obama mødes i nat i deres sidste debat – hvad kan vi se frem til?

Bjerre-Poulsen: Situationen for McCain på onsdag er den samme som sidste gang: han må og skal finde en 'game changer'. Ved debatten i sidste uge, som var en jævnt kedelig affære, håbede

McCain-lejren, at Town Hall-formatet med spørgsmål direkte fra vælgerne, ville være en god platform for McCain til at trænge tydeligere igennem. Det lykkedes måske bedre end hidtil, men slet ikke godt nok. Det eneste, McCain efterhånden kan håbe på, er, at Obama begår en decideret fejl. Men det bliver svært, når et stort flertal af vælgerne går mere op i den økonomiske krise end i spørgsmål om abort og homoseksuelles ret til ægteskab. De spørgsmål kan kun bruges til at fastholde nogle Republikanske kernevælgere, og kan ikke ændre det samlede regnskab. Obama vil fastholde sin linje og sit budskab.

Dragsdahl: McCains lejr gør sig meget dybe overvejelser: de skal sende nogle dramatisk anderledes signaler ud, hvis de skal have en chance. Det tragiske er – det blev understreget i fredags, hvor McCain

roste Obama og tog afstand fra de mest beskidte personangreb på ham – at vi kunne have haft en god valgkamp mellem to velkvalificerede kandidater, men det har McCain tidligt ofret på taktikkens alter. Og man kan på sin vis godt forstå problemet for McCain-lejren – vi står nemlig ved et historisk vendepunkt: Neokonservatismen, neoliberalismen, racismen er blevet bragt i miskredit, og nu ser det

også ser også ud til at valgstrategernes stadig mere dominerende rolle i amerikansk politik er blevet bragt i miskredit. I fremtiden vil vi næppe se så beskidte valgkampe som den aktuelle.

Vi står nemlig ved et historisk vendepunkt: Neokonservatismen, neoliberalismen, racismen er blevet bragt i miskredit, og nu ser det også ser også ud til at valgstrategernes stadig mere dominerende rolle i amerikansk politik er blevet bragt i miskredit. I fremtiden vil vi næppe se så beskidte valgkampe som den aktuelle. – Dragsdahl

Den sidste debat var søvndyssende kedelig: floskler, ligegyldigheder og overfladiske pænheder flokkedes om hinanden. Den var politisk indholdsløs! Det tror jeg også, debatten onsdag nat bliver – det bliver en opvisning i kedsommelighed. Det er et symptom på det økonomiske rod i USA – selve valgkampen er næsten blevet irrelevant. – Gress

Man har set tidligere – både med Al Gore i 2000 og Kerry i 2004 – at den, der er bagud, ender i en situation, hvor han konstant ændrer strategi. – Kurrild

Gress: Den sidste debat var søvndyssende kedelig: floskler, ligegyldigheder og overfladiske pænheder flokkedes om hinanden. Den var politisk indholdsløs! Det tror jeg også, debatten onsdag nat bliver – det bliver en opvisning i kedsommelighed. Det er et symptom på det økonomiske rod i USA – selve valgkampen er næsten blevet irrelevant. McCains chancer er på en troværdig måde, at vise handlekraft og visioner for, hvad han kan gøre i en overskuelig fremtid for at løse de økonomiske problemer – han skal blive konkret.

Kurrild-Klitgaard: McCain har allerede proklameret, at han vil ”Whoop Obamas ass”. Om det er en del af en strategi, hvor man vil opbygge forventninger – det ved man ikke. Man har set tidligere – både med Al Gore i 2000 og Kerry i 2004 – at den, der er bagud, ender i en situation, hvor han konstant ændrer strategi. Er han for offensiv bliver det udlagt, som om han er for negativ og desperat, og hvis han bliver positiv og flink er det pludselig fad strategi.

Debatten er McCains sidste chance for at gøre noget selv. Det eneste, der ellers kan flytte noget i valgkampen, er, hvis der sker noget udefra: at Rusland invaderer et nyt land, eller der kommer et terrorangreb. Men det er jo ikke politisk strategi. Og det er ikke den måde, man vinder valg på. Der må være stor frustration i den Republikanske lejr nu: Én ting er, at McCain taber, noget andet er, hvis det også betyder, at han tager en række pladser i Kongressen, især senatorer, med sig i faldet, så har vi også en parlamentarisk meget forandret situation.

I bagklogskabens lys – var valget af Sarah Palin det rigtige?

Bjerre-Poulsen: Nej

Gress: Ja

Dragsdahl: Nej

Kurrild-Klitgaard: Ja, eller i hvert fald ikke det forkerte valg

Flere og flere Republikanske og konservative kommentatorer har kritiseret McCain og Palin. Er det Republikanske parti på vej ind i en længere periode med krise, og hvordan ser fremtiden ud for amerikansk konservatisme?

Bjerre-Poulsen: Republikanerne er i hvert fald i krise nu. Man har ført set kriser, som man troede ville blive længere end de faktisk blev, men krisen stikker måske dybere denne gang:

Du har én fløj, som gerne vil tilbage til dengang, hvor det Republikanske parti, var partiet for økonomisk konservatisme, som ikke rutter med statens penge. Efter to årtier, hvor Republikanerne har været domineret af ”Big State Conservatives”, har man vænnet sig til, at store underskud på de statslige budgetter ikke var noget problem. Ja, det har ligefrem været en strategi, hvor man ved at skabe store underskud gjorde det umuligt for

Demokratiske efterfølgere at iværksætte større sociale programmer. Der er nu endt der, hvor det Republikanske parti bliver anset for at være det *mindst* ansvarlige parti, når det kommer til økonomiske spørgsmål. Flere og flere vælgere ser til Demokraterne for at komme ud af den nuværende økonomiske krise – det er der mange konservative, der gerne vil lave om på for fremtiden, men det er svært lige nu. Det kommer til at vare lang tid, før amerikanerne igen vil forbinde Republikanerne med økonomisk ansvarlighed.

På den anden fløj har du den sociale konservatisme, som drejer sig om de her kulturkampsspørgsmål, har stadigvæk trofast støtte fra konservative græsrodder, men til gengæld

begrænset opbakning fra midtervælgerne. Man sporer også en vis træthed i befolkningen overfor de socialkonservative kardinallemner som abort, stamcelleforskning og homoseksuelles rettigheder – det bliver nok ikke nemmere at skaffe nye proselytter til det Republikanske parti på den konto. På den måde er Sarah Palin et skridt tilbage, fordi hendes formål alene var at holde fast på koalitionen fra 2004 – der er ligesom ikke rigtig noget ved hende, der peger fremad, hun åbner ikke for nye vælgergrupper. Bush havde jo den idé, at latino-vælgere kunne blive en ny Republikansk vælgergruppe, men de tiltag er nu gået fuldstændig i stå, så demografisk arbejder tiden også imod Republikanerne.

Mit bud er, at Republikanerne står overfor en regulær identitetskriser – i den forstand er det symptomatisk, at McCain har brugt det som et positivt argument, at han mange gange har stemt imod sit eget parti, at han netop ikke er en loyal Republikaner.

Det har ligefrem været en strategi, hvor man ved at skabe store underskud gjorde det umuligt for Demokratiske efterfølgere, at iværksætte større sociale programmer. – Bjerre-Poulsen

Sarah Palin er et skridt tilbage, fordi hendes formål alene var at holde fast på koalitionen fra 2004 – der er ligesom ikke rigtig noget ved hende, der peger fremad; hun åbner ikke for nye vælgergrupper. – Bjerre-Poulsen

Konservatismen er endt som en klassekamp mod middelklassen, hvor eliten har raget privilegier til sig i et omfang, som vi skal helt tilbage til starten af forrige århundrede for at finde en parallel til. Samtidig har eliten ført en kulturkamp for at aflede middelklassens opmærksomhed. – Dragsdahl

Vi har de senere år set bestræbelser på at omdanne USA til et totalitært samfund, og det fremstød ser nu ud til at have lidt et alvorligt og varigt skibbrud. – Dragsdahl

Dragsdahl: Spørgsmålet om fremtiden for amerikansk konservatisme afhænger af selve definitionen af, hvad amerikansk konservatisme i det hele taget er. I 1996 skrev Michael Lind – en meget lovende, ung intellektuel med solide rødder i den konservative bevægelse – en bog ("Up From Conservatism: Why the Right is Wrong for America", red.), hvor han hævdede, at amerikansk konservatisme var død, fordi den var blevet overtaget af revolutionære, der i deres metoder og ideologi, havde lært alt for meget af kommunismen. Hans analyse fra 1996 har nærmest vist sig uhyggelig profetisk.

Vi har en oprindelig konservatisme omkring William Buckley (1925-2008, red.), som er blevet imperialiseret af en gruppe intellektuelle med en venstre-ekstremistisk baggrund (de neokonservative, red.), og de har anvendt kulturkamp og had, og som venstrefløjten gjorde det for 30-40 år siden hævdede, at de havde et monopol på sandheden.

Konservatisme er oprindeligt en sans for værdier i en truet samfundsorden. Men i dag er konservatismen endt som en klassekamp mod middelklassen, hvor eliten har raget privilegier til sig i et omfang, som vi skal helt tilbage til starten af forrige århundrede for at finde en parallel til – og mens man har berøvet middelklassen, har man ført en kulturkamp for at aflede deres opmærksomhed fra, at reallønnen ikke steg samtidig med at eliten

fik en lønfremgang på flere hundrede procent. Den situation kan ikke fortsætte.

Michael Lind sagde dengang, at amerikansk konservatisme, er blevet amerikansk kommunismes højeste udviklingstrin. Det er der en del sandhed i – vi har de senere år set bestræbelser på at omdanne USA til et totalitært samfund, og det fremstød ser nu ud til at have lidt et alvorligt og varigt skibbrud.

Den gode form for konservatisme må lægge afstand til højreekstremismen og tilbage til tænketankene for at finde et budskab, der er i overensstemmelse med de oprindelige værdier. Men det kan blive en meget svær omstillingsproces for Republikanerne, netop fordi de mere ekstreme kræfter i høj grad har sat sig på partiet. Det er svært at forestille sig en regulær udrensning hos Republikanerne – jeg tror mere på, at det fremtidige politiske opgør i USA kommer til at stå i det Demokratiske parti, mens Republikanerne har store chancer for i mange år frem nærmest at blive et irrelevant sammenrend af ekstremister, som i desperation vil satse på radikale argumenter. Den aktuelle snak om at opstille Sarah Palin om fire år er et tegn på den udvikling.

Kurrild-Klitgaard: Jeg tror ikke, at Republikanerne går en længerevarende krise i møde. Ser vi på amerikanernes politiske synspunkter på en række værdispørgsmål, så er der ikke registreret et grundlæggende skift. Det er kun fire år side The Economist's to USA-redaktører udsendte en bog der hed "The White Nation", hvor de viser, at amerikanernes grundlæggende holdninger i de sidste par årtier er blevet stadig mere konservative. Bortset fra Irak-krigen, så har jeg ikke set nogen grundlæggende forandringer i amerikanernes politiske holdninger.

Når Republikanerne ser ud til at tabe – og ser ud til at tabe stort – så er det et resultat af to faktorer: Bushs upopularitet og finanskrisen. Jeg tror, Republikanerne relativt fortrøstningsfuldt kan sige "Good Luck" til Obama, nu har I så to år – eventuelt fire – til at gøre noget. Og så tror jeg, at vi vender tilbage til den situation vi så under valgene i 2000 og 2004, hvor vi havde en ret skarpdelt USA, med to forholdsvis lige store blokke. Det, der gør udslaget nu, er, at de uafhængige vælgere straffer og belønner partierne alt efter, hvordan den økonomiske situation ser ud.

I forhold til debatten om Palin eller ej, mener jeg, at man bør huske på følgende spørgsmål: "Hvad var alternativet?" Alternativet var, at McCain kunne have taget en eller anden, som havde været forventelig, men som havde betydet absolut nul. Den eneste fordel her havde været, at man ville

have fået en VP-kandidat, hvor alle skeletterne allerede var ude af skabet, og at der ikke ville dukke historier op fra en fjern delstat langt fra Washington. Og at kandidaten måske ville klare sig noget bedre i medierne. Men det ville hverken flytte frem eller tilbage i vælgertilslutningen.

McCain gjorde det eneste rigtige, nemlig at gamble og vælge en kandidat, som enten kan vise sig at være en stor fordel eller en stor ulempe. Og jeg er endnu ikke overbevist om, at de problemer McCain står med, primært skyldes Sarah Palin. Selv med den bedst tænkelige VP-kandidat, *selv med en Ronald Reagan genopstået fra de døde*, ville det have været umuligt for McCain at klare sig bedre, end han gør nu.

Det er kun fire år side The Economist's to USA-redaktører udsendte en bog der hed "The White Nation", hvor de viser, at amerikanernes grundlæggende holdninger i de sidste par årtier er blevet stadig mere konservative. – Kurrild

Ang. Palin: McCain gjorde det eneste rigtige, nemlig at gamble og vælge en kandidat, som enten kan vise sig at være en stor fordel eller en stor ulempe. Selv med den bedst tænkelige VP-kandidat, *selv med en Ronald Reagan genopstået fra de døde*, ville det have været umuligt for McCain at klare sig bedre, end han gør nu. – Kurrild

Gress: Konservatismen har haft det svært under de sidste otte år med Bush, som har været meget ødsel med de offentlige midler – på mange måder har han været det modsatte af konservativ. Mange konservative har igennem længere tid givet udtryk for, at det var blevet for meget, og at partierne er blevet for ens i forhold til statsmagts rolle. Derfor er der mange konservative, som simpelthen ikke har gidet deltage, fordi de ikke kan se forskel. Og på et meget vigtigt område for mange konservative, nemlig på spørgsmålet om indvandring, har begge kandidater

været påfaldende tavse, fordi de er påfaldende enige – og det er altså et emne, som virkelig optager mange amerikanere. Derudover har Demokraterne igennem lang tid satset hårdt på registrere vælgere blandt etniske minoriteter, især latinovælgere, som jo er det største mindretal i USA. Og jo mere det lykkes, og jo flere af latinoer, der er i USA, jo mere sikkert sidder Demokraterne på magten i USA.

Så man kan godt fremskrive den aktuelle situation og sige at, Republikanernes dage som nationalt parti er talte, hvis de ikke gør et eller andet stort. På grund af hans alder er det ikke noget, McCain kan levere – der skal simpelthen et generationsskifte til hos Republikanerne. Vi går en Obama-periode i møde, hvor han vil iværksætte en masse Demokratiske reformer og øge statens magt i samfundet, og derefter vil der komme en reaktion fra højrefløjen. Men man kan sagtens forestille sig, at vi står overfor en periode som ligner 1930'erne, hvor Roosevelt kom til og Demokraterne havde hegemonien i fyrré år.

Ser vi på amerikansk konservatisme som ideologi, kan man spore en afmatning i begejstringen. *Socialkonservatismen* lider under ikke at have en intellektuel overbygning, som kan forklare, *hvorfor* amerikansk folkelighed er godt, og hvad de amerikanske værdier er, og hvorfor de er gode. Det er ikke gjort alene med at være populist, der skal noget ideologisk tænkning til. Det har den konservative bevægelse savnet i mange år – ja, man skal faktisk helt tilbage til 50'erne, før man finder ideologiske tænkere på den fløj. Og på 50 år er der sket utroligt meget i det amerikanske samfund. Der skal nogle nye tanker ind, der kan integrere disse forandringer og komme med nogle seriøse bud på, hvad konservatisme i dag egentlig betyder: det skal omfatte udenrigspolitik, skattepolitik, sundhedsvæsen, alle de store emner. Man kan se brøkkele af sådan en nytænkning rundt omkring på konservative blogs og tidsskrifter, men der mangler meget, før det bliver noget, der kan svinge. Forandringen skal i hvert fald delvist komme fra intellektuelt hold – der skal nye velformulerede folk ind på scenen, der ved hvad de taler om, og som kan italesætte en ny konservatisme uden at tale ned til folk eller reducere dem til en blot og bar genstand for diskussion.

Muligheden for amerikansk konservatisme ligger måske her: Èn ting er Obama, noget andet er hans parti. Obama risikere at vinde et valg og derefter sidde med en Kongres, der er meget mere konservativ, end han selv er – og der kan opstå en konflikt imellem dem. Og det vil give konservative tænkere en god chance for at sige: ”Hør nu her, det er ikke partierne, der er afgørende, men de basale holdninger til forskellige emner, som går tværs

henover partierne”. Det vil åbne for en helt ny måde at tænke og danne politiske koalitioner på.

Man kan sagtens forestille sig, at vi står overfor en periode som ligner 1930'erne, hvor Roosevelt kom til og Demokraterne havde hegemonien i fyrré år. – Gress

Èn ting er Obama, noget andet er hans parti. Obama risikere at vinde et valg og derefter sidde med en Kongres, der er meget mere konservativ, end han selv er – og der kan opstå en konflikt imellem dem. – Gress

Colin Powells knusende anbefaling

"I en 7 minutter lang enetale knuste Powell punkt for punkt alle McCains argumenter" - citat: Jørgen Dragsdahl. Det var en uge, hvor McCain ellers fik bremset noget af nedturen i meningsmålingerne - og hvor spørgsmålet om sygeforsikring kom på dagsordenen.

Af Esben Schjørring – Medredaktør på RÆSON

Valgkampen følges uge for uge af RÆSONS fire USA-eksperter: Professor Peter Kurrild-Klitgaard, journalist og højskolelærer på Europa-højskolen Jørgen Dragsdahl, lektor Niels Bjerre-Poulsen og historiker, ph.d. og skribent på Jyllands-Posten David Gress. Artiklerne bringes af Berlingske Tidende i forkortet form – og i fuld længde på raeson.dk og berlingske.dk. De fire eksperter udgiver i 2009 RÆSON-bogen "Obamas/McCains Amerika", en opdateret version af "Bushs Amerika", der udkom i 2005 til en formidabel modtagelse. Bestil den nu på: www.raeson.dk/amerika.htm.

I søndags trådte Colin Powell frem støttede Obama og kritiserede McCain - hvor vigtig er støtten for Obama, og hvor hårdt et slag er det for McCain?

Bjerre-Poulsen: Powells støtte til Obama er vigtig, fordi det kan give ham det sidste skub overfor en række skeptikere. Også selvom Obama allerede står godt i meningsmålingerne. Powell er – eller var i hvert fald indtil for nogle år siden – en af de mest populære politikere i USA. Begge partier har bejlet til ham. Han fik så nogle ridser i lakken særligt op til Irak-krigen, hvor han i FN's generalforsamling fremlagde en del materiale, der så senere viste sig stort set alt sammen at være forkert. Dengang blev han opfattet som en lidt for loyal embedsmand for Bush-regeringen, hvilket han senere – det kan man forstå på folk omkring ham – har haft kvababelser over. Men det ændrer ikke ved, at han er en meget populær mand, især blandt de væbnede styrker i USA. Powell har tidligere været 'Joint Chiefs of Staff' (medlem af gruppen af højeststående officerer for de forskellige værn af det amerikanske militær – gruppen fungerer også som rådgivere for den amerikanske præsident, red.) og været øverstkommanderende i den første Golf-krig. Hans anseelse blandt militærfolk kan tippe valget til Obamas fordel at i en række stater med mange militære familier, heriblandt to vigtige svingstater som Florida og North Carolina. Samtidig er der den omstændighed, at national sikkerhed indtil nu er blevet regnet for Obamas svageste punkt, og derfor er det, at en ledende militær person er parat til at støtte ham som øverstkommanderende for de væbnede styrker en vigtig ting.

Ligeså vigtig er Powells kritik af John McCain og det Republikanske parti. Indtil for ikke så frygtelig længe siden var der mange spekulationer om Powell som en mulig VP-kandidat

for McCain. Det ville have været et meget stærkt hold. Det er almindelig kendt, at McCain også beundrer Colin Powell, og at han uden tvivl gerne ville have haft hans støtte. Det er klart et hårdt slag for McCain.

Endelig kan man sige, at hans begrundelser for sin kritik – det, at Powell direkte erklærer Sarah Palin for ikke egnet som præsident og dermed samtidig drager eneste store beslutning i det her efterår i tvivl, det er altså også et hårdt slag for McCain. Kritikken af det Republikanske parti for at føre en for negativ og beskidt kampagne er jo også stik imod den udlægning, som McCain selv har haft, hvor han siger, at det er ham, der er offer for Obamas negative kampagne, eller at de i hvert fald er lige gode om det.

Alt i alt er Powells støtte vigtig for Obama, og det kan være med til at cementere den udvikling, der har været i gang de sidste uger. Der er heller ikke så mange dage tilbage af valgkampen, og bare det, at der nu kommer til at gå lang tid, hvor medierne vil interessere sig for det her, mens McCain desperat har brug for et nyt emne, er i sig selv skadeligt for McCain.

Dragsdahl: Som soldat gik Powell ind for begrebet "overvældende magtanvendelse", og det var en doktrin, han også anvendte i søndags: I en 7 minutter lang enetale knuste han punkt for punkt alle McCains argumenter – især om, at Obama ikke har tilstrækkelig erfaring; han kritiserede højredrejningen hos Republikanerne og McCains kampagne, og han fremhævede Obama. Powell har stor indflydelse pga. en militær karriere, som har

varet i over 35 år. Han repræsenterer personligt den amerikanske drøm, han har været national sikkerhedsrådgiver under Reagan, forsvarschef under Bush den ældre og udenrigsminister i den første periode under den yngre Bush. I 1995 gik Powell, som hidtil havde været registreret som uafhængig, ind i det Republikanske parti. Et af hans argumenter dengang, var, at han ville imødegå højredrejningen i partiet. Men han blev faktisk selv et offer for højreekstremisterne, både fordi han ikke havde særlig stor indflydelse i Bush-regeringen og fordi han blev trukket ind i en krig (Irak-krigen, red.), han så med stor skepsis på - men han blev snydt med falske argumenter, som netop kom fra højreekstremisterne. I den forstand kan man sige, at nu har han slået igen.

Han fremhævede flere gange, at det Republikanske parti er blevet for højredrejet og det, der formentlig også har været af betydning for ham, er, at neo-konservative folk har spillet en betydelig rolle i McCains kampagne - for eksempel er McCains ledende udenrigspolitiske rådgiver, Randy Scheunemann, neo-konservativ. Powell kritiserede i hvert fald McCains kampagne for at være gået for langt i angrebene på Obama. Powells klare melding peger igen på den ekstreme polarisering af den amerikanske elite i de seneste otte år, hvor pragmatikere er kommet i et modsætningsforhold til ideologiske fanatikere.

Det er klart, at Powells støtte til Obama og kritikken af McCain lægger sig oven i det faktum, at McCain tabte debatten mod Obama i sidste uge, fordi han fremstod meget vred og ustabil, mens Obama med sin urokkelige ro faktisk lignede en præsident.

Gress: De dårlige nyheder kommer slag i slag nu for McCain. Man skal ikke overvurdere Powells støtte til Obama, men han er en markant offentlig skikkelse, som har et stort og godt renommé og har en stor indflydelse på meningsdannere og andre politikere. Det kan være med til overbevise nogle Obama-skeptikere, der ellers har betragtet ham som for venstreorienteret og for uerfaren - ikke mindst militærfolk og ikke mindst i nogle af de vigtige svingstater. Det er en bonus for Obama og endnu en lussing til McCain.

Kurrild-Klitgaard: Powells udmelding er værre for McCain, end den er vigtig for Obama. Stod lige imellem dem, kunne det måske have givet Obama en lille fordel. Obama ligger så lunt i svinget, at det ikke betyder det store for ham, og selv med Powells

støtte ville McCain stadig have det meget svært. Det er som regel den, der er bagud, som har brug for de her symbolske markeringer fra kendte folk og politikere, og som på den anden side absolut ikke har brug for, at nogle af dem, som man ellers regnede med støtte fra, pludselig peger på modstanderen. På nøjagtig samme måde som John Kerry i 2004 godt kunne have undværet, at den daværende Demokratiske senator for Georgia, George Miller, stillede sig op og anbefalede at stemme på George Bush. Men selv i den situation, tror jeg ikke det var til den store fordel for Bush.

Samtidig skal man huske på, at Powells støtte til Obama 'næsten' blev lækket allerede for et år siden, hvor der var en artikel, hvor man spurgte en række afroamerikanske konservative, hvordan de så på Obama. Og allerede på det tidspunkt var det klart, at Powell havde truffet sin beslutning - han mente formentlig bare ikke, at det var det rigtige tidspunkt at offentliggøre det på, også fordi Obama dengang stadig var i færd med Demokraternes primærvalg.

Powells anseelse blandt militærfolk kan tippe valget til Obamas fordel at i en række stater med mange militære familier, heriblandt to vigtige svingstater som Florida og North Carolina.

- Bjerre-Poulsen

Powells udmelding er værre for McCain, end den er vigtig for Obama.

- Kurrild

I en 7 minutter lang enetale knuste Powell punkt for punkt alle McCains argumenter.

- Dragsdahl

Spørgsmålet om offentlig sygesikring er blevet et vigtigt emne i valgkampen - hvorfor?

Kurrild-Klitgaard: I dagligdagen er det ikke det store politiske spørgsmål – det er mere end 10 år siden, det var på dagsordenen sidst. Sygesikring er kun blevet et emne, fordi det går dårligt med økonomien. Mange har en sygeforsikring via deres arbejdsplads, og med den stigende arbejdsløshed er det her, at det i mere end én forstand kommer til at gøre ondt på folk. Det europæiske billede af amerikanske sundhedsforhold er – for nu at udtrykke det meget diplomatisk – ikke på alle punkter helt præcist. Det, der er tale om, er ikke, om det offentlig er eller ikke er – bør eller ikke bør – være engageret i sundhedsforhold. For det er det offentlige på 117 punkter og for enormt store milliardbeløb om året. Det, der er spørgsmålet, er, hvorvidt forbundsstaten skal ind og have en universel eller en anden form for dækning af sundhedsordningen. Der kan man sige, at situationen ligner den europæiske: ligesom vi ikke har et generelt sundhedssystem i Europa i EU-systemet, men varetager det på delstats- eller nationalstatsniveau. Der stor forskel fra delstat til delstat i USA på sundhedsområdet, og den føderale stats indflydelse er begrænset til at hjælpe socialt dårligt stillede og pensionister.

Offentlig sygesikring er et stort spørgsmål, når det dukker op, for alle kan se, at der er nogle problemer i den amerikanske sundhedsvæsen. Og den mest oplagte løsning ville for mange være at sige, at nu skal vi have et offentligt sygehusvæsen på nationalt plan, ligesom nationalstaterne har det i Europa. Men når du har et privat sundhedsvæsen, kan du ikke gøre det, uden at det faktisk er staten, der overtager en væsentlig del af samfundsøkonomien. Da Hillary Clinton fremlagde sådan et forslag i midten 90'erne regnede man sig frem til, at det ville svare til en nationalisering af en syvendedel af den samlede amerikanske økonomi.

For det første er det altså ekstremt mange penge. For det andet, at når amerikanerne begynder at forstå, hvad et offentligt sundhedsvæsen også indbefatter, bliver de fleste kraftige modstandere af det. Så hvor flertallet kan blive enige om en eller anden form for sygesikring af socialt udsatte, vender mange sig imod den model, vi kender fra Skandinavien indtil for nogle få år siden, hvor det offentlige tager sig grundlæggende af sundhedsvæsenet, og hvor man derfor ikke kan købe sig til en bedre behandling privat. Selv folk til venstre for midten ville løbe skrigende bort fra et sådant forslag. Derfor står amerikanerne overfor to valgmuligheder: Enten en "Hillary-Care", som er en ganske dramatisk ændring, eller også en masse små

lappeløsninger – og det er den sidste retning, man har valgt. Problemet er bare, at det i mange tilfælde har gjort det værre for patienten, fordi man har fået et utroligt bureaukrati. Det er ikke helt så let, bare at læne sig tilbage og sige: "Nu skal de offentlige spille en større rolle".

Både McCain og Obama placerer sig på lappeløsningssiden – men deres forslag peger i hver sin retning. Obama vil give det offentlige en større rolle. McCain vil noget som ikke bare opretholder det nuværende system, men som på nogle punkter afregulerer sundhedssektoren – det, han sigter på, er, at sundhedsforsikringerne følger enkeltpersonerne snarere end deres arbejdspladser, hvor folk selv kan trække deres betaling til sygeforsikring fra i skat. Og det kunne have den fordel, at folk så ikke bliver ramt af at det går deres virksomhed dårligt. Problemet er så, at det forslag ikke løser de fordelingspolitiske hensyn, som andre, der ønsker en bred dækning, gerne vil tage.

Sygesikring er kun blevet et emne, fordi det går dårligt med økonomien. - Kurrild

Op imod 47 millioner amerikanere står uden sygesikring. De, der er dækkede, er det på meget ulige vilkår. - Kurrild

Dragsdahl: Det amerikanske system er profitorienteret, mens det europæiske system stræber efter social sikkerhed. Men amerikanerne er meget delte på holdningen til sygesikring. Imod den nuværende situation tæller: Op imod 47 millioner amerikanere står uden sygesikring. De, der er dækkede, er det på meget ulige vilkår. Og mange har igen og igen haft den oplevelse, at forsikringsselskaberne ikke lever op til, hvad mange troede, at de skulle have haft af ydelser. Desuden tynger den nuværende ordning både den private og den nationale økonomi. USA har de højeste udgifter til sundhedssektoren blandt alle OECD-landene, men samtidig står det meget dårligt til med amerikanernes sundhedstilstand. Endnu et stort minus er, at de ekstreme høje udgifter har udhulet stigningen i realløn, som amerikanerne ellers ville have haft de sidste 20-30 år. På plus-siden: Folk ser bort fra, at det amerikanske sundhedssystem både er socialt uretfærdigt og meget dyrt, både fordi nogle rent faktisk har adgang

til nogle af verdens bedste hospitaler, og fordi de frygter, at kvaliteten af offentlig sygesikring vil være endnu dårligere end deres nuværende, netop fordi mange andre regeringsyndelser er ret dårlige i USA. Og endelig frygter mange, at det vil fjerne det frie valg af behandling. Dernæst er mange af de planer, der hidtil er blevet fremlagt, meget svære at gennemskue – der kræves virkelig ekspertise. Det grundlæggende onde i alt det her er måske, at man i 1950'erne indførte en ordning, hvor arbejdsgiveres betaling til sundhedsforsikring for deres ansatte blev skattefritaget. Hvor de ansatte ville blive beskattet af en lønfremgang, blev det beløb, arbejdsgiveren indbetalte til en privat sygeforsikring altså ikke beskattet. Det har nok fjernet folks opmærksomhed fra, hvor dyr den her sektor var blevet.

McCain er udmærket klar over, at der er brug for reformer på det her område, og vil blandt andet give borgerne en skattelettelse på \$5000. Det er et beløb, der ligger langt under det, som mange nu betaler for sygeforsikring, og det vil ikke løse de nuværende problemer med en dyr, men dårlig, sundhedssektor. I øvrigt er det klart den dyreste plan, og den vil sikre langt færre, end Obamas plan vil gøre. Obama lægger op til et centraliseret system, som vil kræve at forsikringsselskaberne skal konkurrere på lige forhold. Den vil formentlig udrydde mange af de ekstra udgifter, der i øjeblikket følger med et så privatiseret system som det nuværende, hvor der skal udarbejdes individuelle policer. Jeg har set opgørelser, der siger, at man vil kunne spare \$70 milliarder om året ved at ændre det nuværende system.

Men vi skal lige huske på, at det først er nu, at det her emne er dukket op, og ingen af kandidaterne har slået sig op på en reform. Hvor McCain kun brugte 50 ord af sin konventtale på sygesikring, brugte Obama 200 ord af sin – begge ved, at det er et emne, som man ikke skal satse alt for meget på.

Men vi skal lige huske på, at det først er nu, at det her emne er dukket op, og ingen af kandidaterne har slået sig op på en reform. - Dragsdahl

Gress: Det er der mange forklaringer på. En af dem er at, der er en ubredt skepsis i USA overfor om staten vil være bedst til at organisere sundhedsvæsnen. Det, er der mange, der tvivler på, især når man ser på, hvad den føderale regering ellers slipper af sted

med. Og der er en bred enighed i USA om, at det ikke er godt at overlade sådan noget til staten. De fleste amerikanere er forsikrede gennem deres arbejdsplads, og mange vil se et offentligt system som endnu en statslig regulering. Man skal heller ikke glemme, at i USA er der faktisk offentlig sygesikring for fattige og pensionister – det har man haft i mange år.

Problemet har egentlig været et andet: Det nuværende system er et meget tungt system forstået på den måde, at der går mange ressourcer til på at vurdere, hvornår man skal behandle hvad. Det fører både til overbehandling og til en masse bureaukrati – og det, som Obama tilsyneladende gerne vil, er et system, der er mere smidigt og mere effektivt. Det er blevet prøvet gennemført før af Hillary Clinton dengang Bill var præsident – og det gik i vasken. Og jeg tvivler på, at man i den nuværende situation med finanskrisen kan komme igennem med noget stort, forkromet og dyrt.

Man skal dog lige huske på, at selvom mange amerikanere ikke mener, at sundhedsvæsnen er noget den føderale regering skal blande sig i, så gør den det alligevel. Ser man på tallene er en meget stor del af udgifterne til sundhedsvæsnen i forvejen føderale. Det er ikke sådan, at man totalt har rensset systemet for offentlige midler, men folks opfattelse er, at det ikke er noget staten skal blande sig i. Det skal i stedet blive mellem en borger, arbejdsgiveren og en eller anden af de utallige forsikringsordninger, der findes i USA.

Bjerre-Poulsen: Der er en frygt blandt mange amerikanere for, at en offentlig sygesikring vil være dårligere end deres aktuelle sygesikring. Mange er forsikrede gennem deres arbejde, nogle er forsikrede gennem det, der hedder 'Medicaid', hvis de er fattige nok, eller gennem 'Medicare', hvis de er pensionister. Så vi taler om ca. 43-47 millioner mennesker, der står uden sygeforsikring.

Helt grundlæggende er der et flertal for en offentlig sygeforsikring, men når det bliver mere konkret, er der selvfølgelig mange interesser på spil. Der er også mange organiserede interessegrupper – læger, forsikringsselskaber og medicinalfirmaer – der arbejder imod en offentlig sygesikring, fordi de frygter, at deres arbejdsvilkår og løn bliver dårligere. Men der er på den anden side også mange læger, der synes, at de bruger frygtelig meget tid på administration og papirer, og som mener, at mange ting også kunne blive nemmere på en offentlig sygeforsikringsordning.

Samtidig må vi ikke glemme, at sundhed er enormt dyrt i USA – en hospitalsseng er vel stadig nærmest dobbelt så dyr som i Danmark. Derudover

er der en ideologisk dimension i modstanden mod offentlig sygesikring, og mange ser med megen skepsis på, at politiske beslutninger om fx sundhed rykker væk fra deres lokale område. Man kunne sammenligne det med den situation, hvor vi skulle tage stilling til en EU-baseret sygeforsikring i stedet for den nationale ordning, vi har nu. Når alt det er sagt, så kan man sige, at de forslag, der er på bordet nu – det gælder også Obamas – i høj grad er private ordninger suppleret med offentlige ydelser. Der er ikke tale om den model, vi kender fra Danmark. Og derfor burde være væsentligt nemmere at finde støtte til en sådan ordning, fordi de folk, der er glade og tilfredse for deres private sygeforsikring, kan jo bare beholde den.

Sundhed er enormt dyrt i USA
– en hospitalsseng er vel stadig nærmest dobbelt så dyr som i Danmark.

- Bjerre-Poulsen

Selvom det måske ikke holder stik i virkeligheden, er det stadig en del af den nationale mytologi, at man ikke er fastlåst i en klasse. Den eneste klasse, du gerne må tale om i USA er *middelklassen*. Der er nærmest en forelskelse i ideen om middelklassen.

- Bjerre-Poulsen

McCain og Obama var i sidste uge til fest med Al Smith. Begge holdt nogle ironiske og selvironiske taler - hvem er den morsomste præsidentkandidat?

Bjerre-Poulsen: McCain

Dragsdahl: McCain

Gress: McCain

Kurrild-Klitgaard: McCain, med en meget lille margin

McCain har på det seneste kaldt Obama for 'socialist' - hvorfor er 'socialisme' sådan et fyord i amerikansk politik?

Bjerre-Poulsen: Det har det altid været. Det var også et spørgsmål, den tyske sociolog, Werner Sombart, stillede i sin bog "Warum gibt es in den Vereinigten Staaten keinen Sozialismus?" ("Hvorfor findes der ingen socialisme i USA?"), red.) allerede i 1906. Noget af det har at gøre med at amerikanerne ikke opfatter deres samfund som havende de samme fastlåste klasse-mønstre, som man kender fra Europa. Og selvom det måske ikke holder stik i virkeligheden, er det stadig en del af den nationale mytologi, at man ikke er fastlåst i en klasse. Og socialisme opfatter man som en tankegang, der tager sit udgangspunkt i et modsætningsforhold mellem klasser i samfundet. Det er derfor, man i de perioder, hvor man har ført noget, der ligner socialdemokratisk politik, som vi kender det fra Europa, så har det været meget vigtigt at kalde det noget andet.

Jeg vil gerne pege på noget interessant i den sammenhæng. Den eneste klasse, du gerne må tale om i USA er *middelklassen*. Der er nærmest en forelskelse i ideen om middelklassen. Derfor kan du konstant høre politikerne tale om middelklassen, om hvad de vil gøre for middelklassen, og når de så endelig eksemplificerer hvem, de taler om, når de taler om middelklassen, så er det kassedamen, buschaufføren eller skraldemanden – folk, som man i en almindelig klasseanalyse, netop *ikke* ville forbinde med middelklassen. Men de kan ikke kalde det arbejder- eller underklasse. Alt skal være middelklasse. Det gentager sig også på befolkningsniveau: når folk skal forsøge, at placere sig selv klasse-mæssigt, så kalder langt hovedparten sig middelklasse, på trods af at vi ellers ville rubricere mange af dem som arbejderklasse eller overklasse. Herimod ser man for eksempel i Storbritannien, at der er mange, der med stolthed definerer sig som arbejderklasse. Her tænker mange amerikanere, at de kun er på gennemrejse i arbejderklassen. Kort sagt: Myten om social mobilitet i USA betyder, at middelklassen er et godt sted at være.

Omvendt lyder 'overklasse' forkert i mange amerikaneres øre. Jeg havde en interessant samtale med en professor fra Chicago, som blandt sine studerende havde forsøgt at finde kriterierne for, hvornår man var overklasse. Og der var nogle studerende, som på trods af at de tydeligvis kom fra meget velhavende familier og boede nogle af de allerdyreste steder i Chicago, stadig forstod sig selv som middelklasse. Da han så spurgte dem, hvornår

man så egentlig var overklasse, så var svaret, at det var man, når man havde sit eget private jettfly. Hvis standarden rykker derop, så får man selvfølgelig en meget bred gruppe, der definerer sig som middelklasse. Det er et meget godt billede på, hvad problemet er med at bruge betegnelsen "socialisme" i USA: Det giver et billede af et statisk klassesamfund, som amerikanerne ikke kan identificere sig med.

Dragsdahl: I debatten mellem McCain og Obama i sidste uge dukkede der pludselig denne her 'Joe Blikkenslager' op, fordi McCain fremdrog, hvordan Obama overfor 'Joe Blikkenslager' havde argumenteret for at sprede rigdommen ud på flere hænder. Det sagde Obama, fordi han ville pege på, at en blikkenslager også har en interesse i, at folk rent faktisk kan betale for at få en blikkenslager til at komme. Men altså, socialisme er blevet anset for at være i strid med den amerikanske drøm.

Det, der gennem årene har gjort et enormt indtryk på mig, har været, hvordan jeg igen og igen er stødt på drømmen hos selv fattige mennesker om, at de var på vej til rigdom, at de var på en sti, hvor der uden tvivl lå guld for enden, hvis bare de arbejdede hårdt nok. Og det er jo delvist rigtigt, fordi USA virkelig er mulighedernes land. Men det er altså også rigtigt, at den sociale mobilitet er faldet i de senere år, så der i dag er en større risiko for, at man hænger fast i den samfundsgruppe, man blev født ind i.

USA har en meget individualistisk kultur, hvor man tror på, at man skal klare sig på eget initiativ, og man er imod store regeringer og store fagforeninger. Og både en stor stat og en store fagforeninger sættes i forbindelse med socialisme. Der er også en række historiske årsager: Socialismen har aldrig nogensinde fænget i det amerikanske samfund. På det tidspunkt, hvor socialistiske ideer spredte sig i Europa, kom den også til USA, men den var knyttet til indvandrere fra Europa, hvorfor den blev anset for at være en uamerikansk idé. Dertil kommer så mobiliseringen under Den Kolde Krig, som var en ideologisk mobilisering mod ethvert tankegods, der kunne være beslægtet med kommunismen.

Den reelle situation er så, at regeringsmagten siden 30'erne har spillet en vigtig rolle i økonomien, men uden den kontrol fra befolkningen, som det i det mindste teoretisk set er gældende i socialismen.

USA er virkelig er mulighedernes land. Men det er altså også rigtigt, at den sociale mobilitet er faldet i de senere år, så der i dag er en større risiko for, at man hænger fast i den samfundsgruppe, man blev født ind i.

- Dragsdahl

Den forfatningsmæssige arkitektur i USA egner sig ikke særlig godt til et socialistisk parti fordi man har en meget skarpt opdelt deling af magten. Socialismen har altid haft det bedst i lande, som minder om Skandinavien eller Storbritannien, hvor magten *de facto* ligger i ét kammer, hvor regeringen også udgår fra. - Kurrild

Kurrild-Klitgaard: Man har ikke i USA haft den tradition, som vi kender fra Europa med et stort stærkt socialistisk parti og med stærkt fagbevægelse. Det er der mange forklaringer på. En af dem har at gøre med valgsystemet, som gør, at man vil have en tendens til at få frembragt to partier, der fremstår som om, de er meget forskellige, men som i praksis fører en ret ensartet politik – og i det spil er der ikke rigtig plads til et stort socialistisk parti. Men det har man derimod haft i Storbritannien, som jo har et lignende valgsystem – så det kan ikke være hele forklaringen.

Den ekstra forklaring er, at den politiske tradition og den forfatningsmæssige arkitektur i USA ikke egner sig særlig godt til et socialistisk parti eller en socialistisk tankegang, netop fordi man har en meget skarpt opdelt deling af magten – ikke bare mellem lovgivende og udøvende magt, men også mellem forbundsstaten og delstaterne. Socialismen har altid haft det bedst i lande, som minder om Skandinavien eller Storbritannien, hvor magten *de facto* ligger i ét kammer, hvor regeringen også udgår fra. Skal du gennemføre relativt store reformer af et moderne industrisamfund, kræver det,

at der ikke ligger store institutionelle forhindringer i vejen. Og endelig kan man sige, at den politiske tradition er sådan, at den amerikanske stat hviler på et godt nok løseligt – og til en vis udstrækning diskutérbart – grundlag, der ideologisk set er liberalt og Republikansk med et fokus på individuelle frihedsrettigheder og på demokrati, der modstår snævre flertalsafgørelse. I den amerikanske tradition er der skepsis overfor tyranni, som både Demokrater og Republikanere stort set har kunnet tilslutte sig i forskellig grad.

Socialismen har fra starten af i USA haft vanskelige vilkår – og man skal huske på, at de lande i Europa, som har haft stærke socialistiske partier, har kunnet opbygge en stor fagbevægelse: det kræver næsten at markedet ikke er særlig stort, og at det er relativt stabilt. Danmark, Sverige og Norge har jo været nogle af de mest homogene nationer i verdenen, hvorimod USA i flere hundrede år har haft en årlig indstrømning af folk fra et utal af lande, og det gør at fagforeningernes mulighed for at agere og blive stærke, har været meget ringe. Man har haft nogle enkelte stærke fagforeninger, men aldrig på et nationalt plan.

De fleste amerikanere har for travlt med at opnå drømmen om hus og have og de her tre-fire biler i garagen til at gå op i de ting, der har optaget de europæiske arbejderbevægelser. - Gress

Hvor man måske har den samme tankegang som i Europa, bruger man nogle andre etiketter – som Obamas evindelige ”Change, Change, Change”. - Gress

Gress: De fleste amerikanere har en indgroet og instinktiv skepsis overfor ’det offentlige’. Man har en gammel vending i USA, som lyder sådan: ’It’s close enough for government work’ – altså at et stykke arbejde er dårligt udført, men at man lader det stå til. Det startede i grunden som en positiv bemærkning, hvor et stykke arbejde mødte de højeste standarder, men i dag bruges det negativt, fordi amerikanerne har

meget lave forventninger til føderale ydelser. Det offentlige er måske nok velmenende, men der kommer ikke noget godt ud af det, og man bruger bare en masse penge.

En anden ting er, at det hører til den amerikanske selvbevidsthed, at ens holdninger og tanker ikke skal dikteres af nogen anden end en selv og ens egne værdier. Og socialismen har et dårligt ry, fordi det er noget med, at der kommer en eller anden ideolog eller en stat og fortæller folk, hvad de skal gøre og tænke. Så ordet ’socialisme’ har et dårligt ry. Men faktum er selvfølgelig, at USA ikke er et så forskelligt fra så mange andre lande, og det offentliges råderum er vokset, som det er alle mulige andre steder. Så den store forskel rent konkret er der jo ikke, men der er en bevidsthedsforskel i, hvordan man opfatter de her ting.

Den tyske sociolog, Werner Sombart, sagde, at socialismen i USA strandede på velstanden. Altså at amerikanerne havde alt for travlt med at producere og blive velhavende til at gå op i klassekampen. Med andre ord har der stort set ikke været nogen klassekamp i USA, og man skal huske på, at USA har det største BNP per indbygger – også selvom der er en stor forskel på rig og fattig, men det er der jo så mange andre steder. De fleste amerikanere har for travlt med at opnå drømmen om hus og have og de her tre-fire biler i garagen til at gå op i de ting, der har optaget de europæiske arbejderbevægelser. At man så lige nu har en situation med den her finanskrisen, hvor folk møder deres politikere med et krav om forandring og nytænkning, betyder så ikke – som vi har set det i Europa for eksempel hos Storbritanniens Gordon Brown – at ordet socialisme pludselig bliver gangbart. Det, det betyder, er, at hvor man måske har den samme tankegang som nu i Europa, bruger man nogle andre etiketter – som Obamas evindelige ”Change, Change, Change”. Det, der ligger i det, er selvfølgelig en større rolle for staten og for politikerne i samfundsudviklingen. Så der er ikke den store realitetsforskel mellem Obamas budskab og så for eksempel Gordon Browns budskaber og indgreb vedrørende finanskrisen. Sat på spidsen: Ordene betyder meget, og du kan ikke få stemmer på at kalde dig socialist – men det er den samme politik, det hedder bare noget andet.

Kurrild, Bjerre, Dragsdahl og Gress: Hvad vil Demokraterne med USA?

29/10 2008: EN UGE TILBAGE. Det er ikke kun Barack Obama, der fører solidt i meningsmålingerne. Det Demokratiske parti ser ud til at vinde begge kamre i Kongressen. RÆSON's eksperter giver Berlingskes læsere en analyse af, hvordan den umiddelbare fremtid for Demokraterne kommer til at se ud, og slutter af med at kommentere på, hvilken rolle religion spiller for amerikanernes politiske holdninger.

Af **ESBEN SCHØRRING**, medredaktør af RÆSON

Demokraterne ser ud til at vinde flertal i Kongressen. Hvad er det for et Demokratiske parti og flertal, vi kan se frem til?

Bjerre-Poulsen: Sammenlignet med tidligere er det et mere ideologisk samlet parti. Dét øger chancen for, at man kan få vedtaget lovgivning – oven i købet i en tid, hvor de økonomiske problemer er så store, så man kan tale om en eller anden form for nødvendighed. Men det bekymrer samtidig mange Demokrater, fordi de med så stor magt også kommer til hænge på ansvaret for de upopulære beslutninger. Også hos mange Demokrater er der en forestilling om, at "divided government" (hvor et parti har præsidentposten, mens det andet kontrollerer det ene eller begge kamre i Kongressen, red.) er, hvad forfatningen lægger op til, og at det er meningen, at der er en vis træghed i det politiske system, hvor partierne kæmper med hinanden om de politiske beslutninger. Alt andet lige må man jo dog sige, at det må være hovedformålet for et politisk parti at vinde valgkampe – og vinde så stort som muligt – men man kan altså allerede nu se en gryende bekymring hos nogle Demokrater: "Hvordan får vi lavet forlig? Hvordan får vi trukket tilpas mange Republikanere med i en beslutning?"

Når vi taler om partier og deres ideologiske sammenhængskraft, har vi europæere typisk et ønske om at placere dem i en klar venstre-højreskala – og det kan man bare ikke, når det kommer til amerikansk politik. Skulle man lave en analogi mellem Demokraterne og dansk politik, ville Demokraterne ligge et eller andet sted i midten. Det er et parti, der i højere grad end Republikanerne, er klar til at bruge staten og anvende offentlige programmer overfor samfundsmæssige problemer: forbedring af infrastruktur, sygesikring og

økonomisk omfordeling. Her ser Republikanerne skattelettelse som det største incitament til at få folk til at handle, som man gerne vil have, at de skal handle. Forskellen mellem de to partier ligger altså i spørgsmålet om statens rolle i samfundet. Og Demokraterne har på mange måder gennemgået den samme forandring som socialdemokratierne i Europa: fra 60'erne og 70'erne, hvor Demokraterne, retfærdigt eller ej, endte med at blive set som et parti, der var klar til at kaste penge efter alle sociale problemer, tog partiet under Bill Clinton et ret markant skridt til højre, ligesom Labour gjorde det i Storbritannien, og ligesom Socialdemokratiet i Danmark gjorde det under Nyrup og Lykkesøft. Og det betyder også, at mange amerikanere i dag ser Demokraterne som det økonomisk mest ansvarlige parti.

**Den vigtigste politiske debat i
USA kommer fremover til at
foregå internt i det
Demokratiske parti. -
Dragsdahl**

Dragsdahl: En del af de nye Demokrater, der står til at blive valgt, kommer fra tidligere Republikanske distrikter. Det betyder, at jo større sejr Demokraterne får ved valget, desto flere konservative Demokrater bliver valgt ind. Derfor kommer den vigtigste politiske debat i USA fremover til at foregå internt i det Demokratiske parti.

Der har jo været en midtsøgende bevægelse – ja, næsten højresøgende bevægelse – indenfor det

Demokratiske parti, der startede i 1980'erne som et modtræk overfor Reagans succesrige erobring af mange Demokratiske stemmer. Bevægelsen hed Democratic Leadership Council – deres topfigur er senator Joe Lieberman, som man må sige næsten er ovre i den Republikanske lejr (Lieberman støtter McCain og var ifølge rygter McCains egen favorit til posten som vicepræsidentkandidat, red.). Men det er imidlertid ikke denne gruppe, der ser ud til at blive styrket. Snarere end en fælles politisk vision, er det magten, der binder det Demokratiske parti sammen i øjeblikket.

Det store spørgsmål bliver, hvordan Obama vil håndtere de nye konservative elementer og den interne diskussion hos Demokraterne. Svaret på det spørgsmål får vi formentlig i løbet af de første hundrede dage, hvor man traditionelt støtter præsidentens forslag i et betydeligt omfang. Så får vi se, hvor meget han med lovudspil og appel til nationen kan sikre sit politiske fundament.

Meget kommer selvfølgelig til at handle om økonomi – og dér har de konservative standpunkter lidt nederlag, fordi det netop er den konservative økonomiske politik, som er blevet gjort hovedansvarlig for finanskrisen. På den måde kan man sige, at de konservative Demokrater, der bliver valgt ind, ikke får deres pladser på baggrund af deres økonomiske politik. De konflikter, der kan opstå i det Demokratiske parti kommer derfor nok mere til at handle om de såkaldt "sociale" spørgsmål.

Selvom en sejr til Obama vil være et tegn på, at økonomiske bekymringer kan overtrumfe racebestemte bekymringer, så er det bestemt ikke givet, at der ikke efter valget vil være en tendens hos nogle til at give Obama skylden for alle USA's ulykker – med den tilføjelse, at han er sort.

Demokraternes adfærd de sidste 2 år rangerer fra det snusfornuftige og moderate til det aldeles gakkede. – Kurrild

Hvis man kigger på udviklingen i begge partier i Kongressen, så er der blevet færre moderate i de senere årtier – midten er i en vis forstand forsvundet. – Kurrild

Kurrild-Klitgaard: Det kommer faktisk lidt an på, om man skal bedømme det ud fra den adfærd som medlemmerne af Repræsentanternes Hus har haft de sidste 2 år, eller om man også skal gætte på, om

og hvordan Obama kan styre kongressen i fremtiden.

Hvis man ser på Demokraternes adfærd de sidste 2 år, så rangerer det fra det snusfornuftige og moderate til det aldeles gakkede. Det har været præget af, at der var noget, Demokraterne gerne ville markere, men som man udmærket vidste ikke ville blive gå igennem Senatet, endsige over George Bushs skrivebord. Men hvis man mener, at den adfærd var ærligt ment, så er der god grund til – her hvor man kan se frem til et endnu større flertal i Senatet og en Demokratisk præsident, der næppe vil nedlægge veto mod sine egne – nu at løbe efter beskyttelsesrummet og redningsvestene.

Demokraterne på deres side vil være et ret samlet parti. Der er stor begejstring og høje forventninger i partiet, med udsigten til for første gang siden Bill Clinton både at have præsidentposten og flertal i Kongressen. Men man skal dog ikke se bort fra, at der er ret stor bredde internt i det Demokratiske parti – der er en del af de moderate Demokrater, der nok er anti-Bush og anti-Republikanske, med det betyder ikke, at de er enige med resten af partiet. Derfor kommer meget an på, hvordan Obama kommer til at træde i karakter som præsident. Vi ved jo faktisk ekstremt lidt om, hvor han står rent politisk: Tager vi udgangspunkt i, hvordan han har stemt i Senatet, ligger han på den yderste venstrefløj i partiet, men tager vi derimod udgangspunkt i de konkrete policy-forslag, han har lagt frem i løbet af kampagnen, så ligner han en Clinton-agtig type, der er parat til at lægge sig på midten. Selv hvis det sidste skulle være tilfældet, vil han stå overfor grupper i det Demokratiske parti både i Senatet og i Repræsentanternes hus, som vil have meget store forventninger til, at nu skal de kunne komme igennem med nogle af deres politiske kæpheste.

Og man kan også fremhæve, hvordan Demokraterne i Kongressen opførte sig frem til 1995, da de tabte ved midtvejsvalget, og hvor de ellers havde siddet på Repræsentanternes Hus i fire årtier: Kommer de næste år til at ligne den situation, så bliver det et bonanza for alskens særinteressegrupper. I det tilfælde er det altså et spørgsmål om, hvor meget anderledes det bliver fra Republikanernes sidste par år med lobbyister og hensyn til særinteressegrupper.

En anden facet, som jeg gerne lige vil nævne, er, at hvis man kigger på udviklingen i begge partier i Kongressen, så er der blevet færre moderate i de senere årtier – midten er i en vis forstand forsvundet i begge partier. Det betyder, at man godt kan komme i en situation, hvor kombinationen af i) en kraftig Demokratisk fremgang i Senatet, ii) en Demokratisk præsident, der ikke vil være meget for at bruge sin vetoet overfor sin egne partifæller, og iii) en efter amerikanske forhold ret venstreorienteret ledelse i

Repræsentanternes hus – hvor alt det lagt sammen vil kunne blive meget opsigtsvækkende. Igen, hvis man ser på de forslag, som i de sidste to år er kommet fra Repræsentanternes Hus, og hvis man forestiller sig, at det gentager sig med Obama som præsident, så er der mange fra midten og ud til højre, som vil løbe skrigende bort efter redningsbåde.

Et eksempel på dette kunne være lovgivning i forbindelse med erstatningssager, hvor man vil gøre det muligt at køre endnu større erstatningssager igennem retssystemet. Et andet eksempel kunne være forslaget om at gøre District of Columbia (dvs. området som er hovedstaden Washington D.C., red.) til en delstat. Dét ville være et ganske radikalt brud med den amerikanske udgave af det samarbejdende folkestyre i hvert fald på den måde, at der er en udtalt regel om, at man ikke bruger delstaterne til at manipulere med den politiske beslutnings. For en konsekvens af at gøre District of Columbia til en delstat vil være at Demokraterne vil få yderligere to Senatorer og yderligere et par medlemmer af Repræsentanternes hus. Og det vil være et ganske alvorligt misbrug, hvor man bruger valgsystemet til at gavne sine egne partiinteresser. Så vil man nemt kunne forestille sig, hvad der sker, når og hvis Republikanerne vender tilbage, og der er dannet præcedens for den måde at lovgive på: det kan blive rigtig grimt.

Der findes Demokrater, der er langt til højre for Obama og måske også til højre for McCain. – Gress

Demokraterne er blevet et minoritets- og eliteparti samlet af en vag multikulturalisme. – Gress

Måske vi også se at Obama vil gøre noget på uddannelsesområdet, hvor hans gamle, aktivistiske venner fra ungdomstiden står klar med en masse forslag til, hvordan man skal forbedre hjernevaskningen af små børn til at blive små, multikulturelle venstreorienterede. - Gress

Gress: Demokraterne er et mangfoldigt parti, og der findes endda også Demokrater, der er langt til højre for Obama og måske også til højre for McCain. Demokraterne har ikke nogen samlende ideologi – ikke mindst fordi, der ikke længere er en arbejderklasse. Demokraterne er blevet et minoritets- og eliteparti samlet af en vag multikulturalisme. Og i et vist omfang bindes Demokraterne også sammen af en række mere venstreorienterede mærkesager som klimapolitik og mere ulandsbistand. De gamle amerikanske "liberals" gik ind for, at det offentlige skulle hjælpe de svage til at blive ordentlige borgere – det er en gammel drøm fra 60'erne. Og det er blevet ført ud i livet, men den har stadig en vis appel: at frihed ikke er noget man kan overlade til markeds kræfterne, men at staten må træde til.

Men partiet mangler helt klart et ideologisk hjerte. På den anden side har topstyringen i partiet under Nancy Pelosi i Repræsentanternes Hus og Harry Reid i Senatet været meget stram – og de tilhører Obamas lejr.

Hvilke reformer vil Obama arbejde for, og hvor let bliver det egentlig for ham at få dem gennemført i Kongressen?

Gress: Obama vil hæve skatten for høj-indkomster og sænke dem for middelklassen. Han vil ændre USA's handelspolitik i en mere protektionistisk retning, hvor McCain går stærkt ind for frihandel. Begge forslag er efter min mening symbolpolitik, der kan få negative konsekvenser: I en tid med recession og økonomisk krise er der brug for mere handel og ikke mindre, og Herbert Hoover forsøgte også at hæve skatterne efter krakket i 1929, og det fik heller ikke gode konsekvenser. Desuden vil Obama på det kulturpolitiske område forsøge at gennemføre en såkaldt "fairness-doktrin", som kræver en politisk balance hos radiokanalerne. Den er rettet mod de konservative radiokanaler, som har været en torn i øjet Demokraterne i mange år. Og han vil også arbejde for en offentlig sygesikring og vil skabe en ny klimapolitik – to meget udgiftstunge områder, som han, især i lyset af finanskrisen, vil få svært ved at komme igennem med i Kongressen.

Men når det samme parti sidder på Kongressen og på præsidentposten er det dog typisk sådan, at det går vældig godt i begyndelsen, og så kommer der nogle gnidninger efterhånden. Men i begyndelsen vil Obama have nogle meget stærke kort på hånden, fordi han har to loyale ledere i begge kamre i Kongressen, og mange af de nye Demokrater vil været reddet ind i Kongressen på Obama-bølgen, og de vil stå i et taknemmelighedsforhold til ham.

Måske vi også se at Obama vil gøre noget på uddannelsesområdet, hvor hans gamle, aktivistiske

venner fra ungdomstiden står klar med en masse forslag til, hvordan man skal forbedre hjernevaskningen af små børn til at blive små, multikulturelle venstreorienterede.

Dragsdahl: Mange af hans udspil vil handle om økonomien. Men den aktuelle situation er unik; ligesom under Depressionen, er det svært at forudse den politiske udvikling. Selvom der er tykke pjecer fra Obama med hans politiske forslag, er det i lyset af finanskrisen et stort spørgsmål, om der overhovedet er penge til at gennemføre dem. Men der er på den anden side et modsat argument: Hvis man skal bruge hundreder og atter hundreder af milliarder af dollars på at redde forskellige økonomiske institutioner, er dét at bruge et tocifret milliardbeløb på sygesikring eller alternativ energi ikke ligefrem noget, der skriger til himlen.

En anden udfordring er USA's internationale status. Her kan en ny klimapolitik spille en afgørende rolle, og jeg er overbevist om, at vi vil se et markant udspil fra Obama her.

Konklusionen er, at Obama ret let vil få støtte fra Kongressen til de forslag i de første hundrede dage. Men man skal huske på, at det aldrig har været sådan, at dét at det samme parti har haft præsidentposten og domineret i Kongressen betyder, at samarbejdet går uden forhindringer. Kongressen er en meget selvstændig institution i amerikansk politik, og selvom Demokraterne skulle få de her 60 sæder i Senatet, der ville gøre det umuligt for Republikanerne at blokere lovforslag, så er det jo meget muligt, at ét af de 60 medlemmer hedder Joe Lieberman. Omvendt må man regne med, at der vil være mange Republikanere, der måske direkte vil skifte parti, og som i hvert fald vil læne sig tæt op ad en Demokratisk præsident, fordi meget tyder på, at Republikanerne er på vej ned i en politisk sandkasse, hvor de vil smide grus i øjnene på hinanden. Republikanerne skal i gang med et opgør om, hvorfor det er gået så galt, som det er. Og alt tyder på, at det slagsmål yderligere vil undergrave deres mulighed for et comeback i en overskuelig fremtid.

Der vil være mange Republikanere, der måske direkte vil skifte parti, og som i hvert fald vil læne sig tæt op ad en Demokratisk præsident, fordi meget tyder på, at Republikanerne er på vej ned i en politisk sandkasse. - Dragsdahl

Bjerre-Poulsen: Efter finanskrisen er mange af pengene til politiske reformer simpelthen væk. Det gælder i og for sig begge kandidater – men ingen af dem kan jo gå ud og sige: ”Desværre, alle pengene er væk, så vi kan ikke gennemføre noget som helst fra vores valgprogram!”. Men infrastruktur, miljøpolitik og offentlig sygesikring vil være i Obamas fokus.

Offentlig sygesikring er klart en dyr affære, og det må nok betragtes som et af de absolutte hovedpunkter for Obama. Men han har nok også lært af Bill Clinton, der havde det øverst på sin dagsorden, og bad vælgerne bedømme ham på, hvorvidt offentlig sygesikring blev gennemført eller ej. Det lykkedes ham som bekendt ikke – så en mulig præsident Obama vil nok være mere forsigtig med at stille det op som en decideret målestok for sin succes. Det er et emne, som selv med Demokratisk flertal i Kongressen, vil være et meget kompliceret forslag at få gennemført. Der er simpelthen så mange interesser og interessegrupper på spil i det spørgsmål.

Et andet vigtigt emne vil være amerikansk miljøpolitik – og det vil det være uanset hvem, der vinder. Selv hvis – og dét er et kæmpe hvis – McCain skulle vinde, vil han forsøge at få resultater med en Demokratisk Kongres, og ét af de punkter, hvor det ville kunne lykkes, er netop miljøpolitikken. For begge kandidater er miljøpolitik – fx at man tilslutter sig bestræbelserne fra Kyoto-protokollen for at gøre noget ved den globale opvarmning – en attraktiv mulighed for at sende et signal til resten af verden om en kursændring i amerikansk politik.

Noget lignende gælder spørgsmålet om offentlig sygesikring. Her er forskellen mellem Obama og McCain at McCain vil bruge skattelettelser som middel, mens Obama vil lægge mere vægt på offentlige programmer og lovgivning. Obama vil på den måde bruge både stok og gulerod – han vil for eksempel kræve, at alle børn får en sygeforsikring.

Hvor let det bliver at gennemføre er et andet spørgsmål. Der er aldrig noget, der er let i amerikansk politik – det er ikke ligesom det danske system, hvor man har et parlamentarisk flertal at arbejde med. Kongressen vil – uanset hvilket parti, der dominerer – repræsentere et hav af forskelligartede og ofte modstridende lokale interesser. Så selvom partidisciplinen er steget de sidste år, og selvom vi mere nærmer os den type partier, vi kender fra Europa, så er hovedinteressen for Kongressens medlemmer deres eget genvalg, og det vil sige, at de er mere bange for vælgerne fra deres eget valgdistrikt end for partilederne i Kongressen.

Og den træge politiske proces er faktisk hele pointen med det amerikanske politiske system. Det er et konservativt system, hvor det institutionelt

er svært at gennemføre radikale politiske forandringer.

Der er et pres på Obama for politisk forandring, men han har hele tiden givet indtryk af, at han er en pragmatisk politiker, der i høj grad ser politik som det muliges kunst. Han er ikke konservativ i sine politiske holdninger, men er det i sit temperament. Han ikke vil kaste sig ud i voldsomme politiske eksperimenter, men han er selvfølgelig klar til at omsætte det, der nu ligner en jordskredssejr, til politisk handling. Man skal også huske på, at den første periode, du sidder i det Hvide Hus, er en læringsperiode, hvor du skal finde ud af, hvordan alting foregår. Derfor er det en god idé at sætte sig ret begrænsede mål de to første år – og det er politisk selvmord at kaste sig ud i alt for store projekter. Så Obama – hvis han bliver USA's næste præsident – står overfor en svær balancegang.

Kurrild-Klitgaard: Han vil lave helt sikkert forsøge at lave en sundhedsreform. Hvor nemt eller svært det bliver for ham at få den gennemført, kommer meget an på om de har lært noget af dengang, Hillary prøvede det i begyndelsen af 90'erne, mens Bill Clinton var præsident. Det forslag, Obama har fremsat, er i hvert fald væsentligt mere moderat end det, Hillary udarbejdede. I en eller anden form – det føler jeg mig ret overbevist om – kommer den her sundhedsreform igennem. Obama vil også arbejde for en skattereform – lempelser i middelklasser og tungere skatten i toppen af lønrammerne. Klimapolitik og regulering af finansmarkederne vil også være vigtige emner. Det er – rent en passant – en lille smule pudsigt, at det er her Obama vil fokusere, for det har intet at gøre med det, der katapulterede ham ind i primærvalget, nemlig modstanden mod Irak-krigen.

Han vil få relativt let ved at gennemføre sine forslag, men spørgsmålet er, hvor meget is i maven Demokraterne i Kongressen har overfor deres lokale valgdistrikter for eksempel i det tilfælde, hvor man vil indføre skattestigninger for højindkomstgrupper, især når Republikanerne begynder køre hårdt på i deres kampagner. Det, der tæller til Obamas fordel her, er, at midten i amerikansk politik er blevet mindre, hvorfor de Demokrater han har med sig vil være placeret mere til venstre for midten, og derfor være mindre tilbøjelige til at give efter overfor det pres.

Er Obama som præsident med en Demokratisk Kongres, hvad USA har brug for nu?

Bjerre-Poulsen: Ja

Gress: Nej

Dragsdahl: Ja

Kurrild-Klitgaard: Nej

Religiøsitet – både Obamas og Palins – har også ved denne valgkamp spillet en afgørende rolle i amerikansk politik – hvad stemmer religionerne, og hvor vigtig er religiøsitet for politisk meningsdannelse i USA?

Bjerre-Poulsen: Hvor religiøse tilhørsforhold tidligere forplantede sig videre til de politiske holdninger – hvor katolikker typisk stemte Demokratisk, og protestanter typisk stemte Republikansk, og hvor det i det meste af 1800-tallet var det ofte religiøse modsætninger, der definerede partiidentitet – er det sådan nu, at det er graden af ortodoksi, der bestemmer, hvordan folk stemmer. Fx stemmer 55% af de jødiske vælgere Demokratisk; dem der stemmer Republikansk er de mest ortodokse. Det samme gælder katolikkerne: dem, for hvem abort er et kardinalpunkt, stemmer Republikansk. Og hos protestanterne ser vi samme mønster: de mest fundamentalistiske stemmer på konservative (hvilket dog ikke altid er ensbetydende med at de stemmer Republikansk). Så det er graden af ortodoksi, uanset religionen i øvrigt, der bestemmer, hvilket af de to partier de stemmer på.

Religion opfatter amerikanerne som en markør for, at man er et ordentligt, troværdigt og seriøst menneske, som man kan tage alvorligt. - Gress

Gress: Religionerne stemmer meget forskelligt: Katolikkerne ligger gerne til venstre og stemmer Demokratisk, mens baptisterne ligger til højre og stemmer Republikansk. Så det der med det "kristne højre" er lidt af en myte – der findes både venstreorienterede kristne og højreorienterede ateister. Når vi er blevet så opmærksomme på det, vi kalder det kristne højre er det fordi de fylder meget, de råber op og kræver konkrete svar af deres politikere på en række af deres kardinaler. Men talmæssigt er denne gruppe ikke særlig stærk. Når religion spiller en rolle, så er det måske mere sådan, som en gammel vending siger, at "jeg vil gerne vide om en mand har en religion, men det er lige meget hvilken". Det er vigtigt, at man har en religion og praktiserer den synligt, at man går i kirke og laver velgørehedsarbejde – og ikke ligesom hos os har en privat kristendom, som man plejer hjemme. Religion opfatter amerikanerne som en markør for, at man er et ordentligt, troværdigt og seriøst menneske, som man kan tage alvorligt – det bliver måske især vigtigt i et land, der er så stort og mangfoldigt, og hvor det kan være svært at sætte sig ind i en masse andre detaljer. Det er måske også her årsagen skal findes til forskellen på hvordan Europa

og USA håndterer forholdet mellem religion og politik.

I hvert fald er religion et emne, alle skal forholde sig til, og man kan næppe nogensinde forestille sig at en ateist ville blive valgt til præsidentembedet – man skal være en eller anden slags kristen. Her kan man så notere sig, at Obamas kristendom kan være lidt svær at få indblik i, når man tænker på hans kontakt til Jeremy Wright – men det tænker folk ikke over: de reagerer på at Obama står og taler om sin tro, og det går rent ind.

Dragsdahl: Religiositet er vigtigt for politisk appel. De senere år har der været meget fokus på de såkaldt "evangelicals", og der viser nogle meningsmålinger at op mod 30% af dem, vil stemme på Obama. Og det er en meget stor sejr for Obama. For det første kan Obama tale deres sprog, han kan bruge de religiøse koder, de bruger og reagerer på. For det andet er den bevægelse blevet ændret i de senere år – blandt andet kan man notere, hvordan unge mennesker i den gruppe ikke længere lader sig ophidse af emner som homoseksuelles rettigheder. Der er to slags evangelicals: de calvinistiske og dem, der er mere interesserede i den politiske magt. Den calvinistiske tendens, som Palins familieproblemer bestemt ikke tiltaler, har svært ved at forestille sig, at en vicepræsident kan lære nationens ugifte seksuel afholdenhed, når hun ikke engang kan lære det til sine egne børn. Her er dem, der mere er interesserede i magten, åbenbart mere tilbøjelige til at tilgive hende.

Sammen med et hold elever fra Europa-højskolen har jeg lige talt med professor, Alan Wolfe, som på Boston College leder et center for studiet af religion og politik. Han pegede på, at før Reagan stemte mange af disse "evangelicals" simpelthen ikke – og han forudser, at de nu vil gå tilbage til ikke at stemme i en overskuelig fremtid.

En anden bemærkelsesværdig vinkel på forholdet mellem religiositet og politik er det rygte, at Obama skulle være muslim. På den ene side har mange tordnet mod muslimer og forsøgt at sætte et eller andet lighedstegn mellem muslimer og terrorister – her skal man så huske på, at mange af arabisk afstamning i USA er kristne, og at en sådan retorik mod muslimer hurtigt ender med at støde de arabiske vælgere væk. På den anden side er det uden tvivl et emne, som optager dele af den hvide befolkning, men det har været svært for McCain-kampagnen, at udnytte denne stemning. Og én af årsagerne er øjensynligt, at McCain personligt har sat sig imod at anvende en sådan strategi.

Kurrild-Klitgaard: I almindelighed er religiositet en faktor, når den ikke er der. Det skal forstås sådan, at det vil være et problem for en politiker, hvis han ikke er religiøs; du kan ikke være politiker på landsplan samtidig med, at du stiller dig op, og erklærer dig som ateist eller som agnostiker. Indtil videre har det endda været svært at vælge jøder, der var konverteret til kristendommen. Dét ikke at være kristen vil være et problem for en politiker, der gerne vil til tops i amerikansk politik. Og derfor var det tvingende nødvendigt for Obama at præsentere sig selv som værende kristen – det ville have været politisk selvmord for ham ikke at gøre det. I den forbindelse har der også været diskussioner af, hvilken kristen retning John McCain egentlig tilhørte – er han metodist eller er han anglekaner? Og det er noget, folk faktisk har brugt tid på både i aviser og rundt omkring på nettet.

Men hvor meget religiositet betyder for holdningsdannelsen, er det umuligt at komme med et generelt svar på. Vi taler om det kristne højre, som primært er protestantiske frikirker, og andelen af amerikanere, som tilhører den gruppe, har været ganske stigende de sidste år. Og der er ikke tvivl om, at den holdningsdannelse, der sker blandt dem – og det er ikke rødnecks (cirka 'bonderøve', red.), men først og fremmest hvide middelklassefolk med kortere eller længere universitetsuddannelser – er meget svær at undervurdere.

Men samtidig er der en masse ting, der peger i den modsatte retning. For en 30-40 år siden var det en stor sag om en præsidentkandidat var katolik – det gjaldt for eksempel John F. Kennedy. Det ville i dag være relativt ligegyldigt. Samtidig ville en del katolske vælgere være mindre optaget af, hvad paven eller katolske ærkebiskopper i USA anbefalede som det korrekte at gøre for en katolsk vælger. Vi har for eksempel flere katolske politikere, der samtidig går ind for abort.

En tredje gruppe man kan pege på, er de amerikanske jøder, som er kendetegnet ved at være langt-over-gennemsnittet-politisk-interesserede-og-politisk-engagerede. Og hvor mange af dem kulturelt set er relativt konservative, så ville de hellere slæbes på maven henover knust glas end at stemme Republikansk. Der er en politisk og kulturel mistillid til Republikanerne blandt den jødiske befolkning, der samtidig traditionelt har et politisk tilhørsforhold til venstrefløjen, også selvom de på kulturelle og økonomiske spørgsmål er ret konservative.

Konklusionen er, at for nogle grupper betyder religion meget for den politiske holdningsdannelse, mens det for andre betyder mindre.

Kurrild, Bjerre, Dragsdahl og Gress: "Svingstaterne er irrelevante"

I nat stemmer amerikanerne om. Verden over venter man i spænding. RÆSON's eksperter giver læserne et kort over, hvad de skal holde øje med – og et bud på USA's rolle en globaliseret verden.

Af ESSEN SCHJØRRING, medredaktør på RÆSON

"Obamas føring er så stor, at spørgsmålet om svingstater stort set er irrelevant." Citat: DRAGSDAHL

"Obama har formået at gøre som Reagan: at føre en optimistisk kampagne, som har det budskab, at USA har sine bedste dage foran sig." Citat: BJERRE

"Jeg ser ingen tegn på, at USA ikke vil være den mest indflydelsesrige nation i årtier fremover." Citat: KURRILD

"Som det ser ud nu, kommer vi til at se en vis isolationisme." Citat: GRESS

Hvis Obama bliver USA's næste præsident i nat, er det så Obama, der vinder, eller McCain, der taber?

Bjerre-Poulsen: Det er Obama, der vinder.

Gress: Det er McCain, der taber.

Dragsdahl: Det er Obama, der vinder.

Kurrild-Klitgaard: Det er *George Bush*, der taber.

Hvilke er de vigtige svingstater, og hvordan ser situationen ud her?

Gress: Florida, Virginia, Ohio og Colorado. Det er hans mange kampagnepenge, løfter om skattelettelser til de lave indkomster og om en mere protektionistisk handelspolitik, der har styrket Obama her. Og så hans kampagnes evne til at få folk ud og stemme på valgdagen. I Floridas tilfælde gælder det, at der her bor mange pensionister, og de lider meget under krisen: de er derfor til falds for budskaber, der lover dem, at de kan få det bedre. I Virginia bor der mange, der arbejder i Washington – offentlige ansatte, lobbyister og konsulenter – og de vejrer morgenluft, fordi med en ny, Demokratisk administration bliver der masser af ledige stillinger. Det ser broget ud – meningsmålingerne viser, at det bliver tæt. Men Obama fører stadig solidt på nationalt plan.

Bjerre-Poulsen: McCain skal holde de stater, Bush vandt i 04, og helst vinde én til for at have en chance, mens Obama har mange forskellige kombinationsmuligheder til at nå frem til de afgørende 270 valgmandsstemmer. Af de stater som Bush vandt i 04, er der otte som læner sig mod Obama – her rangerer hans føring fra marginal til ret overbevisende. Hvis Obama vinder nogle af staterne i det sydvestlige USA som Colorado og Nevada, kan han undvære Virginia og Ohio, selvom han altså også fører her. Hvis Obama oven i købet vinder en række andre stater som for eksempel

Indiana og North Carolina, så står vi altså med en jordskredssejr til Obama.

Man kan pege på seks årsager til, at det er lykkedes Obama at forvandle så mange stater til svingstater:

- Bushs popularitet.
- Det smitter så dernæst af på hans parti og ramponerer det Republikanske ”brand”.
- Finanskrisen, som rammer hårdt i stater som Ohio, Michigan og Indiana.
- Obamas overlegne kampagnefinansiering, der gør ham i stand til at føre valgkamp i stater, som man ville have opgivet på forhånd.
- For det femte ser det ud til at hispanikvælgerne i Sydvest-USA – Colorado, Nevada og New Mexico – som Republikanerne tidligere satsede på, i stort antal støtter Obama.
- Og sidst: Man venter, at valgdeltagelsen bliver høj i 08 i almindelighed og blandt afroamerikanske vælgere i stater som for eksempel North Carolina og Georgia i særdeleshed.

Dragsdahl: Obamas føring er så stor, at spørgsmålet om svingstater stort set er irrelevant. Han har gjort tidligere Bush-stater til sine slagmarker, mens McCain desperat prøver at vinde store stater som Ohio, Florida og Pennsylvania. Selv her fører Obama, og selvom han taber her, så har han mange andre muligheder for at vinde de 270 valgmandsstemmer.

Obama har ført en ganske overlegen kampagne, som taler til middelklassens ønsker om ændringer i det amerikanske samfund. Det, der gør Ohio og Pennsylvania til attraktive stater for McCain, er et håb om, at hvide vælgere vil lade sig overbevise af en appel til deres racistiske underbevidsthed. Det er simpelthen det, McCain satser på i øjeblikket – det er et af de store spørgsmål, der endnu står ubesvaret hen: Hvor meget vil racefaktoren spille ind? Svaret kender vi tirsdag nat.

Kurrild-Klitgaard: Vi har en tendens til at opfatte begrebet ”svingstater” som om, der var tale om et fast sæt af stater, der står og svinger mellem de to partier. Det er i høj grad en journalistisk konstruktion – over længere perioder er der ikke nogen stater som ligger låst fast for tid og evighed. Det interessante er med andre ord, at denne gang er det nogle *andre* stater – bortset fra Ohio og Florida – end sidste gang, der er svingstater: North Carolina og Colorado, som har stemt Republikansk i årtier. Også en stat som New Mexico skal tælles iblandt dem:

Det vil sige, at sydvestområdet i USA har vendt sig fra Republikanerne. Det er et område,

som er præget af en frisindet cowboy-mentalitet: ”Det er ligegyldigt, hvad du gør i dit soveværelse, så længe du kan ride langt på hesten og tjene penge” – det er område med en høj grad af iværksætter-ånd. Grunden til at Republikanerne er ved at miste taget om de stater, er den glidning i den politiske profil, som partiet har foretaget de sidste år. Republikanere er gået fra at være et relativt frisindet parti til at være et moralsk konservativt parti. Og så har det også en stor betydning, at der har været stor indvandring i disse stater, og at Republikanerne her bliver set som det mest indvandrer-fjendske parti. Det er i et vist omfang en berettiget anklage – men også kun i et vist omfang: I mange henseender er Demokraterne ligeså slemme eller ligeså gode til det.

Hvem er folkene bag Obamas kampagne?

Bjerre-Poulsen: De to ledende skikkelser er David Axelrod og David Plouffe – som begge arbejder i det samme medie-strategi-firma, og som har ledet kampagner for en række andre politikere og tidligere kandidater som John Edwards og Hillary Clinton. Selvfølgelig er Axelrod og Plouffe professionelle strateger, men de er også politisk engagerede; David Axelrod har for eksempel været en del af Obamas politiske karriere de sidste 10 år. Det, man hører fra dem, som besøger Demokraternes hovedkvarterer, er, at de ikke ligner tidligere kampagnehovedkvarterer igennem tiderne, hvor man har de her store egoer, der går og pisser territoriet. Obama-folkene virker utroligt rolige – journalisterne taler om ”No drama Obama”, der er en energisk stemning, men også utrolig fredfyldt. Obama har kørt en af den mest professionelle kampagner, og man har begået meget få fejl, og derfor er det også meget svært at få skovlen under ham – Obama roder sig ikke ud i alle mulige problemer. Med risiko for at være på kanten til det kedelige nogle gange så er han ufatteligt driftssikker.

Noget vigtigt Axelrod og Plouffe gjorde under primærvalgene var, at de også satsede på stater med de såkaldte ”caucuses”, og ikke kun, som Hillary Clinton, satse på stater med primærvalg. På den måde fik de etableret et omfattende netværk af lokale organisationer af frivillige i stater, hvor Demokraterne ellers ikke plejer at føre valgkamp – det er en fordel for Obama nu.

Gress: David Plouffe har kørt en meget effektiv og topkvalificeret kampagne. Han var med Obama helt fra begyndelsen i primærvalgene, hvor han kæmpede mod Hillary Clinton. Omkring sig har han en fasttømret flok, der ikke er særlig synlige i medierne, men som arbejder så meget desto bedre i kulisserne – ikke uden at bruge beskidte tricks med intimidering af modstandere osv. Og de har jo de

økonomiske ressourcer til at føre en suveræn kampagne. Det er ikke folk, som kommer til at spille en rolle i Obamas administration – det er ikke politikere, men valgkampsfolk, der kaster sig over nye ting, når Obama har vundet.

Dragsdahl: Jeg vil først og fremmest fremhæve Obamas mobilisering af befolkningen, som er uden sidestykke i amerikansk politik. Obama skylder ikke nogen særlig gruppe sin succes. Der er snarere tale om en folkebevægelse, hvor ansvaret for kampagnen er delt ud til tusinder af personer med organisatorisk talent, som så har organiseret endnu andre. Hvor tidligere kampagner har været styret oppefra, er Obamas kampagne både styret oppefra og nedefra. Dertil kommer, at Demokraterne og venstrefløjen endelig er kommet frem til at mestre den moderne teknologi – og gør det overlegent. Man har en dyb indsigt i, hvordan de registrerede vælgere stiller sig.

Men selvfølgelig skal en som David Axelrod nævnes: han er Obamas chef-strateg og på mange måder geniet bag kampagnen, men det har han kun gjort i et nært samarbejde med Obama. De bygger på erfaringerne fra det, der hedder *community organizing* kombineret med deres erfaringer fra Chicago og byens politiske maskine – og det kan være en ret hårdtslående politisk scene også efter amerikanske forhold. En anden person, som skal fremhæves, er John Podesta, som har ansvaret for forberedelsen af overgangen fra Bush til Obama. Podesta er leder af en tænketank, der hedder "Center for American Progress", som er et modstykke til de konservative tænketanke, og de har udviklet en hel stribe af forslag til hvordan tilstandene i USA kan rettes op. En sidste person, som jeg vil nævne, er Tom Daschle, som er en tidligere senator fra South Dakota. Han har både spillet i vigtig rolle i "Center for American Progress" og i inderkredsen omkring Obama. Men *the bottom line* er, at kredsen omkring Obama er folk, som er vant til at mobilisere folkelige bevægelser.

Det afgørende er nu, at den nuværende folkebevægelse, som udgør Obamas kampagne vil fortsætte efter valget med at være en vigtig magtfaktor – det er usandsynligt, at disse folk bare vil sætte sig tilbage i sofaerne og se amerikansk fjernsyn. Så i fremtiden vil vi se en kraftig vækst i, hvad du kan kalde græsrodsaktivisme.

Kurrild-Klitgaard: Obamas kampagne er forskellig fra andre i nyere tid, derved at han har fået mange erhvervsfolk og veluddannede Wall Street-typer ind – det er ikke er de sædvanlige navne, der kører kampagnen. Det er ikke kun et resultat af, at Obama har været smart, men at det for et års tid siden helt sikkert så ud til, at det skulle være Hillary Clinton, der var Demokraternes præsidentkandidat, og

mange af de velkendte Demokratiske valgheste støttede hende. Så Obama måtte så tage, hvad han kunne gøre godt med – og på den måde minder han lidt om Clinton i 92. Hans kampagne har både været meget professionel og meget utraditionel: Demokraterne har igennem nye måder at tænke fundraising på fået enormt mange penge i kampnekassen, og nu kan de også matche Republikanerne i ambitionen om at få vælgerne ud og stemme.

Den internationale politiske verden bliver stadig mere multipolar og globaliseret. Det betyder ikke mindst, at USA ikke længere har en altdominerende politisk, kulturel og økonomisk rolle, men i stedet må indgå i en mængde internationale og globale samarbejder - hvor klar er amerikanerne til den nye virkelighed, og hvor klar er Obama?

Bjerre-Poulsen: Obama er mere klar over den situation end de fleste amerikanske vælgere, som vil skulle bruge lang tid til mentalt at vende sig til den nye situation. Men på den anden side så har amerikanerne været samme sted før, hvor det viste sig at være falsk alarm. I 1970'erne havde man den samme debat – dengang handlede det om, hvordan Japan var det land, der kom og overtog det hele. Særligt den amerikanske bilindustri forfald blev et billede på den udvikling, og historikeren Paul Kennedy skrev sin "The Rise and Fall of the Great Powers" som bidrog til *fin de siècle*-stemningen om, at nu var det amerikanske århundrede endegyldigt slut. Sådan gik det bare ikke. Så skeptikere overfor den aktuelle gentagelse af dommedagsprofetierne over den amerikanske hegemoni, kan med rette sige: "lad os nu lige se til vi kommer om på den anden side af finanskrisen".

Obama har formået at gøre det, som Ronald Reagan formåede i begyndelsen af 1980'erne – nemlig at føre en optimistisk kampagne, som har det budskab, at USA har sine bedste dage foran sig. Så Obama vil ikke opfatte det som sin rolle at forberede den amerikanske befolkning på en post-amerikansk æra. Det er kun én amerikansk præsident, der har forsøgt at gøre det: Jimmy Carter, som holdt sin berømte 'malaise'-tale, og det blev ikke særlig vel modtaget. Her prøvede han at opsummere alle de faktorer, der talte for at USA ikke længere ville have den særstatus, som landet havde haft siden anden verdenskrig. Carters tale er ikke et eksempel til efterfølgelse, men på en række punkter i det praktisk-politiske arbejde på internationalt plan er det klart et vilkår, som de fleste amerikanske politikere er klar over, men det vil ikke være noget, der kommer til at præge en kommende præsidents retorik.

Dragsdahl: Det udenrigspolitiske er indenrigspolitisk og det indenrigspolitiske er udenrigspolitisk. Det skal forstås på den måde, at USA ikke kan spille en vigtig rolle i verdenen uden at være stærkt indadtil. Og der er vælgernes indstilling, at de ønsker forandring, og de støtter Obama, fordi de håber på en ny æra, på at der er et nyt kapitel i den amerikanske historie, som åbnes nu. Når vælgerne står overfor valget mellem Roosevelts forandring af USA, eller Reagans eller Clintons forandring af USA, så foretrækker de Roosevelts forandring. Det betyder kraftige investeringer i infrastruktur, i energi og teknologi – i alternative energiformer, der kan skabe jobs for middelklassen. Og det er jo noget, der også kan give USA en stærk international appel. Økonomisk vil man se et USA, der vil gøre meget for at trække sig ud af den økonomiske krise, men man vil også se en amerikansk præsident og et land, som er *selvkritisk*. Historisk set har amerikansk indflydelse på resten af verden været kombineret med selvkritik – med andre ord, at USA kan ændre verden, hvis USA ændrer sig selv. Og det er den politik, Obama lægger op til. Så måske er præmisserne for dit spørgsmål ikke helt præcise – i den forstand, at et USA under Obama ikke ønsker at være et imperium. Man er fra Obamas side meget opmærksom på, at man skal lytte og i et vist omfang tilpasse sig, men også at man får stor indflydelse i kraft af sit eget eksempel.

Men hvordan politikken præcist vil komme til at se ud er det svært at sige. Der er to grupper i det Demokratiske parti, som Obama kan rekruttere topfolk fra. Der er en gruppe af folk, som er ret ukendte udenfor USA, men som har arbejdet ihærdigt i årevis med at kritisere amerikansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, og som har skrevet bøger og rapporter i stakkevis med forslag til, hvordan USA kan optræde anderledes. Så er der en anden kreds af folk, som nok er mere kendte, fordi de tilhører Clinton-perioden – de bliver svære helt at undgå i en ny Demokratiske regering. De hænger nok mere fast i fortidens tankegang, men altså slet ikke på samme måde som den aktuelle administration under Bush. Hvem der får de ledende poster – det bliver klart i de kommende uger efter valget. Man bør dog også huske på, at det, Obama har sagt under valget, er en meget dårlig indikator for, hvad han vil gøre efter valget. Sådan har det altid været i amerikansk politik.

Kurrild-Klitgaard: Jeg vil gerne anfægte spørgsmålets præmis. Det er altså et lidt karikeret billede at give, når man siger at det sidste århundrede har været præget af total amerikansk dominans, som så nu er forsvundet. Vi havde en periode med en bi-polær verdensorden, og da den så forsvandt, blev USA den væsentlig største spiller

udenrigspolitisk og markeds-mæssigt. Men det er det jo stadigvæk – der er ikke noget land, der på så kort tid kan mobilisere så mange ressourcer, hvis det skal være. Der er ikke noget land, som har så stor en effekt på verdensøkonomien. Jeg mener, det er jo lige det vi har set med finanskrisen: Det, der starter som en krise på det amerikanske subprime-marked, genererer pludselig en global økonomisk krise. Så USA er stadig den dominerende magt, men er bare ikke den eneste magt. Men det var USA jo heller ikke i 90'erne og heller ikke i det seneste årti. Det, at Rusland, Kina og Indien oplever fremgang, betyder bare at der er flere spillere i international politik, men ikke engang Kina kan jo matche USA, hvis det endelig kom til stykket på noget som helst punkt – andet end på antal hoveder. Så det er klart, at hvis man mener, at det er USA, der har bestemt alting, så er det et andet billede, der er ved at tegne sig – men sådan har det bare ikke været.

Og jeg ser ingen tegn på, at USA ikke vil være den mest indflydelsesrige nation i årtier fremover. Hvis ikke det var tilfældet, hvorfor sidder vi her og laver det her interview nu? Hvorfor har Berlingske Tidende tre dage i træk med et kæmpe USA-tillæg? Hvorfor er det USA, der står på forsiden af aviserne, selvom der sker ganske interessante ting i dansk politik? Det er det jo fordi, at hvis den amerikanske præsident bliver syg og kaster op i Japan, så påvirker det den danske kronekurs næste dag. Og det er ikke engang en karikatur: Da George Bush den ældre kastede op i skødet på den japanske premierminister så faldt kronekursen næste dag! Og sådan vil det blive ved med at være. Det pudsige i denne store økonomiske krise er, at amerikanerne på utrolig kort tid har været i stand til at kaste et afsindigt stort milliardbeløb ind i de her redningspakker – og deres økonomi har det jo sådan set bedre end mange af de andre lande, der lider under finanskrisen. USA er et land, der økonomisk og kulturelt er så ufattelig fleksibelt – og så kan det godt være, at vi kan finde et lille hjørne af Nordeuropa, hvor tingene går meget godt, men der skal altså kun et nys eller et opkast til på den anden side af jorden, før det påvirker os. Det gælder ikke ligefrem den anden vej rundt – uanset om det så passer med danskernes selvforståelse.

Billedet af et unilateralt USA kan altså også hurtigt blive for firkantet. Selvfølgelig kan USA gå ind i internationale samarbejder – det kunne man også under George Bush, det har bare ikke været en toprioritet.

Man skal ikke glemme, at den amerikanske præsident ikke er en kejser for et imperium, der for eksempel bare kan diktere USA's indgåelse af internationale traktater: Da Bush ikke underskrev Kyoto-aftalen, så var det ikke sådan, som danske journalister ellers har yndet at fremstille det, fordi

George Bush ikke ville, men fordi Senatet med 96 stemmer mod 4 afviste at ratificere USA's tiltrædelse til aftalen. Og 46 af Senatets hundrede medlemmer var dengang Demokrater – selv John Kerry stemte imod ratificeringen. *Fordi* den amerikanske politiske og forfatningsmæssige struktur er som den er, skal man ikke tro at dét, at Obama bliver præsident, betyder at man så får et USA, der deltager i en masse internationale traktater. Det betyder ikke, at Obama ikke vil vise sig som en stor leder på verdensplan, der vil rejse rundt og arrangere vigtige konferencer. På den måde vil det ikke være meget anderledes end med Clinton eller Reagan – og for den sags skyld heller ikke med George Bush i hans sidste periode.

Gress: Lytter vi til, hvad Obama siger, så er han meget klar over, at verden er blevet mere multipolær – i hvert fald siden 2001. Men nu skal man heller ikke overdrive: Ser vi på 90'erne, hvor USA fremstod som den eneste reelle supermagt, så var det altså heller ikke så unipolært, som man ellers ynder at fremstille det. Men fornemmelsen af, at USA ikke længere har den samme rolle som før, er udbredt – især i den almindelige, brede befolkning er der en stemning af: ”Nu gider vi ikke mere: Det der med at rende rundt i hele verden som en blanding af en politimand og en brandmand for at redde folk med navne, man ikke kan huske, det er der ikke råd til mere, nu må vi hytte vores eget skind.”. På den måde ligner det stemningen i 1972

med Nixon og Vietnam-krigen, hvor hans modkandidat, George McGovern førte en kampagne med dét budskab. Han tabte ganske vist stort, men ideen var det samme – hans slogan var ”Come Home America” – og der er lidt det samme over Obama. Men ikke kun: Obama har en meget multikulturel retorik om at ”række ud”, forhandle med alle mulige – også med Iran og Nordkorea. Men man skal huske på, at valgkampsretorik og faktisk politik i USA er to meget forskellige ting, men som det lyder, efter hvad både Obama selv og hans strateger siger, så vil han nedtone det internationale engagement, og så må verden passe sig selv i et stykke tid. Det kan også hurtigt ændre sig, hvis der pludselig sker et eller andet uforudset. Som det ser ud nu, kommer vi til at se en vis isolationisme. Samtidig ser vi også at Obama har lagt op til at indgå en klimaaftale – men hvis det kommer til at koste en masse penge, så godkender Senatet det ikke. Måske er isolationisme også en dårlig betegnelse; hvis Obama bliver præsident vil han lægge vægt på at USA ikke kan gå enegang, men må udvikle en multilateral politik og overlade ansvar til de internationale fora, der nu er: FN, NATO osv. Men igen – det er noget vi har hørt før. Det er meget få kandidater, der er gået ud og sagt, at man ikke vil samarbejde med nogle som helst.